

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ministeri: Hyvänisen raportti no 45.

Riikas.

31/1 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 56.

Riassa, tammikuun 31 p:nä 1931.

2240 ke. 31		
3/2.31	2	1
5	116.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 45, mikä käsittää seuraavat tiedotukset:

1. Liettuan pääministerin vierailu Riassa.
2. Onko Venäjä tehnyt ehdotuksia Puolalle?

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. J. Procopé

Herra

Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

2/240 (no. 1) 31		
3/2-31	2	2
YHÄÄ	OLUO	ASIA
5	C/6	

Tiedonantoja n:o 45.

1. Liettuan pääministerin vierailu Riiassa.

Kuluvan kuun huomattavimpana poliittisena tapahtumana täällä on merkittävä Liettuan pääministerin Tubelis'en vierailu Riiassa. Vierailu kesti kaksi päivää vieraan saapessa kuluvan kuun 24 päivän aamulla ja lähtiessä paluumatkalle seuraavan päivän iltana.

Tubelis'en käynti Riiassa, jota oli kotvan valmisteltu ja jonka aikaisemman suunnitelman mukaan piti tapahtua jo ennen joulua, muodosti vastakäynnin pääministeri Celmins'in vierailulle Kaunaksessa täsmälleen kahta kuukautta aikaisemmin, jolta matkaltaan hän toi mukanaan allekirjoittamansa latvialais-liettualaisen kauppasopimuksen. Tubelis puolestaan taas saattoi ottaa mukanaan kokonaista viisi Riiassa allekirjoittamaansa sopimusta, nim. sopimukset järjestyksen ylläpitämisestä rajaseuduilla, rajalinjan halkomien tilojen loppuselvittelystä, virallisten julkaisujen vaihtamisesta sekä kalastus- ja koulusopimukset.

Vastavierailun ja sopimusten allekirjoittamisen

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 45.

ohella oli Tubelis'en käynnillä Riassa tarkoituksena epäilemättä myös alleviivata Latvian ja Liettuan poliittista lähenemistä, mikä viime kesästä alkaen on yhä jatkuvasti edistynyt. Tämä tulee osittain ilmi Tubelis'en lehdelle antamasta haastattelusta, mutta varsinkin lehtien omista lausunnoista.

Antamassaan haastattelussa Tubelis "Rigasche Rundschau" mukaan lausuu:

"Beide Staaten, Lettland und Litauen, haben eine ganze Reihe gemeinsamer Interessen. Die Zusammenarbeit ist jedoch bisher nur in einem sehr langsamer Tempo der Entwicklung fortgeschritten. Erst jetzt nach dem Abschluss der Verträge und der Konventionen kann von einer Vertiefung der Beziehungen gesprochen werden.

Litauen befindet sich mit allen seinen Nachbarn in freundschaftlichen Beziehungen, ausser mit seinem Nachbarn im Süden - mit Polen. Die Klage Deutschlands an den Völkerbund erweckt den Eindruck von Missverständnissen Litauens mit diesem Staat. Doch ist das eher ein juristischer Streit über die Lage des Memelgebietes als eine Verschärfung der politischen und der wirtschaftlichen Beziehungen. Das Verhältnis Litauens zu Russland ist das gleiche wie bisher. In bezug auf Polen hat die litauische Regierung keinerlei Veranlassung, den politischen Kurs zu ändern.

Was die innere Politik anbelangt, so wird in letzter Zeit der Frage über die katholische Geistlichkeit zu viel Aufmerksamkeit geschenkt. Die Mehrheit der Oeffentlichkeit teilt den Standpunkt der Regierung. Die Missverständnisse, die in dieser Frage ihre Ursache haben, werden wohl bald beigelegt werden können. Sie beruhen darauf, dass man in der Auslegung des Konkordats verschiedener Meinung ist. Die Regierung steht

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 45.

auf den juristischen Standpunkt, während die Geistlichkeit in ein politisches Fahrwasser geraten ist. Im grossen und ganzen kann man sagen, dass zwischen den einzelnen politischen Gruppen keinerlei besondere Spannung besteht.

Die Weltwirtschaftskrise ist auch an Litauen nicht vorübergegangen, jedoch ist sie bedeutend weniger spürbar, als in verschiedenen anderen Staaten. Das Problem der Arbeitslosigkeit ist in Litauen unbekannt, und auch die Staatsfinanzen sind von der Krise nicht in Mitleidenschaft gezogen worden.

Auf die Frage, welcher Meinung der Ministerpräsident über den baltischen Staatenbund und die Möglichkeit eines Abschlusses einer litauisch-lettländischen Zollunion sei, erklärte der Ministerpräsident, dass es sich nicht lohne, der Zeit zu weit voranzugreifen. Solche Fragen brauchen viel Zeit, um auszureifen. Der kürzlich abgeschlossene Handelsvertrag, ist für Litauen von grösster Bedeutung, denn Litauen ist ein neuer Markt für seine landwirtschaftlichen Erzeugnisse, insbesondere für das Getreide, erschlossen worden. Andererseits wird aber auch Lettland aus ihm vorteilen. Auf die Frage betr. die Möglichkeit des Abschlusses eines Zollfriedens antwortete der Ministerpräsident, dass von einem "Frieden" ja eigentlich nicht die Rede sein kann, denn es habe nie einen Zollkrieg zwischen den baltischen Staaten gegeben. Jedoch müsse festgestellt werden, dass alle Staaten augenblicklich die Tendenz haben, ihre Zölle zu erhöhen.

Auf die Frage über die Möglichkeit einer weiteren noch engeren Annäherung zwischen Lettland und Litauen meinte der Ministerpräsident, dass die vollständige Erfüllung der abgeschlossenen Verträge einen grossen Schritt vorwärts bedeuten würde. Die Erfahrung der nächsten Zeit wer-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:ro 45.

den zeigen, in welcher Richtung wir weiter zu arbeiten haben, um die Annäherung noch vollkommener auszugestalten."

Tubeliksien käynnin polittista merkitystä painostetaan varsinkin "Brīvā Zemessā" ja "Latvis'essa". Edellinen kirjoittaa /23/1/: "Emme erehdy, jos Liettuan pääministerin käynnin katsomme tällä kertaa enemmän kuin tavalliseksi kohteliaisuudeksi. Molempien maiden maantieteellinen naapurisuus, melkein yhtäläiset luonnon- ja elämänsuhteet, kansojen sukulaisuus - kaikki aivan luonnollisesti osoittaa, ystävällisen ja läheisen yhteistoiminnan välttämättömyyttä, mikä on tärkeä molempien maiden aseman vahvistamiseksi ja rauhan säilymiseksi Itä-Euroopassa."

Esitettyään Tubelisin elämäkerran ja hänen tähänastista toiminnastaansa valtiomiehenä Liettuassa, mikä on tähännyt Liettuan sisäisten olojen rauhoittumiseen ja joka on ulkopoliitikassa aikaansaanut sopimukset Latvian ja Viron kanssa, lehti jatkaa: "Tubelisin hallitus on solminut Latvian kanssa useita tärkeitä sopimuksia sekä löytänyt yhteisen kielen monessa muussakin järjestettävänä olevassa kysymyksessä. Hra Tubelis, joka on saanut sivistyksensä Latvian kouluissa, tuntee hyvin latvialaisia ja on katsottava Latvian ystäväksi. Siksi toivomuksemme on, että tämä käynti vielä enemmän lähentäisi molempia naapuri-maita toisiinsa."

"Latvis" lausuu /24/1/ m.m.: "Marraskuun 24 päivää, jolloin allekirjoitettiin kauppa- y.m. sopimuksia Latvian ja Liettuan välillä, Latvian pääministeri nimitti historialliseksi päiväksi. Ja se todella oli historiallinen päivä, sillä silloin tosiaankin tapahtui se lähentyminen molempien maiden välillä, jota aikoinaan Voldemaras oli katsonut tyhjäksi ja turhaksi romantiikaksi. Kaikki maat käsittivät mainitut sopimukset rauhaa rakentaviksi ja suojeleviksi Itämeren rannoille, ainoastaan suuren "ystävällisen" naapurimaan virallinen

Riian Lähetystön tiedonantoja n:ro 45.

Äänenkannattaja ei voinut olla puhumatta taas seikkailusta tai sotasuunnitelmien rakentamisesta. Me toivomme, että solmituista sopimuksista hyötyvät molemmat maat ja ystävälliset suhteet tulevat yhä kiinteämmiksi ja vahvemmiksi. Sopimusten psykologinen merkitys on suuri. Ne lisäävät molemminpuolista myötätuntoa ja keskinäistä luottamusta. Mutta sitä lisää myös sellainen vierailu, kuten tämänpäiväinen Liettuan pääministerin käynti Riassa. Korkea vieras voi varmasti uskoa, että me otamme hänet vastaan sydämellisillä tunteilla sekä parhain onnentoivotuksilla hänelle itselleen ja koko Liettuan kansalle. Ja me olisimme erittäin iloisia, jos näinä parina päivänä, jotka Liettuan pääministeri tulee viettämään hänelle yliopilasajoilta tutussa kaupungissa, hän tuntisi itse olevansa kuin veljien luona eikä vieraassa maassa. Latvian ja Liettuan ystävyden nimessä me tänään tervehdämme Liettuan pääministeriä Latvian pääkaupungissa."

Soraääninen Latvian lehdistössä muodostaa vain "Socialdemokrats", joka "tervehdyksensä" vieraalle pukee seuraavaan muotoon /24/1/: "Liettuan pääministeri saapui tänään Riikaan vastavierailulle Latvian pääministeri Celminsin joku aika sitten tekemään käyntiin Kaunaksessa. Tällä vierailulla on tarkoitettu vahvistaa ystävyden siteitä molempien maiden välillä. Tavallisesti sellainen ystävällisten suhteiden kehittäminen tapahtuu, kansan valtuutettujen edustajain kautta. Nousee kysymys kenen nimessä tuo ystävyden julki Tubelis? Me tiedämme, että koko hänen hallituksensa ei nauti luottamusta kansan keskuudessa eikä hänellä ole oikeutta puhua koko kansan nimessä. Tubelis pysyäkseen vallassa kulkee Voldemarsin viitoittamia teitä. Koko maassa on yhä voimassa sotatila ja sensuuri, komendanttien, poliisipäällikköjen sekä "schwalgybas'in" mielivaltaisuudet jatkuvat. Vankilat ovat täynnä Liettuan sosialidemokratteja. Ulkovaltojen kanssa solmittuja sopimuksia hallitus ei noudata. Samaten ei täytetä Kansain-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 45.

liitolle annettuja lupauksia vapauden palauttamisesta Memelin alueella. Tubelis saapuu salonkivaunussa, mutta vankiloista ulospäässeet Liettuan vapaustaistelijat ovat pakotetut sateessa ja myrskyssä salaa pakonemaan Liettuasta ulkomaille välttääkseen uutta vankilaan telkeämistä. Tuollainen Liettuan edustaja ei voi saada Latvian demokratian myötätuntoa."

Tubeliksien kunniaksi oli täällä järjestetty joukko juhlailluksia ja kunnianosoituksia eri muodoissa. Ritarimerkejä jaettiin molemmiin puolin, missä suhteessa on erikoisesti mainittava, että Tubelis ojensi presidentti Kviesikselle vastaperustetun Vitautos suuren ritarikunnan suurristin ketjun kera.

Riassa, tammikuun 28 p:nä 1931.

P. J. Kymäläinen

2. Onko Venäjä tehnyt ehdotuksia Puolalle?

Viime vuoden viimeisen edellisenä päivänä sain Ministeriöltä salasähkeen, jonka mukaan Puolan lähettiläs Charvat oli hallituksensa puolesta ilmoittanut Venäjän ehdottaneen Puolalle, paitsi kauppasopimusta, poliittisen sopimuksen tekoa, missä molemmat maat Kellogin paktin pohjalla sitoutuisivat keskenään olemaan liittymättä mihinkään toista sopimuspuolta vastaan kohdistettuun aggressiviseen yhtymään. Seuraavana päivänä sain tietooni että lähettiläs Arciszevski oli tehnyt ulkoministeriölle täällä samaan suuntaan käyvän ilmoituksen mainitsematta kuitenkaan mitään Venäjän ehdotuksesta kauppasopimuksen solmimiseksi.

Kun uutinen Venäjän ehdotuksista Puolalle oli Romanian tietotoimiston välityksellä joutunut Riian sanomalehtiin, otin asian puheeksi Venäjän v. t. asiainhoitajan kanssa täällä hänet tavatessani, jolloin hämmästykseni sain kuulla hänen väittävän uutisten Venäjän ehdotuksista olevan kaikkea perää vailla ja "Puolan tavanomaista bluffia", kuten hänen sanansa kuuluivat. Hänen väitteestään ilmoitin sähköellä viipymättä Ministeriölle.

Joutuessani eilen Venäjän tšekäläisen lähettilään

Sviderskyn kutsuilla pitempään keskusteluun hänen kanssaan otin esille myös kysymyksen Venäjän ehdotuksista Puolalle. Hän väitti jutun kokonaisuudessaan olevan puolalaista keksintöä. Uutisten saapuessa eri tahoilta Moskovaan muka Venäjän ehdotuksista hän oli Narhomindelin Kollegion istunnossa, missä vallitsi täydellinen hämmästyks tämönkaltaisesta Puolan "provokatiosta". Venäjällä ei hänen mielestään ollut mitään syytä esittää Puolalle kyseellisentapaisia ehdotuksia, niin tervetulleita kuin ne viimeainitululle ehkä olisivatkin. Syyinä uutisten syntyyn Sviderskyn mielestä saattoi pitää Puolan ja Romanian välisen sotilassopimuksen määräajan umpeenkulumista, jolloin Puolalle oli tarpeen joku valtti Romanian suhteen. Mahdollista on myöskin, että Puolan lainahankkeille sekä Puolan ja Saksan välien selvittelyille uudet sopimukset Venäjän kanssa saattaisivat olle oleelliseksi hyödyksi, mutta Venäjällä ei ole mitään syytä tällä hetkellä tehdä Puolalle näissä suhteissa palveluksia.

Missä määrin nämä Sviderskyn väitteet ja vakuuttelut pitävät paikkansa, on vaikea ratkaista. Joka tapauksessa olen katsonut tarpeelliseksi niistä tiedottaa. Tšekäläisessä ulkoministeriössä näyttää olevan sitä mieltä, että Venäjän taholta jotakin on Puolalle esitetty, mutta syystä tai toisesta ei tahdota sitä enää tunnustaa.

Riassa, tammikuun 29 p:nä 1931.

P. J. K. K. K.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeri Kivimäen rap. no 46.

Ruissa,

4/2-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

Nro 67.

Riiassa, helmikuun 5 p:nä 1931.

LÄHETYS		
3 / 240 Pal... : 31.		
10/2-31	2	LEL
RYHMÄ	LUOKA	ALIA
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja Nro 46, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Yritys Latvian tullitariffin muutokseen.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. J. Procope

Herra,

Ulkoasiainministeri Hj. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA

Tiedonantoja n:o 46.

MINISTERIÖ		
3 / 240 Sal. n. 13 31		
10/2-31.		
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	816.	

Yritys Latvian tullitariffin muutoksiin.

Viime vuoden lopulla levisi tietoja siitä, että Latvian hallitus pitää tarpeellisena taistelussaan yleistä pulakautta vastaan erinäisten voimassaolevan tullitariffin nimikkeiden tullimäärien huomattavaa korotusta. Näiden tietojen perusteella sain Ministeriöltä tehtäväkseni siihen nähdä, että korotusten arveltiin tulevan koskemaan m. m. kumiteoksia, joiden tuonti Suomesta Latviaan on jo päässyt jonkunlaiseen alkuun, esittää "ystävällisiä huomautuksia" tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä.

Keskusteluissani kansliapäällikkö Albatin kanssa kävi tällöin ilmi, että rahaministeriön oli ollut pakko kiinnittää huomiota jatkuviin valituksiin ulkomaisen kilpailun tuhoisuudesta Latvian teollisuudelle, mutta että asian käsittely oli aivan valmistusasteella ja että Latvian hallitus ilman pakottavaa syytä ei tule tullikorotusvaatimuksiin suostumaan.

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 46.

Rahaministeriö valmisteli kuitenkin viime vuoden lopulla ja kuluvan alkaessa ehdotustaan tullitariffin muuttamiseksi, hallitus käsitteli sitä kaikessa hiljaisuudessa ja eilen /3/2/ oli asia niin pitkällä, että saeiman oli siihen määrättävä ensimmäinen kannanottonsa s.o. ratkaistava kysymys lähetetäänkö hallituksen esitys asianomaiseen valiokuntaan tai ei. Tällöin osottautui, että saeiman enemmistö oli jyrkästi esitystä vastaan ja päätti 50 äänellä 42 vastaan olla lähettämättä esitystä valiokuntaan. Hallituksen esitys oli niinmuodoin jo ensi asteessaan kaatunut. Osa koalition jäseniä, kuten jotkut kristilliset kansallismieliset, saksalaiset ja joku latgalalainen rikkoivat koalition rintaman, viitaten siihen, että heidän valitsijansa olivat ehdottomasti tullikorotuksia vastaan.

Joskin hallituksen esitys tullikorotuksiksi sai odottamattoman huonon vastaanoton saeimassa, on varsin mahdollista - siihen viittaa jo joku tämänpäiväinen aamulehti - että hallitus ennen pitkää, ellei sen nyt kärsimä tappio saeimassa johda lopuksi koalition täydelliseen rikkoutumiseen, tulee jättämään saeimalle uuden, jossain määrin muutetun esityksen tullitariffin muutoksiksi. Näin olen katson olevan syytää pääpiirteissään selostaa nyt asiakirjoihin liitetyn esityksen sisältöä.

Esitetyt tullikorotukset koskivat: leipä- ja rehuviljaa, maltaita, ryynejä, riisiä, hedelmiä eri muodoissa, sokeria, konditoritavaroita, lihaa ja lihatuotteita, maitoa ja maitotuotteita, munia, näkkileipää ja "normalileipää", rehuja, kalkkunoita, höyheniä, harjaksia, jouhia, harjoja, eläinrasvoja, nahkaa, kenkiä, siemeniä, hiomakiviä, isolatiotarpeita, keramikkitavaroita, pihkaa, tervaa, magnesiumia, kalia, glyseriniä, erinäisiä öljyjä, valurautateoksia, erinäisiä rauta- ja teräsvalmisteita, nauvoja, dynamittia, lapioita, kuokkia, heinähankoja, pianoja, auto- ja vaunu-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 46.

tarpeita, valokuvauspapereita, erinäisiä puuvillatuotteita ja villatuotteita.

Suomen kannalta katsoen s. o. ottaen huomioon Suomen viennin Latviaan olisi suunnitellut tullikorotukset kipeimmin koskeneet puuvillatuotteitamme. Esityksen mukaan olisi minimimitulli noussut 1 kg:lle

puuvillalankaa, alle n:o 38, karheaa	0:66	-	1:20
valkaistua "	0:88	-	1:40
värjättyä "	0:88	-	1:40
n:o38-60, karheaa	1:10	-	1:60
valkaistua "	1:32	-	1:80
värjättyä "	1:32	-	1:80
n:o61-80, karheaa	1:10	-	1:80
valkaistua "	1:32	-	2:-
värjättyä "	1:32	-	2:-
yli 80, karheaa	1:10	-	2:20
valkaistua "	1:32	-	2:40
värjättyä "	1:32	-	2:40
puuvillakangasta, alle 10 m ² kg.,			
valkaisematonta	1:50	-	2:25
valaistua	1:75	-	2:75
10 - 15 m ² kg.,			
valkaisematonta	1:70	-	3:50
valaistua	1:80	-	3:90.

Mitä kumiteoksiin tulee, ei hallituksen esitykseen sisältynyt niille mitään tullikorotusta. Johtuiko tämä tehdystä "ystävällisestä huomautuksesta" vai muista syistä, siitä en tällä hetkellä vielä ole selvillä.

Riassa, helmikuun 4 p:nä 1931.

B. H. ...

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Ministeriöön lähtenyt raportti no 48.

Riika

9/2 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

Nro 74.

Riika, helmikuun 10 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/240 Re. : 31		
14/2.31	2	114
5	C/16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:ro 47, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Hallituskoalition rakoilua Latviassa.

Vastaanottakea, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. J. Procopé

Herra

Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

Tiedonantoja n:o 47.

ULKOASIAINMINISTERIÖN KIRJALLINEN 1938		
4/240	1938	1938
14/2.38	1	1938
5	C16	

Hallituskoalition rakoilua Latviassa.

Tiedottaessani viimeksi sisäisestä tilanteesta Latviassa /Tiedonantoja n:o 41/ lausuin, että saeiman oppositio ärtyneisyydessään tulee tekemään kaiken voitavansa Celmiņšin hallituksen kaatamiseksi saeiman syysistuntokauden kuluessa. Tehtyään istuntokauden alkupuolella hyökkäyksiä hallitusta vastaan melkein pä mielessä "l'art pour l'art" ja välikysymysten liittyessä toisiinsa katkeamattomassa sarjassa oppositio istuntokauden loppupuolella katsoi itselleen edullisemmaksi rajoittua vain sellaisten välikysymysten esittämiseen, joissa se saattoi toivoa saavansa aikaan rakoilua hallituskoalition keskuudessa. Välikoiden välikysymystensä aiheet huomioonottaen hallituksen takana olevien 16 eduskuntaryhmän - "yhden miehen

Riian Lähetyksen tiedonantoja n:o 47.

ryhmätkin" lukuunotettuina, joita täällä on niin monta -
hyvinkin eri suuntiin käyvät puolueohjelmat ja ryhmäe-
dut avautuikin sille tilaisuus aivan istuntokauden lopul-
la koalition osittaiseen murentamiseen. Sosialidemokrat-
tien kulkulaitosministerin toimintaa vastaan kohdistama
välikysymys saattoi äärimmäisen oikeiston - melkeinpä
yksinomaan puoluetaktillisista näkökohdista - yhtymään
istuntokauden viimeisenä päivänä epäluottamuslauseeseen
häntä vastaan, mikä merkitsi kulkulaitosministeri Ozoli-
nin menoa ja samalla hänen puolueensa, demokratisen kes-
kuksen, eroa koalitiosta. Samalla oli koalition takana
oleva äänimäärä saeimassa laskenut 57:stä 54:ään.

Demokratisen keskuksen erottua koalitiosta on
eräissä sitä lähellä olevissa ryhmissä ilmaantunut halut-
tomuutta kuulua koalitioon sekä "fronderausta", joka sae-
eiman salaisissa äänestyksissä on vienyt jo useamman ker-
ran hallituksen tappioon. Tämän lisäksi ovat "frondorit",
etupäässä letgalelaiset talonpojat ja letgalelaiset prog-
ressistit, jotka yhdessä demokratisen keskuksen kanssa
muodostivat n. s. progressiivisen ryhmän, esittäneet mil-
tei ultimativisina joukon erikoisvaatimuksia, joihin muu
koalitio parhaalla tahdollaankaan ei ole voinut suostua.

Tämä eräiden koalitioryhmien "fronderaus" tuli
erikoisen selvästi näkyviin saeiman käsitellessä halli-
tuksen esitystä tullitariffimuutoksiksi. Huolimatta siitä
että kyseellistä esitystä, mikä muodostaa oleellisen osan
hallituksen pulakausiohjelmasta, oli koalitioon kuuluvien
saeimaryhmien yhteisissä neuvotteluissa päätetty yksimie-
lisesti - yhden edustajan pidättyessä ottamasta osaa rat-
kaisuun - kannattaa, osa koalitiota saeiman salaisessa
äänestyksessä kuitenkin äänesti sitä vastaan, joten sanot-
tu esitys tuli hylätyksi 50 äänellä 42 vastaan, kuten ai-
kaisemmin jo olen Ministeriölle tiedottanut.

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 47.

Tämä ratkaisu, mikä Celmiņšin lausunnon mukaan lie-
nee "noloin", mikä hänen pitkällä pääministerikaudellaan
on sattunut, johti siihen, että hallitus oli pakoitettu
kuluvan kuun 6 p:nä esittämään vaatimuksen luottamuslau-
seesta, minkä se kylläkin 49 äänellä 42 vastaan myös sai.
Äänestys oli avoin ja se saattoi "frondoritkin" pysymään
kurissa.

Hallituksen nyt saavuttama luottamuslause ei kuiten-
kaan merkitse sitä, että sen vaikeudet koalition omassa
piirissä olisivat voitettut. Viime päivinä on kaiken lisäksi
saksalaisen vähemmistön taholla, joka huolimatta siitä, et-
tä sillä ei ole enää oikeusministeri Berent'in toista vuot-
ta sitten erottua omaa edustajaa hallituksessa, on uskollis-
esti tukenut hallitusta, tullut esiin tyytymättömyyttä
rahaministeri Petrevicin toiminnan suhteen. Suojellakseen
Latvian pankin kulta- ja valuuttavaroja, jotka viime maini-
tut viime vuoden loppupuoliskolla ovat jatkuvasti vähenty-
neet, rahaministeri on vaikuttamalla pankin luottopolitiik-
kaan saanut aikaan sen, että pankki on käynyt supistamaan
luottoa, mikä käytetään tuontitarkoituksiin. Pari saksalais-
ten hallussa olevaa pankkia ja muutama saksalainen suurem-
pi tuontiliike ovat nyt vedonneet saeimaryhmäänsä ja tämä
vetoaminen ei näy olleen turhaan. Saksalainen ryhmä näyt-
tää vaativan Petrevicin eroa tai "joustavampaa" luottopo-
litikkaa Latvian pankin taholla. Siihen nähden, että ryh-
mällä on saeimassa 6 edustajaa, voi pitää varmana, että
toinen tai toinen vaatimuksista, ehkäpä molemmatkin, tulevat
toteutumaan.

Kaiken edelläesitetyn lisäksi on vielä otettava huomi-
oon, että huhtikuun 1 p:nä alkavan talousvuoden menosääntö,
jota paraikaa käsitellään saeiman valtiovarainvaliokunnassa,
tulee asettamaan Celmiņšin hallituksen säilymisen kovalle
koetteelle. Menosääntöehdotus on laadittu ankaran säästä-
väisyyden merkeissä, päätyen hieman pienempään loppusummaan

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 47.

kuin edellisenä talousvuonna, eikä luonnollisesti lähimainkaan voi tyydyttää saeimaryhmien erikoisvaatimuksia, jotka vaalivuonna, ellei sanoisi vaalien aattona, ovat hyvin ymmärrättävistä syistä suuremmat kuin muulloin. Vaalihermostuneisuus tulee varmaan lyömään leimansa saeiman menosääntökäsittelyyn, ja tällöin saattaa helposti sattua yllätyksiä.

Mikäli hallitus kaikista näistä vaikeuksista selviää, on se epäilemättä asetettava Celmiņšin henkilökoh-
taiseen tiliin. Hänellä näyttää olevan erinomainen kyky neuvotella ja saada aikaan kompromisseja ja näiden ominaisuuksiensa avulla hän on onnellisesti selviytynyt suuristakin vaikeuksista kerta toisensa jälkeen. "Pääministeri kulkee aina muistikirja kädessä eikä tee muuta kuin merkitsee siihen kaikkien koalitiotoveriensä vaatimuksia" lausui saeiman viime istunnossa luottamuslausekysymystä käsiteltäessä ent. ulkoministeri Cielens ja täytyy myöntää, että tämä lausunto oli tavallaan varsin sattuva. Puolueiden perin pirstomassa Latviassa on hallituskoalition koossapitäminen, millainen se sitten lieneekin, erittäin vaativa tehtävä.

Riassa, helmikuun 9 p:nä 1931.

P. J. K. K. K.

✓

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeri Lyynisen raportti no 48.

Riika.

2/8 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

Riassa, maaliskuun 2 p:nä 1931.

N:o 107.

57241/ae	1931
6/3.31	
5	C16

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 48, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Hallituspulan uhka Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. J. Procopé

Herra
Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA

Tiedonantoja n:o 48.

LÄHETYSKÄRDI		
5241 ke. 1931		
6/3.31	2	22
5	C16	

Hallituspulan uhka Latviassa.

Edellisessä tiedotuksessani olen esittäessäni Latvian hallituskoalition keskinäisiä hankauksia ja syitä niihin samalla lausunut lähiajan asettavan Celminsin hallituksen säilymisen varsin kovalle koetteelle. Tämä on nyt tapahtunut ja nopeammin kuin saattoi edellyttääkään. Viime viikon puolivälissä näytti jo siltä, kuten Ministeriölle olen aikanaan ilmoittanut, että hallitus viikon viimeisenä istuntopäivänä tulisi jättämään erohakemuksensa. Kaikki näytti jo olevan siinä suhteessa valmista, "piireissä" neuvoteltiin uuden hallituksen muodostajista, joksi ensi sijassa näytiin ajateltavan nyk. sisäministeri Laiminsia ja ulkoministeristä, jona mainittiin päätoimittaja Arved Bergiä. Sinä päivänä kun /20/2/ hallituksen erohakemus piti jätettämän, oli mielipide sen omassa keskuudessa kuitenkin muutunut ja hallitus jäi, ainakin toistaiseksi.

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 48.

Syyksi hallituksen suunniteltuun eronpyyntöön mainittiin asiaatuntevalla taholla, paitsi yhä lisääntyntä erimielisyyttä ja "fronderausta" koalition omassa keskuudessa, pyrkimys saada hallituksen muodostaminen uudelleen nykyisen koalition johdon käsiin. Katsottiin, että hallituksen erotessa ilman saeiman epäluottamuslausetta sellainen asiain kulku olisi varsin ymmärrettävä ja luonnollinen, jotavastoin hallituksen kaatuminen epäluottamuslauseeseen tuottaisi oppositiolle oikeuden, jopa velvollisuudenkin uuden hallituksen muodostamiseen. Tämä erosuunnitelma, jonka takana lienee ollut hallituksen enemmistö, näyttää kuitenkin rauenneen etupäässä Celmins vastusteluihin, jonka mielestä saeiman nykyinen oppositio on vieläkin heteroganisempi kuin hallituskoalitio sekä niinmuodoin kykenemätön sopimaan yhteisestä ohjelmasta ja muodostamaan mitään parlamenttarista hallitusta.

Hallituspuhalta on niinmuodoin jälleen välttytty, mutta hallituksen vaikeudet ovat yhä lisääntyneet. Demokratinen keskus, jolle koalitiosta erottuaan mikään ei näy olevan mieluisampaa kuin koalition jatkuva murentaminen ja joka valmistelle vasemmistokoalitiota ja uutta hallitusta ent. presidentti Zemgals'in johdolla, yhdessä ryhmä Skujeniekin kanssa jättänyt saeimalle lakiehdotuksen Riian tuomiokirkon vieraannuttamisesta saksalaiselta seurakunnalta linnaväkiseurakunnalle "sotaministerin määräysvallan alaisena". Tämän aloitteen sivutarkoituksena on, kuten koalition taholla näyttää hyvin käsitettävän, antaa samalla isku koalition ja saksalaisten väliselle yhteisymmärrykselle, joka sen jälkeen kuin Latvian pankki hieman lievensi luottopolitiikkaansa saksalaisten liikkeiden suhteen on osoittanut vahvistumista. Demokratinen keskus nim. saattoi alun perin ottaa laskelmiinsa, että suurin osa koalitiota, m.m. agraripuolue, tahtoen tai tahtomattaan oli pakotettu vaalien aattona ottamaan huomioon latvialaiskansalliset näkökohdat ja äänestämään aloitteen puolesta. Niin tapahtuikin ja valtavalla äänten enemmistöllä lakiehdotus päätettiin lähettää saeiman asianomaiseen valiokuntaan.

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 48.

Tämä päätös, vaikkakaan se luonnollisesti ei vielä merkitse asian lopullista ratkaisua, on herättänyt tavatonta kiihtymystä saksalaisen vähemmistön taholla. Saksalainen saeimaryhmä osoitti välittömästi päätöksen jälkeen pääministerille kirjelmän, jossa se sanoutuu irti koalition tukemisesta lausuen seuraavaa: " In Anbetracht des Parlamentsbeschlusses, das Domenteignungsgesetz nicht abzulehnen, sondern es den Kommissionen zu überweisen, eines Beschlusses, der nur durch Beihilfe der leitenden Partei der Koalition, des Bauernbundes, erzielt werden konnte, befindet die deutsche Fraktion, dass die Grundlagen ihrer Mitarbeit innerhalb der von Ihnen geleiteten Koalition nicht mehr vorhanden sind. Sie wird sich daher in Zukunft nicht mehr in der Lage sehen, Ihrer Regierung das Vertrauen auszusprechen". Niinikään lausui toissapäivänä pidetty saksalais-balttialainen kansanjärjestö /Deutsch-baltische Volksgemeinschaft/ julki mitä jyrkimmän paheksumisensa lakiehdotuksen johdosta, joka ei merkitse "hyökkäystä ainoastaan saksalaisen tuomiokirkkoseurakunnan oikeuksia vastaan herranhuoneeseensa vaan myös hyökkäystä Latvian valtion oikeusjärjestystä vastaan", hyväksyi saeimaryhmän menettelyn ja asetti "taistelun jatkamista varten" erikoisen aktiokomitean.

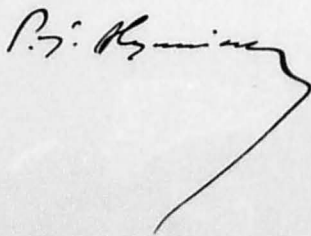
Puolueettomasti asiaa katsoen onkin myönnettävä, että saksalaiset voivat tuekseen, paitsiseurakuntansa ikivanhaan tuomiokirkon käyttöoikeuteen, viitata vielä v. 1928 annettuun lakiin Latvian evankelis-luterilaisesta kirkosta, jonka 6 pykälässä lausutaan: "Die Gotteshäuser, Kapellen und Kirchhöfe der evang.-lutherischen Kirche, die sich in der Verwaltung dieser Kirche befinden, dürfen gegen ihren Willen nicht enteignet, konfisziert oder für andere Zwecke bestimmt werden". Niinikään on merkillepantavaa, että Latvian ylin kirkkoneuvosto kuin myös latviankielisten luterilaisten seurakuntien piispa Irbe ovat lausunnoissaan sekä juridisista että kirkol-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 48.

lisistä syistä asettuneet kyseellistä vieraannuttamisalotetta vastustamaan. Käytännölliseltä kannalta katsoen se tuskin myöskään lienee tarpeen vaatima, koska saksalainen tuomiokirkkoseurakunta, joka käsittää 12,000 jäsentä, on jo vuosia sitten myöntänyt käyttöoikeuden kirkkoonsa sekä linnaväki-seurakunnalle että rauhanseurakunnalle, joista edelliseen kuuluu vain 1,600 ja jälkimäiseen 4.300 jäsentä. Saksalaisella taholla on niinmuodoin käytettäväänään joukko painavia argumentteja, mutta saeiman ratkaisuun - ellei sitä ennen jotain erikoissopimusta saada syntymään - ne tuskin tulevat vaikuttamaan. Politikka kulkee omia teitään niin täällä kuin muuallakin.

Saksalaisen saeimaryhmän nyt luovuttua tukemasta hallitusta on sen takana oleva äänimäärä saeimassa laskenut 54:stä 48:aan. Celminsin hallitus on niinmuodoin muuttanut enemmistöhallituksesta vähemmistöhallitukseksi. Ottaen vielä huomioon, että koalition piirissä sekä oikealla että vasemmalla on tyytymättömiä ja "fronderavia" aineksia, voi sanoa hallituksen olemassaolon riippuvan aivan satunnaisuuksien varassa. Sosiaalidemokratiesella taholla on jo kiirehdiittykin vetämään johtopäätöstä tilanteesta ja valmistettu esitys epäluottamuslauseeksi hallitukselle "koska se ei enää nauti saeiman enemmistön kannatusta". Asia tulee esille saeiman istunnossa ensi tiistaina /3/II/ ja silloin näyttäytyy, ovatko saksalaiset jo valmiit kaatamaan hallituksen, vai odottavatko he siksi kun tuomiokirkkoa koskeva lakialote on palannut valiokunnasta ja saanut ratkaisunsa saeimassa, mikä vaatinee vielä parin viikon ajan.

Riassa, helmikuun 28 p:nä 1931.

P. B. K.

4

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeri Kyröisen raportti no 49.

Riika.

28/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

Nro 153.

Riika, maaliskuun 28 p:nä 1931.

2/4. 31	7/24 (ae)	P. 1031
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 49, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Hallituksen vaihdoksesta Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 7/241 Re. D. 10 31		
2/4. 31	10	LIT.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C16	

Tiedonantoja n:o 49.

Hallituksen vaihdoksesta Latviassa.

Täsmälleen kolme viikkoa kestäneen hallituspuolan jälkeen on Latvia nyt /24/III/ saanut uuden hallituksen. Celmiņš'in ministeristö on vaihtunut Ulmaniksen ministeristöön.

Vielä vuoden vaihteessa näytti mahdolliselta, että Celminsin hallitus saattaisi, lisääntyneestä oppositiosta huolimatta, jotenkin selviytyä yli saeiman kevätistuntokauden ja siten tulla istuneeksi kokonaisen saeimavaltakauden s.o. vaaleista vaaleihin. Tammikuun lopulla oli kuitenkin, kuten aikaisemmissa tiedotuksissani jo olen esittänyt, asema käynyt koalition keskinäisten hankausten kautta perin vaikeaksi ja helmikuulla voi sanoa hallituksen eläneen vain päivästä päivään, suoraan satunnaisuuksien varassa. Saeiman salaisissa äänestyksissä äänesti osa koalitiosta, milloin sen oikealla,

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 49.

milloin sen vasemmalla siivellä, hallitusta vastaan huolimatta siitä että koalitioneuvotteluissa oli asioista etukäteen neuvoteltu ja niistä päästy muka yksimielisyyteen. Julkisissa äänestyksissä tosin koalition säilytti ryhtinsä paremmin, mutta niissäkin saattoi sattua yllätyksiä. Niinpä oikeusministeri kerran äänestettäessä epäluottamuslauseesta hallitukselle pidättäytyi äänestämästä, mikä saeimajärjestyksen mukaan merkitsi yhtymistä epäluottamuslauseeseen. Selvimpänä esiintyi "frondeeraus" latgalalaisen edistysmielisten ja kansallisyhjän taholla, mutta johdossa oleva agraripuoluekaan ei siitä ollut vapaa. Hallituksen kaaduttua on käynyt selväksi, että agraripuolueen saemaryhjän enemmistö, johtajana nyk. pääministeri Ulmanis, on ollut tyytymätön Celminsin kompromissipolitiikkaan ja osaltaan jouduttanut hänen hallituksensa kaatumista.

Kieltämätöntä myös on, että Celminsin hallituksen korkea ikä, 2 vuotta ja 3 kuukautta, mikä Latviassa on ennenaavistamaton saavutus, on suurelta osalta pantava epäluokusten kompromissien ja monien hallituksessa tapahtuneiden henkilövaihdosten tiliin. Hallituksen erotessa oli sen 10 jäsenestä 5 eli täsmälleen puolet siihen henkilövaihdoksen kautta myöhemmin tulleita. Tällaisia vaihdoksia oli tapahtunut ulkoasiain, oikeus-, sota-, maatalous- ja kulkulaitosministeriön johdossa.

Varsinaisen loppusäyksen Celminsin hallituksen eroon antoi opposition taholta tehty alote Riian tuomiokirkon vieraannuttamiseksi saksalaiselta seurakunnalta, mitä alotetta olen yksityiskohtaisesti selostanut edellisessä tiedotuksessani. Saeiman päätös tämän alotteen lähettamisestä valiokuntaan merkitsi koalition ja saksalaisen vähemmistöryhjän välisen yhteisymmärryksen katkeamista ja samalla Celminsin hallituksen muuttumista enemmistöhallituksesta vähemmistöhallitukseksi. Johtopäätös oli selvä

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 49.

ja Celmins kiirehti - voidakseen säilyttää aloitteen hallituksen muodostamiseksi agraripuoluen käsissä - ennen epäluottamuslausetta jättämään hallituksensa erohakemuksen.

Tasavallan presidentti jätti tämän jälkeen agrari-
 puolueen saeimaryhmän puheenjohtajan Alberingsin tehtäväksi ottaa selvää uuden hallituksen muodostamismahdollisuuksista. Tämä tehtävä ei Latviassa jo vakiintuneen tavan merkitse sitä, että tehtävän vastaanottaja itse muodostaisi hallituksen tai tulisi edes sen jäseneksi, sillä hallituksen muodostamisesta, sen ohjelmasta sekä sen kokoonpanosta niinhyvin päähän kuin jäsenäinkin nähden sovitaan niiden ryhmien yhteisissä neuvotteluissa, jotka ovat valmiit astumaan hallitukseen.

Alberingsin tehtävä ei ollut suinkaan helppo. Vasta kolmatta viikkoa kestäneiden yhtämittaisten ja monasti jo toivottomilta näyttäneiden neuvottelujen jälkeen hän saattoi presidentille ilmoittaa hallituksen voivan muodostua Ulmaniksen johdolla ja täsmälleen samojen 16 puolueeryhmän tukemien kuin eronnutkin hallitus. Sitä ennen oli hänen täytynyt voittaa eräiden ryhmien taholla ilmaantunut vastustus Ulmanikseen nähden ja myötävaikuttaa siihen, että alote tuomiokirkon asiassa tuli asianomaisessa valiokunnassa hylätyksi.

Uusi hallitus, joka eilispäivänä /26/III/ ryhtyi tehtäviinsä, on kokoonpanoltaan seuraava:

pää- ja ulkoministeri: Ulmanis
 oikeusministeri: Pabehrs
 sisäministeri: Petrevics
 sotaministeri: Laimins
 rahaministeri: Annus
 maatalousministeri: Alberings
 maatalousministerin apulainen: Ivbuls
 opetusministeri: Seemels
 sosialiministeri: Rubuls
 kulkulaitosministeri: Ranzans.

Riiian Lähetyksen tiedonantoja n:o 49.

Henkilölliseen kokoonpanoonsa nähden on uusi hallitus jokseenkin sama kuin entinenkin. Sen 10 jäsenestä kuului ei vähemmän kuin 7 Celminsin hallitukseen. Salkutkin ovat pysyneet jokseenkin samoissa käsissä. Muutokset tässä suhteessa rajoittuvat siihen, että ent. sisäministeri Laimins'ista on tullut sotaministeri ja ent. rahaministeri Petrevics'ista sisäministeri. Asiain näin ollen voidaan syyllä puhua "Celmins'in ministeristöstä ilman Celminsiä".

Hallituksen vahvin nimi on epäilemättä uusi pääministeri itse. Hän on ollut mukana Latvian poliittisessa elämässä aivan alusta asti ja hänen sekä Meierovicsin osuus nuoren valtion pystyttämisesä lienee suurempi kuin kenenkään muu. Perustavan kokouksen ja myöhemmin saeiman pysyvänä jäsenenä, ensimmäisenä ja moninkertaisena pääministerinä hän on sita paitsi saanut poliittisen koulutuksen, jota Latviassa ei ole kenelläkään muulla. Vuosien kuluessa on hänelle kerääntynyt paljon vihamiehiä, vieläpä vastustusta omassa puolueessaankin, mutta tosiasia lienee, että Latvian talonpoikaisväestön piirissä on hän suositumpi kuin kukaan muu nykyinen politikko.

Ensikertalaisina astuivat hallitukseen rahaministeri Annus ja kulkulaitosministeri Ranzans. Edellinen, joka kuuluu krist.-taloudelliseen ryhmään, on toiminut aikaisemmin kauppakoulun johtajana, myöhemmin pankkimiehenä. Jälkimmäinen, puolueväeriltään latgalelainen klerikali, joka viime syksynä valmistui lääkäriksi, on politikkona vielä täysin tuntematon. Erään lehden arvostelun mukaan tuntee hän Latvian liikennelaitosta "sen verran" kuin on tarpeellista matkalla Riiasta Reschitsaan /ministerin kotikaupunki/.

Ohjelmajulistuksessaan on uusi hallitus asettanut ensi sijalla taistelun taloudellista pulakautta vastaan. Maatalouden alalla pitää hallitus "velvollisuutenaan tuotannon kaikinpuolista edistämistä ja maanviljelijän työn tulosten turvaamista". Tässä tarkoituksessa se tulee ajamaan maataloudel-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 49.

lista suojelustullipolitiikkaa, mutta samalla myös tekemään voitavansa Latvian maataloustuotteiden viennin edistämiseksi. Valtiotalouden alalla se tulee noudattamaan mitä suurinta säästäväisyyttä, minkä synnyttämän luottamuksen avulla se toivoo edistävänsä ulkomaisten pääomien vetämistä maahan.

Huolimatta siitä että nyt muodostunutta hallitusta odottavat mitä vaikeimmat tehtävät pula-ajan ministeristönä, katsotaan sen niinhyvin sen kannattajain kuin vastustajainkin taholla olevan vain väliaikaisen. Lokakuun vaalit voivat muuttaa saeiman puoluekarttaa ja uuden hallituksen muodostaminen niiden jälkeen on ilman muuta pidettävä selviönä. Siksipä on "Latviksen" sanoin mukaan uutta hallitusta "tervehdittävä ilman riemua ja ilman odotuksia. Se ei muodosta mitään uutta ajanjaksoa eikä merkitse minkään uuden suunnan alkua valtioelämässä". Salkkujen jakoon nähden lehti ei oikein ymmärrä, miksi erinomainen sisäministeri on saanut siirtyä sotaministeriksi ja melko hyvä rahaministeri taasen hänen seuraajakseen.

Vasemmiston taholla on uusi hallitus saanut kaikkea muuta kuin suopean vastaanoton. "Socialdemokrats" nimittää sitä "vararikon tehneiden tirehtörien ministeristöksi" ja katsoo "sen kokoonpanon panevan ajattelemaan, että sen muodostajat ovat halunneet saada aikaan niin huonon hallituksen kuin nykyisestä saeiman enemmistöstä vain suinkin voi muodostaa". Itse pääministeri on "vararikon tehneen pankin johtaja, jonka nimi sitäpaitsi on sidottu kaikenlaisiin väärinkäytöksiin ja jonka talouspolitiikka on aina vienyt ojaan". Niinmuodoin "ainoa vastaus, minkä työväki voi hallitukselle ja sen ohjelmalle antaa, on - tehostettu taistelu".

Riassa, maaliskuun 27 p:nä 1931.

R. L. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/6.

ASIA: _____

Ministeriöyön raportti no 50.

Riikka.

7/5-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 210.

Riassa, toukokuun 7 päivä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
50	8/241 lae.	9/5/31
9/5-31	5	111
RYHMÄ	LUKUNO	ALIA
5	C/16	

*an
9/5-31
111*

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetyksen tiedonantoja N:o 50, mikä käsittää seuraavat tiedotukset:

1. Muuan keskustelu saksalais-venäläisistä suhteista.
2. Latvian Venäjän-viennin rahoittaminen.
3. Viron ulkoministerin käynnistä Riassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. J. Kinninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 50.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
8/24/31		
9/5-31	2	LEI
RYHMÄ	ACIA	ACIA
5	C16	

1. Muuan keskustelu saksalais-venäläisistä suhteista.

Auswärtiges Amtin Venäjän jaoston päälliköksi nimettiin hiljan Saksan tšekäläisen lähetystön ensimmäinen sihteeri, lähetystöneuvos v. Tippelskirch. Ottaen huomioon hänen uuden virkapaikkansa tärkeyden ja tietäen hänen erikoisen mielenkiintonsa Sovjetin oloihin - hän on ajemmin toiminut myös lähetystösihteerinä Saksan Moskovan-lähetystössä - johdin hänen viime käynnillään luonani keskustelun venäläis-saksalaisiin suhteisiin.

Hra v. Tippelskirchin mielestä oli Saksa nykyisen poliittisen valtaryhmittymyksen vallitessa ehdottomasti pakotettu yhteistoimintaan Sovjetin kanssa. Niinkauan kuin Ranska ei ole taipuvainen mihinkään oleellisiin myönnytyksiin Saksan hyväksi pitäen Versaillesin rauhaa "tabuna" eikä Englanti osoita suurempaa itsenäisyyttä Ranskaan ja sen joltamaan valtiorhymään nähden ei Saksalla ole mitään muuta valitsemista.

Yhteistoiminta Sovjetin kanssa ei v. T:n käsityksen

mukaan ole ollut suinkaan helppoa eikä se ilmeisesti tule olemaan sitä vastaisuudessaakaan. Sitä häiritsee ennen kaikkea kommunistinen kiihoitustyö Saksassa, jota lupauksista huolimatta III internationalin varoilla harjoitetaan. Jotapaitsi taloudellinen yhteistyö Sovjetin kanssa ei ole lähimainkaan vastannut siihen kiinnitettyjä toiveita. Monien saksalaisten mielestä tulisi Sovjetin harjoittama dumping, jonka voi katsoa kuuluvan oleellisena osana "pjatilietka"-suunnitelmaan, viemään Saksan teollisuuden entistä suurempiin vaikeuksiin. v.T:n mielestä ei tällä pelolla ollut kuitenkaan riittävää pohjaa, koska Sovjet mulla ei koskaan kykenisi jatkuvasti kilpailemaan Saksan tärkeimpien ja kehittyneimpien teollisuuksien kanssa. Sovjet kykenee kylläkin ja on jo kyennyt turmelemaan puutavara- samoinkuin naftamarkkinat, se voi esiintyä sellulosaan ja ehkä myöhemmin paperinkin viejänä, mutta niillä teollisuudenaloilla, joissa raaka-aineen hinta ei ole erityisen määrävä hinnanmuodostukseen, ei Saksan ole syytä pelätä Sovjetia enemmän kuin muitakaan kilpailijoitaan. Hyvänä esimerkkinä hänen mielestään oli Venäjän paljonpuhuttu traktoriteollisuus. Sikäli kun Saksan edustuksen tiedot ovat oikeat, ei Pietarin enemmän kuin Nishnij Novgorodinkaan traktoritehtaat vielä kykene valmistamaan muuta kuin 60 % "pjatilietkan" nyt edellyttämästä määrästä. Sitäpaitsi ovat valmisteet laadultaan suorastaan heikkoja ja - mikä erityisesti on huomattava - maksavat noin 2 1/2 kertaa enemmän kuin mitä niiden ennakkolaskelmien mukaan pitäisi maksaa.

Määrätessään suhteitaan Sovjettiin on Saksan v.T:n sanoin mukaan myös otettava huomioon, että "valkoinen" Venäjä, jos sellainen "in absehbarer Zeit" syntyisi, tulisi kaikista merkeistä päättäen olemaan enemmän saksalaisvastainen kuin nykyinen "punainen" Venäjä. "Sen kasvot tulisivat olemaan meille paljoka epäystävällisemmät kuin nykyisen"

Riian Lähetystön tiedonantoja no.50.

Niiden tietojen mukaan, joita Auswärtiges Amtilla on käytettävinaan Ranskasta, Tšekko-Slovakiasta ja Jugoslaviasta, ei Saksalla olisi mitään hyvää odotettavissa ainakaan siitä Venäjältä, jossa nykyisellä mainituissa maissa asuvalla emigranttipolvella olisi jotain sanomista. Hyvin huomattava osa, ehkäpä enemmistö Saksassakin olevista emigranteista, ei tulisi, sikäli kuin heidän mielipiteitään tunetaan, osottamaan mitään kiitollisuutta nauttimastaan asylioikeudesta.

Missä määrin v. T:n esittämät mielipiteet vastaavat käsitystä Auswärtiges Amtissa, ei luonnollisesti ole tarkistettavissani. Olen kuitenkin v.T:n nykyiseen, Sovjetin suhteen tärkeään toimeen nähden katsonut olevan syytä panna ne merkille.

Riika, toukokuun 4 p:nä 1931.

P.: *Kyminen*

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Tiedonantoja no.50.

6 jälj. vst

K. M. M.
S. T. L.
S. Paulski
vrtt. var. mi
K. K. K.
S. P. J. K.

laiteam.

2. Latvian Veräjän-viennin rahoittaminen.

Ostoissaan ja tilauksissaan Latviasta on Sovjetin tšekäläinen kauppavaltuuskunta käynyt vaatimaan entistä yhä pitempiaikaisempaa luottoa. Sen sijaan että se vielä vuosi sitten maksoi ostonsa 8-9 kuukauden vekseleillä vaatii se nykyään 12, jopa 18 kuukauden luottoa. Kun latvialaisten liikemiesten ja yrittäjien on perin vaikea myydä tällaisia vekseleitä - kotimaisilla markkinoilla ei siihen nykyään ole juuri mitään mahdollisuuksia ja Berlin, joka niitä aikaisemmin osteli, on menettänyt siihen kykynsä, ehkäpä halunsakin - on eräiden latvialaisten liikkeiden taholta käännetty hallituksen puoleen pyytäen sen toimenpiteitä asiassa. Varsinaisena aloitteenottajana on kuulemani mukaan osuustoiminnallinen tukkuliike "Konzums", jonka välityksellä kauppavaltuuskunta on ilmoittanut halukkaaksi ostamaan Latviasta eläimiä, etu-

870 m
vst

Riian Lähetystön tiedonantoja no.50.

päässä sikoja ja siitoskarjaa, muka aina 3 milj.latin arvosta. Kertojani mukaan tämä itse asiassa on vain "bluffia", jonka avulla Sovjet yrittää painostaa luotonsa järjestelyä Latviassa.

Kuinka nyt lieneekään, joka tapauksessa uusi pääministeri Ulmanis, joka aikoinaan oli jyrkästi venäläis-latvialaista kauppasopimusta vastaan, on nyt tullut siihen käsitykseen, että Latvian on yritettävä helpottaa luottojärjestelyillä vientiä Venäjälle. Hän on hallituksessa - rahaministerin epäilyistä huolimatta - ajanut läpi ehdotuksensa, joka tänään hallituksen esityksenä jätetään saeiman käsiteltäväksi.

Hallituksen esitys myöntää hyväksytyksi tultuaan rahaministerille oikeuden, hallituksen harkinnan jälkeen kussakin erikoistapauksessa, antaa sellaisille liikkeille, jotka vievät Venäjälle latvialaisia tuotteita, valtion takaussitoumuksen niiden hallussa olevien vekselien diskontoimisen helpottamiseksi joko koti- tai ulkomaisissa pankeissa. Latvialaisiksi tuotteiksi katsotaan tällöin kaikki ne tavarat, joiden arvosta vähintään 50 % tulee kotimaisen raaka-aineen tai työvoiman osalle. Annettujen takaussitoumusten kokonaissumma saa nousta korkeintaan 10 milj.latiin ja ne voidaan asettaa korkeintaan 12 kuukauden ajalle. Takausmäärä voi nousta aina 90 %:iin kauppahinnasta, jos kyseessä on puhtaasti latvialaiset tuotteet, muussa tapauksessa korkeintaan 75 %:iin. Provisiona suorittaa takaussitoumuksen saaja valtiolle 2 % vuodelta.

Sikäli kun etukäteen vpi päätellä, tulee hallituksen esitys saavuttamaan saeimassa hyvin huomattavan enemmistön. Sitä tulee kannattamaan hallituskoalition enemmistö sekä lisäksi koko vasemmisto.

Latvian sanomalehdistä on sitä vastaan kirjoitta-

nut toistaiseksi vain "Latvis" ja Latvijās Sargs". Ensinmainittu lausuu siitä vappunumerossaan m.m. seuraavaa:

"Onko todella välttämätöntä ja tarpeellista ryhtyä sellaiseen yritykseen? Kun tehtiin sopimus Neuvosto-Venäjän kanssa, eivät venäläiset vaatineet sellaista luottoa. Miksi tekisimme heille myönnytyksiä, kun he yleensä eivät täytä sopimustaan? - On naivia ajatella, että luotonannossa voisimme kilpailla suurten ja rikkaiden ulkovaltojen kanssa myöntämällä Venäjän tilauksille edullisempia ehtoja. Samaten on naivia ajatella, että saamisemme perimisessä voisimme esiintyä yhtäläisesti kuin suurvallat. Voimme tarjota Venäjälle miten edullisia ehtoja tahansa, se tulee vain leikkimään kanssamme samoinkuin tähänasti tilausten antamisen ja kieltämisen suhteen. On jo aika luopua haavekuvista rakentaa teollisuutemme Venäjän tilausten varaan. Tuon innostuksen seuraukset taloudellisessa elämässämme ovat jo tuottaneet ikäviä jälkiä. Pitäisikö meidän vaikeuttaa vielä enemmän taloudellista tilannettamme uusilla haavekuvilla? Vielä vaarallisempaa on epävarmojen tilausten luottotakauksien kiihkeitä tapahtuu kuulemamme mukaan joidenkin henkilöiden ja järjestöjen hyväksi. Ehkä ne jotakin ansaitsevat, mutta yksityisten henkilöiden voiton takia ei saa asettaa vaaranalaiseksi koko maan taloudellista tasapainoa! Valuuttamme katteet jatkuvasti hupenevat. On jo saavutettu viimeinen raja, jonka ylitse ei saa mennä. Ja sellaisissa olosuhteissa pitäisi vielä ottaa vararahastosta 10 milj.lattia epävarmoja liiketoimia varten! Se ei saa tapahtua! Taloudellista elämää ei saa rakentaa keinottelu-laskelmien varaan. Tarpeeksi olemme siitä jo kärsineet!"

Riiassa, toukakuun 5 p:nä 1931.

P. J. K.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA.

Tiedonantoja no.50.

3. Viron ulkoministerin käynnistä Riiassa.

Eilisaamuna saapui Riikaan tavanmukaisiin Viron ja Latvian ulkoministerien keskinäisiin neuvotteluihin Viron ulkoministeri Tönässon viipyen täällä päivän. Hrat Tönässon ja Ulmanis tapasivat toisensa ensi kerran ulkoministereinä ja tapaamisella oli niinmuodoin huomattavalta osalta vierailun luonne.

Neuvottelut liikkuvat tietojeni mukaan osittain kansainvälisen politikan alalla, koskien m.m. yhteistä esiintymistä Kansainvälisen Agraripankin perustamiseen liittyvissä kysymyksissä, aseistariisumiskonferenssin valmisteluja, molempien maiden etujen turvaamista voimarkkinoilla, osittain keskinäisiä avoinna olevia taloudellisia aloitteita, kuten v. 1928 solmitun väliaikaisen kauppasopimuksen täydentämistä tariffisopimuksella, vieläpä monivaiheista ja toistaiseksi lepäämään jätet-

tyä kysymystä tulliunionista.

Kansainvälisen agraripankin perustamisen todettiin vastaavan molempien maiden etuja siinä tapauksessa, että pankki soveluttaessaan korkopolitiikkaansa ottaa huomioon molempien maiden maatalouden heikon kannattavuuden. Korkeimpana korkorajana olisi ajateltava 6 1/2 %. Niinikään olisi molempien maiden suoritettavaksi tuleva osa peruspääomasta saatava alennetuksi 50.000 dollariin. Mitä pankin sijoittamispaikkaan tulee, pidettiin sopivimpana sellaisena Sveitsiä, joskaan mitään sitovaa päätöstä ei vielä tehty.

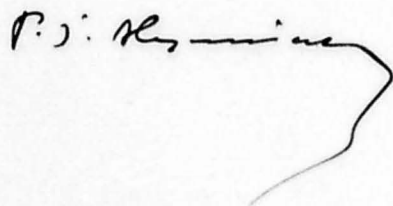
Aseistariisumiskonferenssin valmisteluissa katsottiin erittäin tärkeäksi, että ainakin Suomen, Viron ja Latvian välillä päästäisiin kaikissa oleellisissa kysymyksissä yksimielisyyteen. Yhteisymmärrystä Puolan kanssa oli myöskin haettavana, mutta samalla katsottava, että tämän maan mahdolliset erikoisedut eivät pääsisi muiden esiintymistä konferenssissa määräämään. Konferenssiin lähetettävien delegatiojen kokoonpanon suhteen päätettiin - sekä kustannusten vähentämiseksi että mahdollisimman yhtenäisen esiintymisen aikaansaamiseksi - että edustajat asetetaan yhteisten neuvottelujen perusteella, jolloin kutakin erikoisalaa varten asetetaan molempien maiden puolesta vain yksi edustaja, asiantuntemuksen saaden määrätä, milloin tämä on virolainen, milloin latvialainen. Muodollisesti tulee konferenssissa kumpikin delegatio luonnollisesti esiintymään itsenäisenä.

Viron ja Latvian välisen tariffisopimuksen valmistamista päätettiin kaikin voimin kiirehtää. Uudistetut neuvottelut päätettiin alottaa Tallinnassa, jonne latvialainen valtuuskunta matkustaa kuluvaan kuun 10 p:nä. Ellei tällöin valtuuskuntien välillä päästä tulokseen

erimielisyyden alaisten nimikkeiden suhteen, on sopimus laadittava käsittämään vain ne nimikkeet, joista jo on voitu sopia. Sopimus on, mikäli suinkin mahdollista, saatava allekirjoitetuksi ja ratifioiduksikin ennen kuluvaan kuun 20 päivää, jolloin riigikogun kevätistuntoa päättyy.

Kysymys molempien maiden välisestä tulliunionista päätettiin ottaa uudelleen esiin. Tällöin katsottiin olevan syytä kiinnittää huomiota Saksan ja Itävallan väliseen tulliunionisopimukseen, jossa erinäiset teknilliset vaikeudet olivat Ulmaniksen käsityksen mukaan voitu onnellisesti ratkaista.

Riiasa, toukokuun 5 p:nä 1931.

P. J. K.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

V.a. Asiantuntija Seppälä rap. no 51.

Riika.

20/5-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 228.

Riika, toukokuun 20 p:nä 1931.

9/24/ae. 1931		
22/5-31		Liit
FINLAND	EUROPE	ASIA
5 C16		

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 51, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvian suunnitelmista aseistariisunta konferenssiin nähden.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

Rafael Yrjölä
V. a. Asiainhoitaja.

Herra

V. t. Ulkoasiainministeri Antti Kukkonen,

H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 51.

KOKO-AJANKÄYTTÖ		
9/24/ke. 11. 10 31		
22/5. 81	3	Liit
		ASIA
5	C/6	

Latvian suunnitelmista aseistariisunta
konferenssiin nähden.

Käydessäni tänään tšekäläisessä Ulkoasiainministeriössä Baltian maiden jaoston päällikön, herra Filholds'in puheilla tiedustellakseni paljonko Latvia ehdottaa aseistariisunta konferenssia varten osaanottomenoja jouduin hra Filholds'in kanssa keskusteluun, jota seuraavassa pyydän saada selostaa.

Osaanottomenoja koskevan tiedustelun johdosta mainitsi hän, että vast'ikään valmistuneessa ehdotuksessa, jota tosin ei vielä ole hyväksytty, ei erityisiä osaanottomenoja ole varattu osallistumista varten aseistariisunta konferenssiin syystä, että Latvian samoin kuin Vironkin edustus aijotaan järjestää mah-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 51.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
9/24/ke. D. 10 31		
22/5. 31		Liit
		ASIA
5	C16	

Latvian suunnitelmista aseistariisunta
konferenssiin nähden.

Käydessäni tänään tšekäläisessä Ulkoasiainministeriössä Baltian maiden jaoston päällikön, herra Filholds'in puheilla tiedustellakseni paljonko Latvia ehdottaa aseistariisunta konferenssia varten osaanottomenoja jouduin hra Filholds'in kanssa keskusteluun, jota seuraavassa pyydän saada selostaa.

Osaanottomenoja koskevan tiedustelun johdosta mainitsi hän, että vast'ikään valmistuneessa ehdotuksessa, jota tosin ei vielä ole hyväksytty, ei erityisiä osaanottomenoja ole varattu osallistumista varten aseistariisunta konferenssiin syystä, että Latvian samoin kuin Vironkin edustus ajetaan järjestää mah-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 51.

dollisimman vähälukuiseksi ja halvaksi. Siinä tapauksessa että konferenssi pidetään Genevessä, tullaan edustajaksi määräämään Latvian edustaja Kansainliitossa, hra Feldmanis. Jos taas kokoontumispaikaksi tulisi joku muu kaupunki esim. Lontoo, määrätään asianomainen ministeri edustajaksi. Muita edustajia, paitsi sotilasasiantuntijoita, ei lähetetä. Herra Filholds'in tietämän mukaan tulee Viro menettelemään vastaavasti. Asiantuntijoiden määrääminen tapahtuu yhteisymmärryksessä Viron kanssa kuten Lähetystön tiedonannoissa n:o 50 on esitetty. Niiden lukumäärä koetetaan samoin saada mahdollisimman pieneksi. Aikomus on lähettää ainoastaan yksi asiantuntija Latviasta ja yksi Virosta. Vain erikoisen syyntä ilmetessä voidaan näiden lisäksi lähettää jonkun mahdollisesti tärkeäksi ilmenevän alan erikoistuntija. Konferenssiin osallistumisesta koituvat kustannukset on ajateltu suoritettaviksi ulko- ja sotaministeriön tavallisista edustusrahoista.

Samassa yhteydessä otti hra Filholds luottamuksellisesti puheeksi yhteistyön Puolan kanssa aseistariisumiskonferenssissa. Tämän kuun alkupäivinä tapahtuneissa Viron ja Latvian neuvotteluissa oli Viron taholta ehdotettu läheistä yhteistyötä Puolan kanssa. Tätä oli Latvia vastustanut, pitäen suotavana läheistä yhteistyötä ainoastaan Suomen, Viron ja Latvian välillä. Latvian kantaan olikin neuvotteluissa yhdytty. Suomeen nähden sensijaan on nyttemmin täällä ilmennyt käsitys, että Suomi olisi läheisen yhteistoiminnan kannalla Puolaan nähden. Tämän käsityksen perusteeksi viitataan erityisesti suomalaisten upseerien käyntiin Puolassa. Hra Filholds mainitsi keskustelleensa asiasta myöskin pää- ja ulkoministeri Ulmaniksen kanssa, joka

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 51.

myöskin oli lausunut ajatuksia samaan suuntaan. Tällöin sanoi hra Filholds omakohtaisena käsityksensä lausunneensa, että aikaisempi varovainen suhtautuminen Puolaan nähden ei Suomessa ole muuttunut. Vielä hän mainitsi, että Latviassa pelätään Puolan helposti ajavan omia yksityisintressejään yhteistoiminnan kustannuksella.

Vastasin edelläolevaan huomauttamalla, että aseistariisunta asiassa puolustusnäkökohtien kannalta on yhteisiä intresseja Puolan kanssa, minkä takia yhteys Suomen taholta on otettu; mutta että Suomessa on kyllä pantu merkille se seikka, etteivät minkään maan erikoisintressit saa koitua toisille vahingoksi.

Katsoin olevan syytä tiedottaa edelläolevasta keskustelusta pääasiassa kahdesta eri syystä. Ensimmäinen käy siitä selville, että täällä suhtaudutaan esilläolevassa asiassa yhteistyöhön Puolan kanssa sangen epäluuloisesti. Toiseksi sain sen käsityksen, että hra Filholds'illa oli tarkoitus, vaikk'ei hän sitä nimenomaan lausunut, saattaa mainitut epäluulot tietoomme.

Riika, toukokuun 19 päivänä 1931.

Rafael Sippilä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/6.

ASIA:

Ministeri Hyviseen raportti no 52.
Riika.

8/6 - 31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 257.

Riika, kesäkuun 8 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
10/242 (v. D. 19 31)		
10/6-31	2	L.M.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C/16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 52, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Nuntius Bartolonin karkoittaminen Liettuasta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutuksen.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

MINISTERIO		
10/242/20. 10 31		
10/6.31	2	LML
RYHMÄ	LUKUTO	ASIA
5	C16	

Tiedonantoja n:o 52.

Nuntius Bartolonin karkoittaminen Liettuasta.

Kuten Ministeriölle eilen sähköiteitse olen tiedottanut, on nuntius Bartoloni kuluvan kuun 6 p:nä - saatuaan edellisenä päivänä Liettuan hallituksen määräyksen poistua maasta 24 tunnin kuluessa - kaikessa hiljaisuudessa lähtenyt autolla Saksan rajalle. Huomattava poliisivartio oli asetettu heti karkoituseräyksen jälkeen hänen asuntonsa ympärille ja poliisi seurasi tarkoin myös hänen matkaansa rajalle.

Bartolonin ja Liettuan hallituksen välit ovat aivan hänen toimintansa alkuaajoista lähtien jättäneet toimomisen varaa. Sen sijaan että hän olisi osoittanut puolueettomuutta hallituksen ja katolisen papiston johtaman kristillis-demokratisen puolueen välisessä ristiriidassa,

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 52.

kuten saattoi odottaa hänen edeltäjänsä, internuntius Zecchinin pakollisen siirron jälkeen, hän ennen pitkää koko voimallaan ja auktoriteetillään oli mukana puolue-taistelussa. Huoleti voinee sanoakin, että hän viime aikoina oli kristillis-demokratisen todellinen, joskin ku-lissien takainen johtaja.

Voldemaras koetti valtakaudellaan parhaansa mukaan suostutella häntä sovinnollisuuteen ja sieti diktaattori-eleistöön huolimatta yhtä ja toista Bartolonin taholta. Tämän nimitystä internuntiuksesta nuntiukseksi v. 1929 Voldemaras tervehti Vatikanin poliittisena suosionosoituk-sena, ojensi puolestaan nuntiukselle Gediminasin suurris-tin ja antoi ohjeen sanomalehdilleen kirjoittaa Liettuan ja Vatikanin yhä paranevista keskinäisistä suhteista. Tästä huolimatta hän kuitenkin sai havaita, että nuntiuk-sen ja kristillis-demokratisen puolueen välinen suhde kä-vi yhä läheisemmäksi, joskin nuntius muodollisesti nou-dattakin jonkunlaista varovaisuutta.

Tästä varovaisuudesta tuli loppu niin pian kuin Voldemaras oli kukistettu. Ulkoasian uuteen johtajaan Zau-niukseen hän suhtautui - väittäen tämän uutta avioliit-toa laittomaksi - suorastaan demonstrativisen yliolkai-sesti. Hän kertoi, kuten jo ajemmin olen tiedottanut, ta-paamasta tätä henkilökohtaisesti ja kieltäytyi tulemasta kaikkiin kutsuihin, miten virallisia ne olivatkaan, joi-hin hän tiesi ulkoministerin olevan kutsutun ja saapuvan.

Tämä asiointila; nuntiuksen suorainen osanotto kristillis-demokratisen puolueen toimintaan ja puolueen yhä jyrkentyvä asenne hallitukseen sekä nuntiuksen täy-dellinen ulkoministerin ignoroiminen pakotti Liettuan hal-lituksen vetoamaan lähettiläänsä kautta Vatikaaniin. Lähettiläs Saulys on tietämäni mukaan viime vuoden kulues-sa useaan otteeseen tehnyt Vatikanissa huomautuksia nun-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 52.

tiuksen toiminnan suhteen Kaunaksessa, mutta tuloksetta. Kuluvan vuoden alussa asiassa jätetty nootti vaikutti kuitenkin sen, että nuntius sai kutsun Roomaan matkustaen sinne viime helmikuun alussa. Tätä pidettiin Liettuassa merkkinä Vatikanin muuttuneesta kannasta ja kun nuntiuksen oleskelu Roomassa jatkui viikosta viikkoon, arveltiin asian kääntyneen Liettuan hallituksen voitoksi.

Nämä arvelut ja toiveet olivat kuitenkin enen- aikaisia. Huhtikuun puolivälissä nuntius odottamatta palasi Kaunakseen pyytäen heti saapumispäivänään pääsyä presidentti Smetonan puheille jättääkseen tälle paavin lahjana kappaleen kustakin Vatikanin lyöttämästä kultarahasta. Vastaus kuten lehdissäkin aikoinaan on kerrottu, oli kielteinen, epäilemättä yllätykseksi nuntiukselle, jonka kerrotaan Vatikanissa väittäneen, että hänen suhteensa presidenttiin ovat aina olleet moitteettomat. Tästä huolimatta nuntius katsoi voitonsa ilmoittaa samana päivänä kirjelmällä Kaunaksen diplomaattikunnalle, että hän on ryhtynyt hoitamaan tehtäviään se doyen'inä. Tämä lienee, sivumennen sanoen, jäänyt kuitenkin verrattain puutteelliseksi, koska hän kuulemani mukaan on poistunut asunnostaan vain silloin tällöin autoajelulle Kaunaksen ympäristössä.

Tähän epäilemättä molemmin puolin kiusalliseksi käyneeseen tilanteeseen ovat nyt viime päivät tuoneet "ratkaisun" nuntiuksen karkoituksen muodossa. Liettuan hallitus, joka oli saanut tietoonsa, että nuntius aikoi ottaa osaa tänään Wilkowischkissa avattavaan eukaristiseen kongressiin, osoitti Vatikanille nootin, missä se protestoi nuntiuksen osanottoa vastaan kongressiin samalla ilmoittaen, että se tässä tapauksessa ei enää voi pitää Bartolonia Vatikanin edustajana, vaan tulee sovelluttamaan häneen samoja toimenpiteitä kuin epämieluisen ulkomaalaiseen nähden yleensä on tapana. Vatikanin vaikeneminen pakotti Liet-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 52.

tuan hallituksen toteuttamaan uhkauksensa ja Bartoloni sai jättää Liettuan juuri kongressin aattona.

Tosiasiat, että Vatikan ei millään muotoa reagoinut kyseelliseen Liettuan noottiin ja nuntiuksen pakollinen poistuminen maasta, merkitsevät joka tapauksessa uutta etappia tai vaihetta Liettuan ja Vatikanin välisissä suhteissa. Johtaako se täydelliseen suhteitten katkeamiseen se riippunee tällä hetkellä lähinnä Vatikanista, joka varmaankaan ei mielellään näe, että sille edullinen konkordaatissopimus tulee irtisanomisuhan alaiseksi.

Riika, kesäkuun 7 p:nä 1931.

P. J. Kuningas

UK

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ministeriön Byrokrasien rap. no 53.
Riika.

10/6 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 270.

Riika, kesäkuun 10 p:nä 1931.

11 242/ae. D. 10 31		
12/6-31	to	L.M.
RYHMÄ	LUKUNO	ASIA
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 53, mikä käsittää seuraavat tiedotukset:

1. Puolalaisesta kiihotustyöstä Letgaleessa.
2. Lausuntoja virolais-latvialaisesta tariffisopimuksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

B. Kunninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

Tiedonantoja n:o 53.

AMMUNTERIÖ		
11/272/100		D. 10 31
12/6-81	9	L. 12
RYHMÄ	ORASTO	ACIA
5	C16	

1. Puolalaisesta kiihotustyöstä Letgaleessa.

Seuratessa viime vuosien kuluessa poliittista elämää Latviassa on voinut panna merkille, että Latvian enemmistökansallisuudella on silloin tällöin ollut aihetta huomauttaa maan kansallisille vähemmistöille niiden erikoispyrkimysten saaneen sellaisia ilmenemismuotoja, jotka eivät käy yhteen kokonaisuuden etujen kanssa. Esi-merkkejä tästä voi helposti poimia menneiltä vuosilta, oli- pa sitten kysymyksessä saksalainen, venäläinen tai juuta- lainen kansallinen vähemmistö. Sen sijaan on puolalaisen kansallisen vähemmistön suhteen, joka käsittää 51.000 asu- kasta, niistä noin puolet Letgaleessa, näihin asti vallin- nut hiljaisuus niin hyvin sanomalehdistössä kuin saeimas- sakin.

Tämä hiljaisuus on nyt odottamatta, vieläpä pa-

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 53.

hastikin häiriytynyt. Käsiteltäessä kuun vaihteessa ope-
tusministeriön menosääntöä saeimassa tehtiin sosialidemo-
kratiselta taholta paljastuksia Letgaleessa, etupäässä Iluk-
sten piirissä, harjoitetusta puolalaisesta, nimenomaan
"suurpuoleisesta" kiihoitustyöstä ja syytettiin hallitus-
ta siitä, että se joko tietämättömydestä tai arkuudesta
ei ole ryhtynyt asiassa mihinkään vastatoimenpiteisiin.
Samalla vaadittiin, että hallituksen oli, ennenkuin mää-
rärahoja puolankielisille kouluille voitiin myöntää, saa-
tava selville todellinen asiain tila Letgaleessa.

Asian johdossa virinneessa keskustelussa voi-
tiinkin todeta sellaisia seikkoja, että saeima itse päät-
ti asettaa 5-miehisen tutkintokomitean, jolle annettiin
tehtäväksi matkustaa Letgaleen ottaakseen paikan päällä
selkoa puolalaisesta kiihotustyöstä ja sen kautta synty-
neestä epänormalisesta tilanteesta rajaseudulla. Puolalai-
selta taholta vaadittiin tutkintokomissioniin kahta vähem-
mistökansallisuuksien edustajaa, mutta saeiman enemmistö
ei siihen suostunut. Tämä kielteinen päätös on nyt johtu-
nut puolalaisen 2-miehisen saeimaryhmän eroon koalitiosta
sekä ryhmään kuuluvan puolalaisen sisäasiainministerin
Werschbitzky'n virkaeroanomukseen.

Mihin tuloksiin Letgaleen matkustanut saeiman
tutkintokomissioni työssään tulee, siitä ei tällä hetkel-
lä ole vielä tietoa. Saeiman kyseellisessä istunnossa an-
netuista lausunnoista ja sanomalehtien kirjoituksista päät-
tään on komissionin asettamiseen joka tapauksessa ollut
täysi syy.

Puolalaisen poliittisen ja taloudellisen elämän
johtoelimenä Latviassa toimiva järjestö "Latvian Puolalais-
ten Liitto" /"Zwiazek Polakow w Latwie"/ näyttää esiinty-
vän puolalaisen kiihotustyön johtaja Letgaleessa. Sen vai-
kutukset on ulottunut varsinkin kirkollisiin ja kouluoloihin
Letgaleessa. Se on pitänyt huolta siitä, että vapautuvat

pappien ja opettajien toimet on täytetty kiihkopuolalaisilla aineksilla. Nämä ovat käsittäneet tehtävänsä ei ainoastaan puolankielisten kasvattajina kansallistuntoon vaan myös toimipiiriinsä kuuluvien latviankielisten sekä aikuisten että lasten puolalaistuttajina. Niin väittää esim. "Latvis", joka on tunnettu asiallisuudestaan, lausuen m. m.: "Kouluissa pakotetaan latviankielisiä lapsia oppimaan puolankieltä; he monasti itkien saavat oppia ulkoa pitkiä puolankielisiä rukouksia. Latvialaiset vanhemmat, jotka ovat yksinkertaisia, hartaasti uskovaisia ihmisiä, eivät tajua, mihin tuo politikka tähtää. Maalaiskuntien kansakoulut ovat puolalaisten käsissä ja niissä työskentelevät ei-puolalaiset opettajat ovat villin vainon ja siron alaisina puolalaisten taholta. Jokainen latvialainen opettaja, joka uskaltaa esiintyä puolalaistuttamista vastaan, saa aikaisemmin tai myöhemmin jättää paikkansa. Mitä tulee puhtaasti puolalaisiin kouluihin, jotka aina vaan lisääntyvät, niin niissä oppilaat elävät kuin ainakin Puolassa eikä niissä ole mitään, joka lapsille muistuttaisi siitä, että he asuvat Latviassa. Puolalaiset opettajat aina ja kaikkialla puhuvat Puolasta ja sen mahtavuudesta. Oppilaat taas usein aivan julkisesti pilkkaavat Latviaa, sen sotaväkeä, laitoksia j.n.e. Kaikki oppikirjat otetaan Puolasta ja niissä ei ole sanakaan Latviasta. Historian oppikirjoissa kerrotaan yksinomaan vain Puolan historiaa, samaten maantieteessä. Laskennossa käytetään vain Puolan rahaa, mittoja j.n.e."

Erittäin kuvaava opetuksen hengelle on lehden mielestä käytettävänä olevan lukukirjan ensimmäinen luku, joka kysymyksiin ja vastauksiin kuuluu seuraavasti:

"Kuka sinä olet? - Puolalainen pieni.

Mikä on sinun merkkisi? - Valkoinen kotka.

Missä sinä asut? - Puolanmaassa.

Mikä se maa on sinulle? - Isänmaa.

Millä se on voitettu? - Omiesi verellä.
Rakastatko sitä? - Rakastan sydämmestäni.
Kehen uskot? - Puolaan.
Mikä sinä olet sille? - Kiitollinen lapsi.
Mikä on velkasi sille? - Uhrata elämäni."

Lehden tietämän mukaan saa puolalaisten käsiin joutuneista kouluista turhaan etsiä Latvian presidentin kuvaa; sen sijaan on ainakin Pilsudskin kuva kaikkialla koulussakin seinällä. Latvian juhlapäivät kuluvat kouluissa aivan huomaamatta, mutta Puolan juhlapäiviä vietetään suurilla juhlallisuuksilla. Koululaisten retkeilyt järjestetään säännöllisesti Puolaan eikä muuhun Latviaan.

Taloudellisella alalla vallitsee lehtien mukaan myöskin olotila, jota ei voi pitää normalina. Puolalaiset tilanomistajat ottavat työnjohtajansa, usein työväkensäkin Puolasta, vaikka molempia olisi riittävästi muualta Latviasta saatavissa. Puolankielisissä kylissä on latvialainen talonpoika ainaisen painostuksen alaisena ja moni heistä on ollut pakoitettu myymään maansa päästäkseen siirtymään muualle.

Näissä tiedoissa puolalaistuttamistyöstä Letgales-
sa voi tietenkin olla liioittelua, jopa perättömyksiäkin. Selvän kuvan tilanteesta voi saada vasta kun tutkintokomissionin työ on päättynyt ja sen lausunto on saatettu julkisuuteen. Samalla myös selvinnee, onko virallisella Puolalla - kuten "Pedeja Bridi" vihjailee - ja missä määrin osuutta Puolaan rajoittuvan Latvian rajaseudun puolalaistuttamistyössä. Aivan outoa se ei olisi, sillä Puolan taholla on silloin tällöin viitattu "rajajärjestelyihin" Iluksten piirin yhdeksän kunnan suhteen.

Riassa, kesäkuun 8 p:nä 1931.

R. J. Hyman

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

Tiedonantoja n:o 53.

2. Lausuntoja virolais-latvialaisesta tariffi-
sopimuksesta.

Kuluvan kuun 3 p:nä allekirjoitettiin Tallinnassa täydennyssopimuksena v:n 1928 virolais-latvialaiseen kauppasopimukseen erityinen tariffisopimus, joka pitkät ajat on ollut valmistelujen alaisena. Siihen nähden että Tallinnan Lähetystö jo on yksityiskohtaisesti tiedoksessaan selostanut kyseellistä sopimusta ja sen mahdollista vaikutusta Suomen ja Viron välisiin kauppasuhteisiin katson voivani rajoittua esittämään eräitä latvialaisia lausuntoja sopimuksen merkityksestä molemmille sopimuspuolille.

Otsakkeella "ensimmäiset askeleet Latvian ja Viron tulliliittoa kohti" kirjoittaa "Jaunakas Siņas" 4/6 seuraavaa:

"Äsken allekirjoitettu sopimus Viron kanssa muis-

Riian Lähetyksen tiedonantoja n:o 53.

tuttaa ulkomuodoltaan v.1927 allekirjoitettua Latvian ja Neuvosto-Venäjän kauppasopimusta sekä myöskin Liettuan kanssa viime vuoden lopussa tehtyä sopimusta niiden tariffiosassa. Molemmat viimeainitut sopimukset käsittävät asianosaisten maitten välisessä tavaravaihdossa etuoikeutetut tavararyhmät. Latvian ja Viron tariffisopimus liittyy niihin ja kaikki kolme sopimusta muodostavat nyt erikoisen ryhmän Latvian kauppasopimusten systeemissä.

Muutamit seikat kuitenkin antavat Latvian ja Viron sopimukselle erikoisen merkityksen. Jo v.1923 tehtiin yritys tulliliiton aikaansaamiseksi Viron kanssa, mutta tuloksiin se ei vienyt. Sillä välin on taloudellisen elämän kehitys mennyt menojaan ja samalla tehnyt Latvian ja Viron taloudellisten suhteiden ratkaisun tulliliiton muodossa vaikeammaksi problemiksi kuin mitä se alkuaan oli. Silloin voitiin puhua taloudellisen elämän perusteiden yhteisestä organisoimisesta, sensijaan kuin nyt olisi paljon tasoitettava ja aivan uudelleen järjestettävä taloudellisen elämän eri alat, jotka molemmissa maissa ovat monesti kehittyneet aivan eri suuntiin. Nyt siis ei ilman "kipeätä leikkausta" tulliliitokysymys ole ratkaistavissa millään taloudellisella alalla. Samalla kuitenkin tulliliitovaatimus käy päivä päivältä yhä polttavammaksi ulkomaisten markkinoiden vaikeuksien yhä kasvassa. Teollisuuden luominen ja kehittäminen tällä netkellä ilman vakavaa markkinaedellytysten harkintaa on käynyt jo moitettavaksi huolettomuudeksi. Ja siksi mahdollisuus muodostaa sisäinen markkia-alue kolmesta maasta - Latvia, Viro, Liettua - saa yhä selvemman muodon taloudellisen riippumattomuutemme takeena tulevaisuudessa. Nyt on siis vastattavana kysymykseen, onko uusi Latvian ja Viron tariffisopimus katsottava askeleeksi tulliliittoa kohti, taikka onko se vain väliaikainen apukeino, jon-

ka aikanaan poistaa täydellinen tulliliitto? Vastaus on - solmittu tariffisopimus on askel tulliliittoa kohti.

Tulliliitto on saavutettavissa kahdella tavalla: joko välittömästi siirtymällä täydelliseen tulliliittoon taikka kulkemalla siihen asteettain. Täydellinen tulliliitto ilman välitilaa on lyhin ja radikaalisin tie, mutta kokemus osoittaa, että meillä ei siihen ole uskallusta. Ja nykyhetkellä tämän tien kulkeminen tuskin olisi mahdollistakaan, ottaen huomioon ylempänä mainitut vaikeudet.

Uudessa sopimuksessa on eri tavararyhmiin nähden yritetty ottaa käytäntöön tulliliiton periaatteita. Niinpä on koetettu jakaa tuotantoaloja molempien maiden välillä, pitäen silmällä luonnollisia kehitysmahdollisuuksia kummassakin maassa. Siksi on sopimus katsottava askeleeksi tulliliittoa kohti, sen asteettaiseksi toteuttamiseksi. Toivottavaa on, että tariffisopimus elvyttää Latvian ja Viron lamantuneen kauppavaihdon, josta siten tulevat hyötymään molemmat maat."

Kokonaan vastakkaiselta kannalta ottaa tariffisopimuksen "Socialdemokrats". Selostettuaan tullialennuksia, jotka sisältyvät uuteen tariffisopimukseen lehti kirjoittaa 7/6/ m.m. seuraavaa:

"Sopimus on epäilemättä ajateltu pidemmälle ajalle. Sillä tavoin se tulee myös vakauttamaan pidemmäksi aikaa määrätyissä rajoissa molempien maiden tavaravaihdon ja taloudellisen yhteistoiminnan. Se on ollut Viron porvaripolitiikkojen tarkoitus ja näkökanta. Sitävastoin Latvia puolusti täydellistä tulliliittoa ja yhä kiinteämpää taloudellista yhteistoimintaa. Tällä sopimuksella Latvian ja Viron tulliliitto on haudattu. Sopimus edistää molempien maiden vieraantumista toisistaan sekä vaikeuttaa yhä enemmän tulliliiton toteuttamista, Siksi ei laajemmalla kansantaloudelliselta näkökannalta katsoen tapahtuneesta voine iloita."

Riassa, kesäkuun 9 p:nä 1931.

P. J. Heikkinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 3^r

OSASTO: C.16

ASIA: _____

Ministeri Uzunian rap. N: 54.

Riiska.

20/21/6-91

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 293.

Riika, kesäkuun 23 p:nä 1931.

KOASIAINMINISTERIÖ		
No 12 R42 sac D. D 31		
26/6-31	No	LV
RYHMÄ	CLASSIC	ALIA
5	C 16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 54, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvian sotalaivaston 10-vuotisjuhlista Liepajassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Hymä

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA

Tiedonantoja n:o 54.

Latvian sotalaivaston 10-vuotisjuhlista Liepajassa.

Kuluvan kuun 11 ja 12 p:nä vietti Latvian sotalaivasto, kuten Ministeriölle on tunnettua, 10-vuotisjuhlaansa eli "laivastopäiviä", miksi niitä lyhyesti on täällä kutsuttu. Juhlat olivat sijoitetut Liepajaan /Libau/, koska sen sotasatama oli tähän tarkoitukseen erittäin sopiva ja koska myös haluttiin tuolle "kuolevalle kaupungille" osoittaa, että "maan hallitus ei ole sitä unohtanut".

Alotteen "laivastopäivien" viettoon oli ottanut jo aikanaan Celmins'in hallitus. Nykyinen pääministeri oli alussa niitä vastaan, ennen kaikkea säästäväisyyssyistä, mutta siihen nähden, että vierailusta jo oli tavallaan ehditty sopia eräiden laivastojen suhteen, hän katsoi parhaaksi antaa asian mennä menojansa.

Vierailevia laivueita oli saapunut 7:stä eri maasta

Edustettuina olivat: Englannin, Ranskan, Ruotsin, Suomen, Viron, Puolan ja Saksan sotalaivastot. Naapureista olivat poissa Liettua, joka kylläkin oli kutsuttu, mutta jolla ei ollut mitään laivaa lähetettävänä, ja Sovjet, jolla kylläkin olisi ollut lähetettävää, mutta jota taas ei ollut kutsuttu.

Sovjetin sotalaivaston kutsuminen on hallituksessa ollut vakavan harkinnan alaisena, mutta tulos, etupäässä amiraali Kaiserlingin vaikutuksesta, kuten väitetään, oli kielteinen. Moskovan lehdet ovat pahasti ärähtäneet asiasta ja Sovjetin tšekäläinen edustus jäi juhliin saapumatta huolimatta siitä, että se samoin kuin kaikki muutkin Riiassa olevat Lähetykset olivat saaneet juhlakutsun.

Juhlien jälkeen - luultavasti Moskovasta saamastaan viittauksesta - saaman "työläisryhmä" esitti asiassa kyselyn pääministerille. Vastauksessaan tämä ilmoitti kutsun osoitetun ainoastaan niille sotalaivastoille, jotka ovat osoittaneet halua olla jossakin yhteydessä, esim. laivastovierailujen avulla, Latvian sotalaivaston kanssa. Sovjetin laivaston taholta ei mitään sellaista halua ole ollut havaittavissa ja niinmuodoin on sen kutsumatta jääminen ilman muuta selvä.

Mitä itse "laivastopäiviin" tulee, olivat ne asian tuntijain mielestä hyvin järjestetyt ja onnistuivat erinomaisesti. Niiden huippukohdan muodosti laivastoparaati, johon otti osaa 22 sotalaivaa. Maailmansodan jälkeen ei ole ollut ainoatakaan paraattia, johon olisi ottanut osaa 8 eri maan laivueet ja kuluvalle vuosisadalle lienee vain Yrjö V:n kruunauksen yhteydessä järjestetty paraati, joka ylittää tämän laivueluvun.

"Laivastopäivien" onnistuminen on herättänyt kansallista iloa ja tyytyväisyyttä kautta Latvian ja kiinnittänyt maan huomion entistä enemmän sen sotalaivastoon. Erityisestikin on ilon aihetta juhlien järjestäjällä,

amiraali Kaiserlingillä, joka niiden kautta on paljon vahvistanut viime vuosina heikentyntä asemaansa laivaston päällikkönä. "Jaunakas Sinas'in" edustajallehän mielihyvin lausuukin: "Voimme olla ylpeitä siitä suuresta ystävyyden osoituksesta, jota eri valtojen laivastot ovat saapumisellaan laivastomme juhliin sille osoittaneet. Juhlissa on edustettuna 7 maata ja jokainen on lähettänyt paraimpia laivojaan. Huomiota herättävä tapahtuma on se, että Euroopan suurvaltojen laivastot tapasivat toisensa ensi kerran maailmansodan jälkeen. Tällä tapahtumalla on suuri kansainvälinen merkitys". - Lenden edustajan samassa yhteydessä tekemään kysymykseen, miksi Puolan sotalaiva "Vicher" ei ampunut kunnialaukauksia Latvian presidentin kunniaksi, hän vastasi: "Jokaisen valtion laivastolla on omat sääntönsä kunnialaukauksista. "Vicher" on laiva, jolla ei ole sitä varten tykkeitä. Me tiesimme sen jo etukäteen, joten mitään yllätystä ei tapahtunut. Niinikään ei kunnialaukauksia ampunut suomalainen tykkivene "Karjala"."

Latvian sanomalehdistön yleiseen iloon "laivastopäivien" johdosta liittyy kuitenkin paha soraääni. "Socialdemokrats" on niiden takia huolissaan valittaen varsinkin sitä, että Sovjet ei ole kutsuttujen joukossa. Otsakkeella "Tarpeettomat juhlat" lehti juhlien alkajaispäivinä kirjoittaa m.m. seuraavaa: "Puhumatta niistä sisäpolittisista syistä, joiden takia laivastojuhla nykyisenä vaikeana aikana olisi saanut jäädä pitämättä, ovat paljon tärkeämmät ulkopolittiset syyt, joiden takia laivastojuhla siinä muodossa ja laajuudessa, kuin nyt tapahtuu, on Latvialle tarpeeton, jopa vahingollinenkin. Juhlaan ei ole kutsuttu Venäjää. Voihan millä tavalla tahansa suhtautua Venäjän politiikkaan, mutta ei ole unohdettava, että Venäjä on sittenkin Latvian suurin naapuri. Ilman hyviä naapuruussuhteita elämä Itämeren rannoilla ei ole ajateltavissa, se on todellisen "realipolitiikan" pohja. Samaten kuin taloudellisia suhteita on

Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 54.

suojeltava ja kehitettävä niin myöskin hyvät poliittiset välit ovat välttämättömät. Eikö silloin olisi pitänyt osoittaa, että Latvian sotalaivasto ei ole sotavälikappale, eikä myöskään muiden maiden välikappaleiden lisä Venäjää vastaan? Eikö tästä tärkeästä ulkopoliittisesta syystä olisi pitänyt kutsua Venäjäkin mukaan juhliin? Me tiedämme, että Latvian hallituksen viralliset henkilöt eivät matkusta Liepajaan perin iloisina. Ei kukaan mielellään tahdo ottaa vastuuta päälleen siitä "ulkopolitikasta", jonka on juhlillaan aikaan saanut laivaston komentaja. Mutta silloin nousee kysymys - kuka sitten oikeastaan tekee Latvian virallista ulkopoliitikkaa? Onko se hra Ulmanis ulkoministeriössä taikka kreivi Kayserling laivaston esikunnassa? Taikka tehdäänkö sitä ehkä jossakin mualla?

Meidän on jyrkästi pantava vastalause tätä tulella leikkimistä vastaan, sellaista esiintymistä vastaan, jota näemme laivaston juhlassa. Ja jos ulkoministeriö tai Latvian hallitus todella olisi joutunut valmiin tosiasian eteen niin on viimeinen aika lopettaa kerta kaikkiaan se, että tuollaisia ulkopoliittisia tosiasioita rauhan aikana aikaansaa sotalaitos. Me voimme vaatia ja meidän on vaadittava, että vältetään tällaisia mielenosoituksia jotakin naapurია vastaan, olkoonpa toimeenpanijat sitä ajatelleet tahi ei".

Tässä yhteydessä lienee vielä syytä panna merkille, että saeiman sosialidemokratinen puhemies, tri Kalnins, joka aikaisemmin oli lupautunut saapumaan juhliin, katsoi viime tingassa "terveydellisten syiden" pakottavan hänen luopumaan matkasta Liepajaan.

Riassa, kesäkuun 21 p:nä 1931.

B. Hyming

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA: _____

Ministeriön työnisen rap. N: 55.

Riiska.

24/23/6-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 296.

Riika, kesäkuun 24 p:nä 1931.

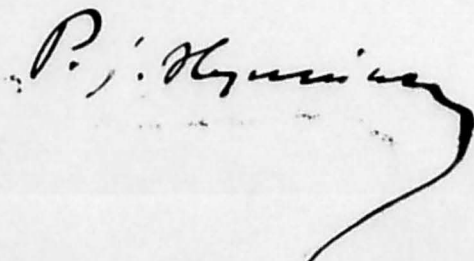
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 13 / 242 Sald. 1931		
27/6-31	50	LIIK.
RYHMÄ	CLASSIC	ACIA
5	C 10	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 55, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Liettua ja Vatikani.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 55.

Liettua ja Vatikanin.

Nuntius Bartolonin hiljattain tapahtunut pakollinen poistuminen Liettuasta, mitä olen selostanut tiedotuksessani n:o 52, antaa hakemattoman aiheen tarkastella Liettuan ja Vatikanin välisiä suhteita ja niiden kehitystä niiden nykyiseen käännekohtaan.

Liioittelematta voi sanoa, että Liettuan ja Vatikanin keskinäiset suhteet ovat alusta alkaen - ja niiden ollessa parhaimmillaankin - jättäneet toivomisen varaa. Tämä on sitäkin enemmän merkillepantavaa, kun tietää, että Liettuan hallituksilta, olipa sitten kyseessä nykyinen diktaturihallitus tai sen edeltäjät, ei suinkaan ole puuttunut hyvää tahtoa suhteissaan Vatikanin. "Yhteistä kieltä", käyttäkseni liettualaista puhetapaa, ei kuitenkaan ole löydetty, huolimatta siitä, että toisaalta Vatikanikaan a priori ei voi olla välinpitämätön Liet-

tuan suhteen, jonka asukkaista 87 % on roomalaiskatolisia.

Syitä tähän kielteiseen tulokseen on epäilemättä useampiakin. Vatikani on liian näkyvästi puuttunut Liettuan puolueoloihin, se on suorastaan ottanut hoiviinsa kristillis-demokratisen puolueen ajaen sen avulla omia päämääriään, jotka eivät aina ole olleet sopusoinnussa kansallisen ja riippumattoman Liettuan etujen kanssa. Tämä on synnyttänyt pahaa verta varsinkin valtapuolueen tahtininkain piirissä, jonka jäsenet ovat ja pitävät itseään yhtä hartaina katolisina kuin kristilliset demokratitkin. Myönnettävä myöskin lienee, että kuurian lähettiläät Liettuassa eivät - vastoin tavallisuutta - ole omanneet kylliksi joustavuutta ja tahtia suhteissaan diktaturihallitukseen. Tämä pitää paikkansa varsinkin Bartoloniin nähden, jonka yliolkaisesta suhtautumisesta Zauniukseen jo olen kertonut alussa mainitsemassani tiedotuksessa.

Pohjimmalsena syynä siihen, että Liettuan ja Vatikanin välit eivät ole kehittyneet normalisasti, on kuitenkin sama seikka, mikä niin haitallisesti on vaikuttanut myös Liettuan suhteisiin Latviaan ja Viroon, nimittäin liettualais-puolalainen ristiriita Vilnan kysymyksineen. Vatikani on tässä riitakysymyksessä asettunut selvästi Puolan kannalle. Niin käsitetään asia Liettuassa ja tämän käsityksen puolesta puhuvat myös eräät tosiasiat. V. 1922 tahtoi Vatikani asettaa Liettualle de jure tunnustamisensa ehdoksi normalisten suhteiden solmiamisen Puolaan. Kolme vuotta myöhemmin allekirjoitetussa konkordatissa Puolan kanssa tunnustetaan Vilna puolalaiseksi kirkolliseksi piiriksi ilman mitään varausta, mikä luonnollisesti merkitsee sitä, että Vatikani ei odota tai toivo muutosta status quo'on.

Asiain näin ollen ja huomioonottaen, että Liettuan suhtautumisen sekä naapureihinsa että muihin on ainakin näihin asti määrännyt niiden kannanotto Vilnan kysymyksessä, on selvä, että Kaunaksessa on tunnettu vissiä viileyttä Vatikania kohtaan. Sen sekaantumisen Liettuan sisäpolitiikkaan

on taas katsottu merkitsevän, ellei suorastaan puolalaisvaaraa, niin ainakin asenteen heikkenemistä Vilnan asiassa.

Missä määrin Bartoloni toiminnassaan noudatti Vatikanin antamia ohjeita, jäänee toistaiseksi selvittämättä. Joka tapauksessa hän agitoimisellaan ja jatkuvalla tahdittomuudellaan asetti Liettuan hallituksen ratkaisun eteen, mikä tapahtuttuaan jossain määrin selvitti sisäpolittista tilannetta - ainakin nykyisen régime'n kannalta katsottuna. "Jos Bartoloni olisi saanut istua Kaunaksessa vielä ensi syksyyn saakka, olisi siellä syntynyt ilmi kapina", vakuutteli minulle Liettuan tšekäläinen lähettäjä.

Bartolonin karkoituksesta seurasi välittömästi Liettuan Vatikanin-lähettäjä Schalys'en kotiinkutsuminen. Molemmiin puolin hoitavat asioita nykyään sihteerit asiainhoitajina ad interim. Kutsutaanko nämäkin kotia, siitä ei vielä, ainakaan Liettuassa, ole selvyttä. Näyttää kuitenkin siltä, että niin puolella kuin toisellakin kartetaan ottamasta tätä askelta. Liettualle on ainakin tällä hetkellä ollut pääasia vapautua Bartolonista ja hänen toiminnastaan. Vatikania taas hillinnee uhka konkordatin irtisanomisesta, jotapaitsi konflikti Mussolinin kanssa ja Espanjan tapahtumat sitonevat sen päähuomion puoleensa.

Riiassa, kesäkuun 23 p:nä 1931.

P. J. Hynninen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 616.

ASIA: _____

Ministeri Hynnisen raportti no. 56:

Reika.

17/7-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 339.

Riika, heinäkuun 17 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
14 / 242 Lat. D. 1931.		
20/7-31	fo -	LML -
ASIA	ASIA	ASIA
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 56, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

"Luottamuspula" Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

LIIKKA		
№ 14	242 Lat.	31
20/7-31	Liit	-
REKVISSA	ASIA	
5.	616.	

Tiedonantoja n:o 56.

"Luottamuspuola" Latviassa.

Tiedot "Darmstädter und Nationalbank'in" romahduksesta ja Saksan pankkien sekä pörssien väliaikaisesta sulkemisesta ovat synnyttäneet täydellisen panikkitunnelman Latviassa. Yleisö, kaikenkaltaisten huhujen kiihottamana, on näinä päivinä täyttänyt pankkien toimistot, nostanut tilisaatavansa ja muuttanut latinsa valtiopankissa tai "mustassa pörssissä" joko dollareiksi tai punniksi pelastuakseen muka latin edessäolevalta romahdukselta.

Erityisestikin kohdistui paine "Libauer Bank'iin" ja "Rigaer Internationale Bank'iin", joiden tiedettiin olevan riippuvaissuhteessa saksalaisiin pankkeihin. Molempien kassat tyhjenivät yhdessä päivässä ja seuraavana päivänä/14/7/ olivat ne, kuten aikanaan olen Ministeriölle ilmoittanut, pakotetut lakkauttamaan "väliaikaisesti"

maksunsa.

"Libauer Bank", perust. v. 1922, on oikeastaan "Darmstädter und Nationalbank'ien" tytäryhtiö. Sen merkitys Latvian taloudelliselle elämälle on ollut verrattain vähäinen ja viimeiseltä neljältä vuodelta ei se ole kyennyt jakamaan mitään osinkoa. Sen osakepääoma on 1,5 milj. latia.

"Rigaer Internationale Bank", perust. myöskin v. 1922, on sen sijaan toiminut menestyksellisesti, jakaen säännöllisesti 12 % osinkoa, lukuunottamatta viime vuotta, jolloin pankki kärsi tuntuvia tappioita, mitkä pakottivat alentamaan osingon puoleen entisestään. Määrävän osan sen osakeista omistavat saksalaiset "Dresdner Bank" ja "Commerz- und Privatbank". Sen osakepääoma on 2,0 milj. latia, vararahastot 0,4 milj. latia ja bilansin loppusumma 31/12 1930 21,8 milj. latia.

Muiden pankkien kassat ovat paremmin jaksaneet tyydyttää tilinomistajain vaatimukset, huolimatta siitä, että ne ovat olleet kovalla koetuksella. Erityisestikin on tilejä lopetettu "Lettlands Kommerzbank'issa" ja "Rigaer Kaufmansbank'issa", joiden asemaa yleidön taholla on pidetty heikoinpana.

Pankkien aseman helpottamiseksi ja tilanteen rauhoittamiseksi hallitus päätti koalition keskeisen neuvottelun jälkeen jättää saeimalle lakiehdotuksen, joka oikeuttaa hallituksen, tarpeen sitä vaatiessa ja harkintansa mukaan, valtiotakauksella turvaamaan pankkilaitoksiin säästö- tai juoksevalle tilille meän omassa rahassa sijoitetut varat kuin myös määrääjaksi sulkemaan pankkilaitokset ja pörssit. Tämän suuntainen lakiehdotus jätettiin eilem saeimalle ja tulee esille ja kaikesta päättäen myös hyväksytyksi sen tämämpäiväisessä istunnossa. /Huom. liite/.

Aseman selvittämiseksi ja mielten rauhoittamiseksi pääministeri on jättänyt sanomalehdille seuraavan lausunnon taloudellisesta tilasta maassa:

"Aihetta levottomuuteen taloudellisesta asemaamme muka uhkaavista vaaroista ei ole olemassa. Kaikenlainen mustamaalaus on täten turmiollista, sillä se ei voi asemaa auttaa, mutta kylläkin sitä huonontaa. Kaikki pelko on kolmen neljänsosaksi aiheettoman hermostuneisuuden synnyttämä. Asema on tosin vaikea, ja siksi on hallitus myös ryhtynyt ylimääräisiin toimenpiteisiin, m. m. valmistamalla lakiesityksen pankkisaatavain turvaamisesta valtiotakauksella, mutta se on ottanut tämän askeleen siinä mielessä, että on parempi ehkäistä ajoissa vauriot kuin ryhtyä myöhemmin ehkä paljoakin ankarampiin toimenpiteisiin.

Missä oikeastaan vaarat piilevät, ei parhaalla tahdollakaan ole nähtävissä. Latviaan on sidottu ulkomaista pääomaa 100 milj. latia, josta ainoastaan viidesnes on Saksasta saatua. On myöskin hyvin kyseenalaista, pitävätkö saksalaiset rahansijoittajat nykyhetkeä otollisena rahojensa siirtoon pois Latviasta.

Rahamme on setelistön supistamisen kautta täysin turvattu, sillä sen kate on nykyään suurempi kuin kaksi kuukautta sitten. Joskin tämä rahaliikkeen supistus tuottaa taloudellemme monia vaikeuksia ja joskin jo huomattavasti vähentynyt kauppanne tulee vielä kärsimään valuttamme turvaamiseksi välttämättömän tuonnin rajoituksen takia, mihin myös uusi tullitariffi tähtää, ovat ne kaikki vaikeuksia, joilta nykyään ei mikään valtio, millainen sen valtiomuoto lieneekään, pääse säästymään".

Hallituksen "hätälakiesityksestä" enemmän kuin pääministerin rauhoittavista selityksistä ei kuitenkaan toistaiseksi ole ollut odotettua apua. Tänäpä on tungos pankeissa ollut yhtä suuri kuin edellisinäkin päivinä, mikä on antanut pankkikomitealle aihetta "tilinomistajain edun nimessä" jonkunlaisen pankkimoratorion esittämiseen. Sen mukaisesti voidaan kahden seuraavan viikon aikana pankkitileiltä, mitä laa-

tua ne lienevätkään, nostaa ainoastaan 5 % tilin kokonaismäärästä viikossa. Suurin osa pankeista on - odottamatta esitykselle hallituksen vahvistusta - kiirehtänyt sitä jo toteuttamaan ja tilit ovat jo "lukossa". Ainoastaan englantilaisella pääomalla toimiva "Lettländische Aktiebank", kutomateollisuuden harjoittajain keskinäinen luottoyhdistys ja Smuljan'in pankkiiriliike toimivat tavalliseen tapaansa.

On selvä, että Saksan tapahtumilla on suuri osuus Latviassa nyt syntyneeseen rahalaitosten pulaan ja yleiseen levottomuuteen. Saksa on ensi sijalla Latvian ulkomaankaupassa nousten sen osuus vielä viime vuonnakin kolmannekseen koko Latvian ulkomaisesta kauppavaihdosta. Niinikään ovat saksalaiset rahoittaneet useita latvialaisia pankkeja ja teollisuuslaitoksia. Romahdukset Saksassa saattavat näin ollen - ja niin katsotaan täällä yleisesti asiaa - kohdistua raskaina iskuina Latvian taloudelliseen elämään: vienin tyreytymisenä ja luotto-olojen kiristymisenä.

Mutta paniikitunnelmaan Latviassa on toinenkin, syvemmällä oleva syy. Se on luottamuksen puute Latvian taloudellisen elämän kehitykseen, mitä keväästä lähtien on ollut havaitsemassa monissa piireissä maaseutua myöten. Tulevaisuutta maalataan mustin värein, ennustetaan pulakauden pahenemista, luottolaitosten, vieläpä latinkin romahtamista, millä kaikella on jo luotu ja jatkuvasti luodaan "luottamuspulaa", käyttäkseni Arvid Bergin "Latvis"-lehdessä pari viikkoa sitten käyttämää sanontaa. "Die wirkliche Gefahr für weitere Entwicklung liegt nur in der psychologischen Einstellung des Publikums" lausui minulle eräs vanha liikeselittäessään nykyistä tilannetta täällä.

Tältä pohjalta lähtien on myös helpommin ymmärrettävissä se pulatunnelma, jonka romahdukset Saksassa ovat

Riian Lähetyksen tiedonantoja n:o 56.

5.

täällä synnyttäneet ja joka saattaa säästöönpanijat epätoivoissaan ryntäämään rahalaitoksiin ja näkemään pelastuksensa latien vaihtamisessa puntiin ja dollareihin.

Riassa, heinäkuun 16 p:nä 1931.

P. J. Kinnunen

NOTVERORDNUNG

für in Zahlungsschwierigkeiten geratene Kreditinstitutionen.

In Fällen, in denen private und kommunale Kreditinstitutionen in Zahlungsschwierigkeiten geraten, hat die Regierung das Recht, die Garantie zu übernehmen für in lettländischer Valuta eingezahlte Einlagen und für die Auszahlung laufender Rechnungen an die Klienten der in Zahlungsschwierigkeiten geratenen Kreditinstitutionen, indem sie entsprechende Sicherungen der Kreditinstitutionen empfängt. Die Regierung übernimmt die Garantien nur für solche Einlagen und laufende Rechnungen, die bis zu dem vom Ministerkabinett festgesetzten Tage eingezahlt worden sind.

Das Ministerkabinett hat das Recht zu verbieten, den in Zahlungsschwierigkeiten geratenen Kreditinstitutionen gehöriges Gut beizutreiben. Es hat ferner das Recht, die Beschlagnahme von Eigentum dieser Unternehmungen zu verhindern und die Konkursklärung des Unternehmens nicht zuzulassen. Das Verbot der Betreibung bezieht sich nicht auf Forderungen, die ausserhalb des Konkurses befriedigt werden müssen.

Das Ministerkabinett gibt auf Vorschlag des Finanzministers alle erforderlichen Bestimmungen und Verfügungen heraus: über die Geschäftsführung und Leitung der in Zahlungsschwierigkeiten geratenen Kreditinstitutionen; über die Erfüllung ihrer Verbindlichkeiten und darüber, wie die dienstlichen Beziehungen und Gehälter des Rates der Verwaltungsglieder und der Beamten dieser Kreditinstitutionen zu regeln sind. Auch bestimmt das Ministerkabinett die Tage, an denen die Banken und die Börsen geschlossen sein müssen. Kreditinstitutionen, die die erlassenen Bestimmungen und Verfügun-

gen nicht erfüllen, sind strafbar, genäss § 138¹ des Strafgesetzes.

Massnahmen, die die Regierung in Erfüllung dieses Gesetzes und der auf Grund dieses Gesetzes getroffenen Bestimmung trifft, geben nicht das Recht, Klagen auf Schadenersatz zu erheben.

Die in diesem Gesetz im 3. Punkt laut Strafgesetzbuch § 138¹ vorgesehenen Prozessverfahren sind in dringlicher Ordnung vorzunehmen.

Das Gesetz tritt am Tage der Veröffentlichung in Kraft.

Jawlehti

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeri Hynnisen rap. no 57:

Riika.

24/7-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 353.

Riika, heinäkuun 24 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖN KIRJEKIRJA		HEI.
52 15 1243 Pal. 1931		
27/7-31	52 -	1/11 -
RYHMÄ	LUKUTO	NUMERO
5	C/16.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 57, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Kokemuksia latvialais-venäläisestä kauppasopimuksesta sen kolmannelta voimassaolovuodelta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

U. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

15 243 Lat 31		
27/7-31 ? - -		
RÄHMÄ		LOJIA

Tiedonantoja n:o 57.

Kokemuksia latvialais-venäläisestä kauppasopimuksesta sen kolmannelta voimassaolovuodelta.

Saatuani käytettäväkseni yksityiskohtaisia ennakkotietoja Latvian ja Venäjän välisestä kauppavaihdosta kuluneelta vuodelta katson olevan syytä erikoisessa tiedotuksessa esittää näiden numerojen valossa kokemuksia latvialais-venäläisestä kauppasopimuksesta sen kolmannelta voimassaolovuodelta eli ajanjaksolta 5/11-1929 - 5/11-1930.

Latvian vienti Venäjälle ja tuonti sieltä nousi kolmena kuluneena sopimusvuonna seuraaviin määriin:

	V i e n t i 1000 lateissa:	T u o n t i 1000 lateissa:
5/11 1927-5/11 1928	20,420	16,978
5/11 1928-5/11 1929	39,283	17,888
5/11 1929-5/11 1930	33,412	17,442

Tärkeimmät vientitavarat Venäjälle jakantuivat laatuunsa nähden kunkin kuluneena kolmena sopimusvuonna seuraavasti:

	5/11 27-5/11 28 Ls.	5/11 28-5/11 29 Ls.	5/11 29-5/11 30 Ls.
nahkaa	2.846.709;-	4.573.518;-	2.705.388;-
kudoksia	2.615.690;-	4.585.488;-	1.492.391;-
rautalankaa	1.711.826;-	17.765;-	-----
polkupyöriä	1.528.028;-	2.350.617;-	952.743;-
maatalouskoneita	1.207.638;-	1.576.322;-	683.367;-
lannoitusaineita	1.129.095;-	1.515.063;-	671.720;-
apilansiemeniä	1.116.442;-	-----	-----
mustarautaa ja terästä	1.019.217;-	586.151;-	1.061.847;-
vuotia	961.073;-	1.366.231;-	1.207.075;-
villatavaroita	927.651;-	8.267.618;-	6.246.326;-
hylsypaperia	761.468;-	126.103;-	6.511;-
linoleumia	719.335;-	454.628;-	-----
eläimiä	679.601;-	270.084;-	82.400;-
paperia	407.494;-	2.963.379;-	2.001.770;-
rautatavaroita	217.422;-	165.624;-	5.972;-
sellulosaa	167.657;-	83.542;-	-----
työkaluja	125.702;-	446.541;-	1.702;-
vaununosia	95.586;-	140.473;-	2.257.996;-
akkunalasia	87.992;-	515.177;-	5.524;-
nauloja	48.171;-	-----	3.528;-
kalasäilykkeitä	26.488;-	238.513;-	320.990;-
rautatievaunuja	-----	5.840.154;-	10.208.901;-

Mitä taas tärkeimpiin tuontitavaroihin Venäjältä tulee, jakantuivat ne vastaavina ajanjaksoina seuraavasti:

Sokeria	5.714.135;-	5.629.356;-	2.011.248;-
paloöljyä	1.309.766;-	1.022.703;-	1.113.957;-
naftaa	1.051.021;-	809.143;-	1.849.441;-
bensiniä	597.904;-	962.825;-	1.363.869;-

kuiv.hedelmiä	583.135:-	1.174.917:-	923.412:-
vehnää	444.312:-	76.897:-	454.036:-
puuvillakankai- ta	383.296:-	862.542:-	1.318.079:-
suolaa	222.530:-	248.462:-	266.205:-
tupakkaa	174.809:-	656.256:-	901.542:-
pähkinöitä	96.686:-	179.871:-	89.549:-
puutavaraa	47.494:-	357.045:-	1.291.639:-
senappia	35.677:-	60.376:-	40.304:-
päivänkukansie- meniä	32.068:-	28.879:-	53.464:-
soodaa	20.888:-	77.341:-	83.622:-
kivennäisvesiä	14.368:-	22.261:-	41.058:-
sähkölamppuja	14.142:-	18.357:-	17.913:-
puuöljyä	5.135:-	24.513:-	49.322:-
kumirenkaita	1.436:-	23.071:-	-----

Tarkastaessa ylläolevia numeroja on todettava, että Latvian ja Venäjän välinen kauppa on kolmantena sopimusvuonna - sopimus on tehty viideksi vuodeksi - saavuttanut melkoisen laajuuden, joskaan se ei ole jaksanut kohota edellisen sopimusvuoden tasolle eikä vastaa kauppasopimuksen vuosittain edellyttämiä minimimääriä s.o. 40 milj. latin vientimäärä Venäjälle ja 19 milj. latin tuontimäärää sieltä. Tällöin on kuitenkin kauppasopimuksen merkitystä arvosteltaessa otettava huomioon, että Venäjän Latviassa sopimusvuoden kuluessa tekemät tilaukset tai päättämät kaupat nousevat todistettavasti 39,8 milj. latiin. Sitäpaitsi on syytä panna merkille, että tärkeimpien vientitavarain luetteloon, jos sitä Latvian vientimahdollisuuksien valossa tarkastaa, sisältyy joukko sellaisia tavaroita, joiden vienti muanne olisi kohdannut melko suuria vaikeuksia. Suhteellisesti suotuisana seikkana on vielä mainittava, että Venäjän ostamien tavarain vastaanotossa, joka paperia lukuunottamatta on tapahtunut Latviassa joko kauppavaltuuskunnan tai lähetettyjen asiantuntijain kautta, ei ole suuremmissa määrin ilmaantunut erimielisyyksiä ja hankauksia, kuten asianlaita oli edellisena sopimusvuonna.

Kuluneena sopimusvuonna ovat Venäjän ostot jakautuneet 45 /ens.sopimusvuonna 83 ja toisena 67/ liikkeen kesken, tullen niistä osalliseksi 36 teollisuuslaitosta ja 9 kauppa-liikettä. Suurin tilausmäärä tulee metalliteollisuuden osalle 18,8 milj. latia. Sitä lähinnä ovat kutomateollisuus, 8,8 milj. latia, sekä nahka- ja paperiteollisuus, 4,8 milj. ja 2,8 milj. latia.

Määrätyn tuonti- ja vientiminimin ohella sisältyy kauppasopimukseen myös määräys transitoliikenneminimistä. Venäjä sitoutuu siinä kuljettamaan ensimmäisenä sopimusvuonna suunnassa idästä länteen s.o. Latvian joltakin raja-asemalta johonkin Latvian satamaan vähintään 200.000 tonnia kauttakulikutavaraa sekä sitäpaitsi lisäämään tätä liikennettä 10 %:lla kunakin seuraavana sopimusvuonna.

Tässä suhteessa on Venäjä kunakin kuluneena sopimusvuonna miltei kaksinkerroin lunastanut lupauksensa. Kuluneena sopimusvuonna se on kyseellisessä suunnassa kuljettanut edellytettyjen 260,000 tonnina asemasta 489,958 tonnia, eläviä eläimiä lukuunottamatta, sekä vastakkaisessa suunnassa lisäksi 143,440 tonnia. Ensimmäisenä sopimusvuonna olivat vastaavat luvut 344,000 tonnia ja 219,000 tonnia, toisena 472,000 tonnia ja 166,000tonnia.

Suunnassa idästä länteen on kauttakulikutavaran /Venäjän viennin/ muodostaneet etupäässä

	5/11	27-5/11	28	5/11	28-5/11	29	5/11	29-5/11	30
	tonnia			tonnia			tonnia		
puutavarat	121.411			241.086				306.802	
minat	33.364			16.851				5.885	
eläimet	26.810			54,378				52,378	
palkkasvit	24.417			31.979				18.019	
pellava	21.466			39.413				60.431	
liha	14.708			9.835				1.899	
puuvillajätteet	13.824			21.454				23.743	
riistä	13.613			16.851				10.335	

voi	7.349	7.705	899
hedelmät ja marjat	5.828	10.074	4.453
lumput	6.077	3.074	738
öljykakut	4.976	3.548	1.622

Kauttakulktavaroista suunnassa länestä itään /Venäjän tuonti/ on ensi sijassa mainittava:

	5/11 27-5/11 28 tonnia	5/11 28-5/11 29 tonnia	5/11 29-5/11 30 tonnia
koneet	76.245	35.585	53.589
eläimet	38.878	46.549	26.387
lannoitusai- neet	21.055	27.096	9.513
villa	10.451	11.227	3.832
maatalousko- neet	7.463	19.355	25.852
sähkötarvikkeet	6.507	4.666	3.732
väriaineet	2.878	1.105	678

Latviassa suorittamistaan kauppatoimista Venäjä on suorittanut verona kuluneelta sopimusvuodelta Ls.23.842:-.

Edelläesitetyt numerot ja kaikki se, mitä eri tahoilta olen saanut kuulla, vahvistaa samaa käsitystä, minkä tiedottaessani kokemuksista latvialais-venäläisen kauppasopimuksen toiselta voimassaolovuodelta olen /30/8 1930 n:o 37/ esittänyt lausuen:

1/ Latvian kauppa Venäjän kanssa on kuluneen sopimusvuoden kuluessa edelleen vilkastunut, saavuttaen miltei täydellisesti kauppasopimuksen edellyttämän laajuuden;

2/ Latvian teollisuus on Venäjän tilausten avulla voinut kohottaa tuotantoaan ja työttömyys on niiden kautta esiintynyt lievempänä ilmiönä kuin se muutoin olisi ollut mahdollista;

3/ Latvian kauttakulkuliikenne on sopimusvuoden kuluessa edelleen kasvanut, parantaen rautateiden kannattavai-

suutta ja lisäten liikennettä maan satamissa."

Niinikään voi todeta samojen Latvian kannalta katsoen epäedullisten ilmiöiden esiintyneen kuluneena sopimusvuonna samoissa muodoissa kuin aikaisemmin olen esittänyt: venäläisten yrityksinä ostohintojen polkemiseksi latvialaisten liikkeiden keskinäistä kilpailua hyväksikäyttäen, tilausten antamisen viivyttelyä - runsas neljännes tilauksista tehtiin vasta lokakuussa sopimusvuoden juuri päättyessä - sekä pitkäaikaisina luottovaatimuksina.

Riiassa, heinäkuun 25 p:nä 1931.

P. J. Kinnunen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ministeriön byrokratian tiedotus no 58.

Riikka.

15/8 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 391.

Riika, elokuun 15 p:nä 1931.

Ulkomailla		
16/273	re	31.
13/8	31	2
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedotuksen N:o 58, joka sisältää lähetystön avus-
taja R. Seppälän laatiman

Katsauksen Latvian ulkomaankauppaan v. 1930.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

R. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIKA

Ulkomaankauppa		
16/243 ka.	31	
19/8-31	?	100
FINLAND	EUROPE	ASIA
5. C16.		

Tiedonantoja n:o 58.

Katsaus Latvian ulkomaankauppaan 1930.

Latvian kauppatase on kymmenenä viime vuotena ollut passiivinen, ollen passiivisuus viime vuonna 48,5 milj. latia. Vuoden 1930 tulosta on edellisiin vuosiin nähden pidettävä keskinkertaisena sillä vastaava luku v.1929 oli 88,2 milj., v.1928 47,4 milj., v.1927 28,7 milj. ja v.1926 71,8 milj. latia. Kotimaan markkinoilla oli havaittavissa eräänlaista helpottumista v.1929 verraten, jota vuoden 1928 kadon jälkeisuraukset tuntuvasti painoivat. Yleisen talouspulan vaikutukset eivät liioin vielä v. 1930 tšekäläisillä markkinoilla sanottavasti tuntuneet ennen kuin vuoden viimeisinä kuukausina. Tätä todistaa sekin seikka, että valmiiden tehdastuotteiden tuonti v. 1930 kohosi suuremmaksi kuin minään edellisinä 10:nä vuotena. Elintarpeiden tuonti taasen, joka v.1929 oli suurimmillaan laski täsmälleen puolella edelliseen v:een verraten. Viimeksi mainittuun tosiasiaan vaikutti erityisesti kaksi syytä nimittäin, että sato v. 1929 oli hyvä sekä se, että v. 1930 puoliyälissä ulkomaisen leipäviljan tuontia tun-

tuvasti rajoitettiin säännöstelylailla.

Tarkastaessa kaupanvaihdon kehitystä kuukausittain voi panna merkille, että muut kuukaudet paitsi heinäkuu ja joulukuu olivat passiivisia. Kauppavaihto jakaantui kuitenkin verrattain tasaisesti vuoden eri kuukausille, eivätkä vuoden loppukuukaudetkaan kriisin vaikutuksesta huolimatta osottaneet merkittäviä muutoksia. Edelliseen vuoteen verraten aleni viennin kokonaismäärä 26 milj. latilla ollen 247,8 milj. ja v. 1929 273,9 milj. latia, mutta vielä enemmän, 65,8 milj. lla väheni tuonti ollen 296,3 ja v. 1929 362,1 milj. latia. Koko kauppavaihto oli 544,2 milj. ja 1929 636 milj. latia.

Latviankin ulkomaankaupassa oli v. 1930 merkille pantavimpana seikkana hintojen jatkuva jopa sangen jyrkkäkin laskeva suunta, missä ulkomaisella dumping-politiikalla oli oma merkittävä osansa. Pahinta oli että yleinen hintojen lasku erityisesti kohdistui Latvian päävientitavaroihin, puutavaraan, pellavaan ja voihin, jonka viimeksimainitun hinnat varsinkin vuoden lopussa painuivat varsin alas. Sensijaan eivät tuontitavaroitten hinnat ole yhtä voimakkaasti laskeneet, kuten seuraavasta indexihintataulukosta on havaittavissa:

	1928	1929	1930
Tuontitavaroitten indexihinta v. 1913=100	110,4	109,6	93,2
Vientitavaroitten - " - v. 1913=100	173,7	156,4	134,2

Tuontitavaroitten indexihinta on siis laskenut v:sta 1928 v:seen 1930 17,2 kun sensijaan vastaava luku vientitavaroihin nähden on 31,2. Latvian ulkomaankauppa on kuitenkin kestänyt laskun omin avuin, ainoastaan maatalouden vientituotteisiin nähden on valtio joutunut ojentamaan auttavan kätensä säätämällä leipäviljan tuontia säännöstelevän lain sekä ryhtymällä maksamaan voista ja bacon'ista vientipalkkioita.

Myöskään mitään huomattavia tullikoroituksia ei v. 1930 aikana saatettu voimaan joskin vuoden loppupuolella eräät merkit viittasivat siihen, että kasvava ulkomainen kriisi olisi pakottava niihin ryhtymään kauppataseen suojaamiseksi.

V. 1930 aikana on Latvia solminut kaksi kauppasopimusta

nimittäin Rumanian ja Liettuan kanssa. Näistä on eritoten jälkimäinen tärkeä, koska Liettualla naapurimaana on vanhaan huomattavat kauppasiteet Latviaan ja päinvastoin. Sopimukset ovat kuitenkin tulleet voimaan vasta tänä vuonna, joten niiden vaikutus ei ulotu puheena olevaan vuoteen. V. 1929 Portugalin kanssa solmittu kauppasopimus astui voimaan v. 1931.

Latvian maksutase oli v. 1929 25,3 milj. latia passiivinen oltuaan kahtena edellisellä vuotena aktiivinen. Puheena olevasta vuodesta ei tietoja vielä ole saatavissa, mutta ennakkotietojen mukaan on edellistä vuotta edullisempi tulos odotettavissa.

V i e n t i.

Vienti jakaantui eri tavaralajeihin nähden seuraavasti:

	1930		1929	
	Milj.Ls.	%	Milj.Ls.	%
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	104,6	42,2	188,7	43,5
Teollisuustuotteet	75,9	30,6	90,3	32,9
Elintarpeet ja nautintoaineet	66,8	27,0	64,6	23,5
Eläimet	0,5	0,2	0,2	0,1
Jalometallit ja kivet	0,0	0,0	0,01	0,0

Eri talousalojen mukaan ryhmitettyinä ovat vientinumerot seuraavat:

	1930		1929	
	Milj.Ls.	%	Milj.Ls.	%
Maataloustuotteet	84,2	34,0	93,4	34,1
Puutavarat	77,8	31,4	81,7	29,8
Muut tavarat etup.tehdastuotteet	85,9	34,6	98,7	36,1

Vuoden 1930 sato oli Latviassa erittäin hyvä, ollen mitä paljouteen tulee jopa parempi kuin v.1929 runsas vuodentulo. Erityisesti rukiin ja vehnän sato hehtaarilta saavutti ennätysmäärän edellisiin vuosiin verraten. Arvoltaan jäi kuitenkin v. 1930 sato huomattavasti pienemmäksi kuin v. 1929, ollen puheena-olevana vuotena 283,8 milj., v.1929 340,5 milj. ja vv. 1921-1929 keskimäärin 258,5 milj. latia. Tämän selittää v. 1930 tapahtunut voimakas yleinen maataloustuotteiden hintojen lasku, joka erityisesti mitä viljantuottajiin Latviassa tulee olisi voinut v. 1930 käydä kohtalokkaaksi, ellei säännöstelytoimenpiteisiin olisi ryhdytty. Samoin jäi myöskin maataloustuotteiden vienti lateissa laskien edellisen vuoden vientiä pienemmäksi ollen 84,2 milj. vastaavan luvun v. 1929 ollessa 93,4 milj., v. 1928 101,4 sekä v.1927 92,4 milj. latia. Paljouteen nähden sensijaan oli maataloustuotteiden vienti voimakkaasti kasvanut, ennen kaikkea voinvienti, jonka kehitys kuluneena vuosikymmenenä on seuraava:

1921	15,164 kg.	1926	10.130.975 kg.
1922	955,273 "	1927	10.770.556 "
1923	2,898.619 "	1928	13.311.871 "
1924	3.677.966 "	1929	14.830.000 "
1925	7.124.245 "	1930	18.429.817 "

Huolimatta siitä, että voita v. 1930 näinollen vietiin runsaasti 4 milj.kg. enemmän kuin v.1929 on viennin arvo lateissa jäänyt 57,7 miljoonaan sen ollessa v. 1929 58,8 milj. Tämä osoittaa selvästi huimaavan hintojen laskun. Prosenteissa laskien koko viennin arvosta on voinvienti edelleen kasvanut ollen v. 1930 23,3 % vastaavan luvun v.1929 ollessa 21,5 %. Täten säilyttää voi varmasti toisen paikkansa Latvian vienti-artikkelien joukossa puutavaran jälkeen. Maitotalouden voimakkasta kehitystä Latviassa eivät ole voineet vientivaikkeudetkaan estää, joista v. 1930 erityisesti mitä tähän alaan tulee oli sängen runsas. Meijerien luku on edelleen kasvanut.V.1930 alussa toimi maassa 427 osuus- ja 36 yksityismeijeriä.

Latvian voinvienti suuntautuu pääasiassa Saksaan jonne puheena olevana vuotena vietiin 46,7 milj. kg. mikä on 80,9 % koko viennistä. Englantiin vienti jonkun verran väheni ollen 14,9 % ja 8,6 milj. latia.

Pellavanvienti oli v. 1930 8,8 milj. kg., arvoltaan 11 milj. latia vastaten v. 1929 10,4 milj. kg., arvoltaan 13,5 milj. latia, mikä siis merkitsee viennin jatkuvaa vähenemistä. Latviassa on pellavan viljelysala kahtena viimeksi päättyneenä vuotena vähäntynyt huomattavasti. Erityisesti on Venäjän ilmestyminen markkinoille suuresti vaikeuttanut Baltianmaiden pellevan menekkiä. Latvia tosin sai myytyä v. 1929 santonsa, mutta hinnat olivat alhaiset. Nykyiselläänkin on pellavan tuotanto huomattavasti arvioitua kulutusta suurempi joten paranemista ei tällä alalla lähiaikoina voi odottaa.

Pellavan ostajista olivat etusijalla Belgia ja Englanti, joista edellinen osti 50,6 % ja jälkimäinen 42,5 % koko viennistä. Seuraava oli Saksa. Ranskaan oli vienti kokonaan ty-

rehtynyt.

Pellavansiemeniä vietiin v. 1930 10,7 milj. kg. vastaten 15,3 milj. kg. v. 1929. Hinnat olivat kuitenkin vahvasti painuneet, sillä v. 1930 viedyin tavaran arvo oli vain 3,6 milj. latia, kun viennin arvo v. 1929 oli 8,1 milj. Pellavan viljelyksellä on Latviassa vanhat juurensa ja sentähden se vastoin-käymisistä huolimatta säilyttää paikkansa maan vientitavaroiden joukossa. Pääostaja oli puheenaolevana vuotena Saksa jonne vietiin 31 % ja sitten seuraavat Englanti 27,9 %, Belgia 15,6%, Ranska 10 %. Edellisen vuoden päävientimaa Hollanti osti vain 7,6 % koko viennistä.

Lihaa ja lihatuotteita vietiin 1,8 milj. kg. arvoltaan 2,8 milj. latia, ollen tästä määrästä 1,7 milj. kg. silavaa arvoltaan lähes 2,8 milj. latia. Voidaan siis todeta puheenaolevien tuotteiden viennin edelliseen vuoteen verraten kaksinkertaistuneen ollen se sama kuin v. 1928. Vuoden 1929 vähentynyt vienti johtui kieltämättä siitä, että lihan hinnat olivat painuneet markkinoilla varsin alhaisiksi sekä että teuras-karjanta v. 1928 katovuoden takia oli vähentynyt. Niinpä sikojen arvioidaan Latviassa kasvatetun vielä v. 1928 535,000 mutta v. 1929 vain 382,000, mikä määrä puheenaolevana vuotena nousi jälleen 523,000, vuoden 1929:n sadon ollessa hyvä. Mitta tärkeimpänä tekijänä on kuitenkin pidettävä hallituksen toimenpiteitä bacon'in hintojen suojaamiseksi hintavaihteluilta. Vientipalkkiolaki nimittäin julkaistiin v:n 1930 puolivälissä ja oli se näinollen voimassa teurastuskauden alussa. Tämä keinotekoinen silavan kotimaisten hintojen nostaminen on kieltämättä elvyttänyt maan sikatalouden entiselleen. Vientisilava on kokonaisuudessaan myyty Englantiin. Lampaanlihaa on 34.6 tonnia viety Ruotsiin ollen sen arvo 42,107 latia.

Apilansiementen vienti, joka v. 1929 oli laskenut 0,9 milj. kg:aan, oli noussut 1,2 milj. kg:aan vastaten arvossa 1,6 milj. latia. Pääostaja oli v. 1930 Saksa, joka osti yli puolet koko viennistä. Seuraavat ovat Tanska, Viro ja Suomi.

Vikkerin vienti pysyi suunnilleen samana kuin edellisenakin vuotena ollen arvoltaan 0,4 milj. latia ja suuntautui se etupäässä Saksaan ja Englantiin. Pääasiassa viimeksimainittuihin maihin vietiin myöskin öljykakut, joiden vientiarvo oli kaikkiaan Ls. 0,9 milj. Hedelmien ja marjojen vienti kohosi puheenaolevana vuotena 5,7 milj. kg:aan eli 0,4 milj. ls., ollen vastaavat luvut v.1929 0,4 milj.kg. ja 0,1 milj.ls. Vienti käsitti pääasiassa omenoita ja suuntautui Saksaan. Kaloja vietiin 2,7 milj. kg. arvoltaan 1,6 milj. latia, mistä suolasilakkaa 1,1 milj.kg. Edelliseen vuoteen verraten kalojenkin vienti nousi huomattavasti sillä viennin arvo v. 1929 oli vain 0,6 milj.ls. Pääostajia olivat Yhdysvallat, Liettua ja Puola. Eläviä eläimiä vietiin 1,599 kpl. mikä on huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuotena, mutta ei saavuta läheskään 1928 vientimäärää 4,465 kpl. Eläimien vientiarvo v. 1930 oli 0,5 milj. latia. Suurin osa viedyistä eläimistä oli nautakarjaa, jota vietiin Venäjälle yhteensä 812 kpl. Neuvostoliiton jälkeen olivat huomattavimmat ostajat naapurimaat Liettua ja Viro.

Vuotia ja suolia vietiin 2,2 milj. latin arvosta, mistä jälkimäisten osalle tuli 0,2 milj. latia. Vuotia vietiin edellisenä vuotena 3 milj. latin arvosta. Pääostaja on Neuvostoliitto, joka osti vasikannahkoja 1,4 milj. latin arvosta. Turkistavaroiden vientiarvo väheni edelleen ollen 1 milj. latia, vastaten 1,6 milj. edellisenä vuotena ja 2,3 milj. v.1928. Vienti suuntautui Puolaan, Saksaan ja Yhdysvaltoihin.

Puutavarain vienti oli v. 1930 30 % koko viennistä ollen arvoltaan kaikkiaan 77,8 milj.latia. Tämä merkitsee arvoon nähden vain n. 5 %:n laskua, sillä v. 1929 oli vienti arvo 81,8 milj. latia. Tulosta on pidettävä ehdottomasti hyvänä, sillä olihan markkinatilanne v. 1930 puutavara-alalla suorastaan epätoivoinen. Tästä huolimatta pystyi Latvia jopa lisäämäänkin eräiden lajien vientiä. Allaolevasta taulukosta käyvät selville eri laatujen vientimäärät ja arvot v. 1930:

		Arvo 1000 ls.
Tukkeja ja parruja	Loads 14.324,0	1.312

		Arvo 1000 Is.
Laastipäreitä	loads 404	33
Lautoja ja laudanpäitä	stand. 174,657,5	46,561
Laatikkolautoja	" 18,775,0	6,591
Haapapölkkyjä	kuutiojalk. 903,431	1,954
Rimoja	stand. 130,6	39
Paperipuita	kuutiosyltä 25,017	2,505
Ratapölkkyjä	loads 49,584	3,825
Kaivospölkkyjä	kuutiosyltä 141,407	13,379

Vuonna 1929 olivat vientimäärät ja arvot seuraavat:

		Arvo 1000 Is.
Tukkeja ja parruja	loads 38,972	3,126
Laastipäreitä	" 526	36
Lautoja ja laudanpäitä	stand. 149,856	40,606
Laatikkolautoja	" 38,702	11,604
Haapapölkkyjä	kuutiojalka. 956,279	2,153
Rimoja	stand. 18,287	5,356
Paperipuita	kuutiosyltä 45,176	4,649
Ratapölkkyjä	loads 19,421	1,782
Kaivospölkkyjä	kuutiosyltä 160,066	14,139

Englannin osuus Latvian puutavaran ostajana on puheena-olevana vuotena lisääntynyt, sillä se on ostanut 40,6 milj. latin arvosta mikä on yli puolet koko viennistä. Seuraavat ovat Ranska, Belgia ja Saksa. Englanti on ostanut tasaisesti kaikkia ylempänä lueteltuja laatuja. Ranska ja Belgia taasen etenkin kaivospölkkyjä ja myös lautoja. Saksa osti pääasiassa haapapölkkyjä ja laatikkolautoja.

Teollisuustuotteiden vienti oli v. 1930 arvoltaan 75,9 milj. latia, ollen koko viennistä n.35 %. Vuoteen 1929 verraten on siis melkoinen vähennys tapahtunut sillä teollisuustuotteiden vientiarvo viimeksi mainittuna vuotena oli 90,3 milj. latia. Tulosta on kuitenkin pidettävä hyvänä sillä vielä vuonna 1928 oli teollisuustuotteiden vienti 67,9 milj. latia. V.1929 voimakkaasti kasvanut tekstiiliteosten vienti oli kyllä puheena-olevana vuonna melkoista vähäisempi, johtuen Neuvosto-Venäjän vä-

hentyneistä tilauksista tällä alalla, on sensijaan lisääntynyt rautatievaunujen vienti, jonka arvo kohosi 12,4 milj. latiin ollen v.1929 6,5 milj. latia. Tämä lisäys on kuten tunnettua Venäjältä saatujen tilausten ansiota.

Valtion talouspolitiikkaa on kuluneenakin vuonna selvästi ohjannut pyrkimys tehdä Latviasta tasasuhtainen agraari- ja teollisuusvaltio. Latvian suurimmat teollisuuslaitokset ovatkin teknillisesti entisestään täydellistyneet. Mutta myöskin uusia teollisuuslaitoksia on syntynyt ja teollisuudessa työkentelevien luku on entisestään kasvanut kuten alempana olevasta taulukosta on havaittavissa:

	Yritysten lukumäärä	Työntekijöiden lukumäärä	Teollisuuden tuotantoarvo milj.la.
1922	1906	31.827	135,67
1928	2887	67.098	392,05
1929	2948	71.736	446,86
1930	3485	74.000	Ei vielä laskettu

Myöskin ulkomaisten luottamus Latvian teollisuuteen näyttää vuosi vuodelta kasvaneen, mitä osoittaa talouselämään virtaava ulkomainen pääoma joka oli v. 1929 94,5 milj. ja v. 1930 102,9 milj. latia, mistä oli kiinnitetty teollisuuteen 65 milj. latia.

Viennin suhteen tulevat kysymykseen: 1. Kemiallinen teollisuus, 2. Kutomateollisuus, 3. polygrafinen teollisuus ja paperiteollisuus, 4. metalliteollisuus, 5. puuteollisuus.

1. Kemiallinen teollisuus on Latvian tärkeimpiä teollisuusaloja, johonka sitäpaitsi on eniten, eli 21 milj.latiaulkomaista pääomaa kiinnitetty. Sen tuotantoarvon laskettiin v.1929 olleen 53 milj. latia, koko teollisuuden tuotantoarvon ollessa 447 milj.latia. Samana vuonna vietiin teollisuusalan tuotteita 23,5 milj. latin arvosta. Vuonna 1930 oli vienti myöskin tällä alalla vähentynyt käsittäen vain 11,8 milj.latia. Kumiteollisuuden tuotteita vietiin vain 6,8 milj.latin arvosta vastaten 12,3 milj. edellisenä vuotena. Vienti käsitti pääasiassa kalosseja puheenaolevanakin vuotena, ollen niiden vientiarvo 6,4 milj.la-

tia. Näitä vietiin pääasiassa, Saksaan 1,3 milj. ls., Liettu-
aan 1,2 milj. ls. ja Rumaniaan 1 milj. latin arvosta. Merkille
on pantava, että kalossien vienti R u m a n i a a n on voimak-
kaasti kasvanut sillä vielä v. 1929 sen arvo oli vain muutamia
kymmeniä tuhansia lateja. Kalosseja vietiin Latviaste myöskin
muihin Balkanin maihin, nim. Jugoslaviaan 173,532 latin ja Bul-
gariaan 129,659 latin arvosta. Linoleumiteollisuuden vienti on
vähentynyt vuosi vuodelta. Mainittiinpa viime vuonna, että Li-
baussa oleva ainoa tehdas kokonaan lakkauttaisi toimintansa.
Vähennys oli v:sta 1929 3,6 milj:sta 2,4 milj:aan. Voitelu-
öljyjä vietiin v. 1930 3,2 milj. latin arvosta eli siis huomat-
tavasti enemmän kuin v. 1929, jolloin vienti oli 2,4 milj. latia.
Vienti suuntautui voi sanoa, kaikkiin tärkeimpiin Euroopan mai-
hin paitsi Ranskaan ja Itävaltaan. Pääostaja oli Saksa, jonne
vietiin öljyjä miltei 1 milj. latin arvosta sekä Englanti, jon-
ka osalle tuli 0,7 milj. latin arvosta. Superfosfaatin vienti
on edelliseen vuoteen verraten vähentynyt aivan vähiin ollen
arvoltaan vajan 0,4 milj. latia, kun se v. 1929 oli arvoltaan
2,4 milj. latia. Viedyn määrän ostivat Viro ja Liettua kun sen-
sijaan Neuvostoliiton aikaisemmin suuret ostot olivat tyystin
loppuneet. Värejä ja väriaineita vietiin 1 milj. latin arvosta
vastaten 1,4 milj. latia edellisenä vuotena. Huomattavimmat os-
tajat olivat Puola ja Ruotsi. Luu ja nahkaliimankin vienti oli
melkoisesti vähentynyt edelliseen vuoteen verraten ollen arvol-
taan 0,2 milj. latia, kun se edellisenä vuotena oli 0,7 milj.
latia. Luujauhojen vienti, joka viime vuonna suuntautui m.m.
Suomeen on vähentynyt arvoltaan 0,18 miljoonasta 76,000 latiin.
Latvian tulitikkuteollisuus on kuten tunnettua ruotsalaisen tu-
litikkustrustin hallussa. Puheena olevana vuotena oli tulitikku-
jen vienti edelliseen vuoteen verraten vähentynyt ollen 0,8 milj
latia arvoltaan, kun sensijaan v. 1929 vietiin 1 milj. latin
arvosta.

2. Kutomateollisuudella, joka nopeasti nousi v:sta 1928
v:een 1929 on ollut nyt puheenaolevana vuotena melkoinen vähen-

nys merkittävänä. Vuonna 1929 oli nimittäin kutomateollisuus-
tuotteiden viennin arvo 21,3 milj. latia, mutta v. 1930 ainoas-
taan 14,3 milj. latia. Vähennys johtuu pääasiassa viennin vä-
henemisestä Neuvostoliittoon, joka v. 1929 osti 15,8 milj. la-
tin arvosta, mutta v. 1930 vain 9,2 milj. latin arvosta. Tär-
keimpien tämän alan tuotteiden kahden viime vuoden vientiar-
vot 1000:ssa lateissa selviävät allaolevasta taulukosta.

	1930	1929
Villakudokset	5.522	8.318
Trikootavarat	1.442	4.508
Pellavalanka	3.130	3.440
Pumpulilanka	2.731	3.131
Pumpulikudokset	1.161	1.291

Päävientimaana, edellämainitun Neuvostoliiton lisäksi ansaitsee
mainintaa Saksa, viennin arvo 2,3 milj. ja Liettua jonne vienti
on kohonnut v:n 1929 1 miljoonasta 1,4 milj.aan puheenaolevana
vuotena. Toiseen naapurimaahan Viroon sensijaan on vienti yhä
supistunut ollen nyt vain 0,2 milj.

3. Paperiteollisuuden vienti oli v. 1930 arvoltaan 5,4
milj. latiin oltuaan edellisenä vuotena 7,4 milj. latia. Vähennys
on tullut paperin osalle, sillä kartongin vienti on pysynyt
arvoon nähden samassa 0,5 milj. latissa. Viennistä osti puheena-
olevanakin vuotena suurimman osan, 1,8 milj. latin arvosta, Neu-
vostoliitto ja Englanti, 1,2 milj. latin arvosta. Naapurimaat
Liettua ja Viro ovat myöskin ostaneet pienempiä määriä kuten
edellisinäkin vuosina. Mutta vienti on myöskin suuntautunut
Euroopan ulkopuolella oleviin maihin, joista tärkeimpinä on mai-
nittava Austraalia ja Kiina. Selluloosan viennin arvo oli 1,3
milj. latia ja osti siitä enemmän puolet Englanti.

4. Metalliteollisuus, jolla Latviassa ja eritoten Riias-
sa on vanhat juurensa jo maailman sodan edellisiltä vuosilta, on
puheenaolevankin vuotena saanut huomattavia tilauksia Venäjältä.
Erikoisesti ovat merkillepantavat rautatievaunut ja niiden osat,
joita v. 1930 vietiin Neuvostoliittoon 15,2 milj. arvosta ja jo

v. 1929 6,8 milj. latin arvosta. Merkillepantava on liikennevälineiden ryhmässä myöskin polkupyörien vienti, joka puheenaolevanakin vuotena oli 1,1 milj. latia. Terästä vietiin 1,1 milj. latin arvosta, sekäin pääasiassa Neuvostoliittoon. Samoin vietiin sinne myöskin melkoinen määrä maanviljelyskoneita, elikkä 0,5 milj. latin arvosta. Huolimatta siitä, että Neuvostoliiton kansa tehdyn kauppasopimuksen edellyttämä ostomäärä ei menneenä vuonna tullutkaan aivan täyteen, on kuitenkin myönnettävä, että Venäjän tilausten kautta Riian suurten metalliteollisuuslaitosten "pyörät on saatu pyörimään". Puheenaolevat tuotteethan ovat sellaisia, että niille nykyisenä pula-aikana tuskin mistään muusta maasta ostajaa saisi.

5. Puuteollisuustuotteista ovat tärkeimmät faneeri ja tulitikkusäle. Edellistä vietiin v. 1930 12,4 milj. latin arvosta vastaten edellisenä vuotena 13,4 milj. Tulitikkusälettä vietiin saman verran kuin edellisenäkin vuotena elikkä 2,4 milj. latin arvosta. Faneerimarkkinoilla vienti vaikeutui menneenä vuotena kuukausi kuukaudelta yleisen pulan takia. Tulosta onkin tähän nähden pidettävä hyvänä, koska Latvia vaikeuksista huolimatta on pystynyt säilyttämään vientinsä vähentymättömänä. Puolet faneerin viennistä on suuntautunut Englantiin. Saksaan vietiin 3,1 milj. arvosta ja Hollantiin 0,8 milj. latin arvosta. Euroopan ulkopuolisista maista ansainnee mainitsemista Itä-Intia ja Argentiina, joihin kumpaakin vietiin faneeria 0,3 milj. latin arvosta. Tulitikkusälettä osti Englanti ja Belgia, kumpikin 0,6 milj. latin arvosta. Mainittakoon lisäksi, että pullon korkkeja vietiin 1,1 milj. latin arvosta.

Yksityisistä mihinkään edellämainitusta viidestä pääryhmästä kuulumattomista tuotteista voidaan mainita Portland-sementti, jota vietiin 0,4 milj. latin arvosta. Kalasäilykkeiden vienti oli puheenaolevana vuotena aivan vähäinen, ollen arvoltaan vain muutamia kymmeniä tuhansia lateja.

Eri maiden osalle jakaantui vienti seuraavasti:

	1930	1929	1928
	1000 ls.	1000 ls.	1000 ls.
Englanti	70.335	75.011	68.891
Saksa	65.964	72.442	68.821
Belgia	15.960	23.079	28.190
Neuvostoliitto	35.118	40.079	23.512
Liettua	6.635	6.486	5.887
Hollanti	14.831	17.251	18.376
Ranska	12.930	9.163	8.685
Viro	3.470	4.058	4.478
Tanska	4.144	3.135	2.238
Itävalta	353	444	1.258
Puola	2.688	3.770	8.204
Danzig	306	186	193
Ruotsi	2.753	2.738	3.585
Suomi	1.695	2.036	2.661
Norja	566	1.826	1.354
Tshekkoslovakia	858	1.277	712
Yhdysvallat	2.393	4.043	4.687
Muut maat	6.852	6.835	6.982
	247.876	273.867	258.714

Tarkastellessa viennin arvoja eri maihin voi panna merkille, että vientiarvot miltein kaikkiin maihin ovat supistuneet, vain viennissä Ranskaan, Tanskaan, Liettuaan ja Ruotsiin on lisäystä havaittavissa. Supistuminen on kuitenkin tapahtunut tassaaisesti, sillä eri maiden järjestys vientiarvoihin nähden ei ole mainittavammin muuttunut. Vientimäärät eivät olekaan vähentyneet samassa suhteessa kuin arvot, vaan on jälkimäisten vähentymiseen syynä yleinen hintojen lasku. Kolme suurinta Latvian vientimaata ovat Englanti, Saksa ja Neuvostoliitto. Yli kymmenen miljoonan latin on sitäpaitsi saatu vienti nousemaan Belgiaan ja Hollantiin sekä puheenaolevana vuotena ensi kerran Ranskaan. Viimemainittuun maahan on erityisesti puutavaran vienti

lisääntynyt ollen sen arvo 11 milj. ls. eli miltei kaksinkertainen edelliseen vuoteen verraten, jolloin se oli 6,3 milj. ls. Noin 1 milj. latia on viennin arvo lisääntynyt Tanskaan, mikä lienee suurempien tilapäisostojen ansiota. Vähentyneistä vienneistä on merkittävin vienti Puolaan. Julkisuudessa on tämän viime vuosina tapahtunutta Latvialle epäedullista kehitystä valitettu ja on tällöin viitattu niihin vaikeuksiin ja epäsäännöllisyyksiin, joita ulkomainen myyjä puheenaolevassa maassa alituisesti kohtaa. Yrityksistä huolimatta ei viennin vuosittaista vähenemistä ole kuitenkaan tähän mennessä saatu pysähtymään. Vienti Suomeen on tänäkin vuotena edelleen vähentynyt 0,3 milj. latilla. Lähemmät numerot Latvian ja Suomen välisestä kauppavaihdosta esitetään liitteessä A.

Tuonti.

Tuonti jakaantui seuraavasti:

	1930		1929	
	Milj. ls.	%	Milj. ls.	%
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	80,0	27,0	89,4	24,7
Teollisuustuotteet	154,5	52,1	152,2	42,0
Elintarpeita ja nautintoaineita	58,6	19,8	117,8	32,5
Eläimiä	2,4	0,8	1,9	0,5
Jaloja metalleja ja kiviä	0,8	0,3	0,8	0,3
	296,3	100,0	362,1	100,0

Ylempänä olevasta ryhmityksestä on havaittavissa, että elintarpeiden ja nautintoaineiden ryhmän tuonti on vähentynyt suunnilleen puolella. Tämän muutoksen syihin on alussa viitattu. Latviassa pyritäänkin viljatuotannossa siihen, että maa tulee omilaan toimeen. Suojalainsäädännön turvissa tämä lienee ajanmittaan toteutettavissakin, sillä ulkomainen vilja on ainakin huomattavalta osaltaan virrannut maahan halpojen hintojensa painosta eikä suinkaan välttämättömyyden pakosta. Muuten on ylempänä olevissa ryhmässä tapahtunut vain väheisempiä muutoksia.

Raaka-aineiden ja puolivalmisteiden tuonti on edelliseen vuoteen verraten vähentynyt suunnilleen 11 %:lla. Mitä tarveaineita vähennys pääasiassa koskee käy selville seuraavasta yksityiskohtaisesta selostuksesta, yleisesti ei sen syytä käy määrittelemisen. Tekstiilialan raaka-aineita ja puolivalmisteita tuotiin 13,4 milj. latin arvosta. Tästä oli puuvillaa 6,7 milj. ja villaa 2,3 milj. sekä pellavaa 1,8 milj. arvosta. Suurin osa tuotiin Saksasta, m.m. puuvillaa 4,2 milj. latin arvosta. Englannista tuotiin puheenaolevan alan raaka-aineita 1,6 milj. latin ja Yhdysvalloista 1,3 milj. latin arvosta. Myöskin Neuvostoliitosta tuotiin raaka-aineita 1,2 milj. latin arvosta.

Valmistamattomien metallien ja malmien tuontiarvo oli 2,7 milj. latia oltuaan edellisenä vuotena 2,8 milj. latia. Tärkeimmät olivat lyijy ja valurauta, joita tuotiin 0,7 milj. latin arvosta kumpaakin. Tämän alan tuotteiden päätuontimaa oli Saksa. Kemialliset tuotteet jakautuvat tilastossa kahteen ryhmään, joista ensimmäiseen kuuluvat öljyt, rasvat, hartsi ja kumi sekä toiseen lannoitusaineet. Edellisen ryhmän tuontiaineista ovat tärkeimmät petrooli 2,2 milj. sekä bensiini tuontiarvoltaan 2,9 milj. latia. Edelleen ansaitsevat öljyistä mainitsemista voiteluöljyt 0,8 milj. latia sekä nafta, jota tuotiin 1,9 milj. latin arvosta. Raakakumia ja kuttaperkkaa tuotiin 1,4 milj. latin arvosta. Puheenaclevanakin vuotena tuotiin suurin osa naftasta, petroolista ja bensiinista Neuvostoliitosta. Muu osa tuotiin Yhdysvalloista, Saksasta ja Englannista. Puolan osuus on v. 1930 huomattavasti vähentynyt. Voiteluöljyistä tuotiin puolet Yhdysvalloista, raakakumista taas suurin osa Saksasta.

Lannoitusaineita tuotiin kaikkiaan 6,7 milj. latin arvosta vastaten 7,9 milj. latia edellisenä vuotena. Käsitellen etupäässä seuraavia lajeja:

	1930 1000 ls.	1929 1000 ls.
Superfosfaattia	2.398	1.894
Tuomaskuonaa	1.405	1.798
Kaniittia	15	37
Kalisuoloja	1.675	2.178
Chilesalpietaria	405	822
Muita lannoitusaineita	846	1.240
	<hr/> 6,744	<hr/> 7.969

Voimme ylläolevan perusteella panna merkille että lannoitusaineiden tuonnin arvo on vähentynyt edelliseen vuoteen verraten runsaasti 1 miljoonalla latilla. Tähän tavaralajiin pitää selvästi paikkansa se seikka mihin aikaisemmin olen viitannut nimittäin hintojen lasku, joka suuresti pienentää myös tuonti-arvoja. Tosiassiallisesti nimittäin on lannoitusaineita tuotu

v. 1929 ja 1930 suunnilleen saman verran ollen tuonti ensinmainittuna vuotena 74,5 miljoonaa kg. ja jälkimmäisenä 74 milj. kg. Noin kolmannes lannoitusaineiden määrästä tuotiin Saksasta. Tanskasta tuotiin 1,3 milj. latin arvosta ja Hollannista 0,9 milj. latin arvosta. Kivennäisaineita tuotiin kaikkiaan 16,8 milj. latin arvosta, pääasiassa kivihiltä 14,1 milj. latin ja koksia 1,3 milj. latin arvosta. Edelliseen vuoteen verraten on siis näiden ulkolaisten polttoainien tuontimäärä lisääntynyt ehkäisy yrityksistä huolimatta. Kivihilli tuotiin pääasiassa Puolasta 10,1 milj. latin arvosta sekä Saksasta 2 milj. latin arvosta. Puolan osalle voitaneen lisäksi laskea tuonti Danzigista, joka oli 1,6 milj. latia. Koksi tuotiin puheenaolevanakin vuotena pääasiassa Saksasta. Muiden kivennäisten osuus jääkin aivan vähäiseksi. Erilaisen puutavaran tuonti oli arvoltaan v. 1930 3,9 milj. latia. Tästä oli huomattava osa korkkikuorta elikkä 1,3 milj. latin arvosta, mutta myöskin polttopuita tuotiin 0,8 milj. latin arvosta. Siementen ja kasvien tuontiarvo oli puheenaolevana vuotena 10,6 milj. latia ollen v. 1929 17,9 milj. latia. Tästä oli tupakkalehtiä kaikkiaan 4,2 milj. latin arvosta ja pellavasiemeniä 2,6 milj. latin arvosta. Seuraava arvoltaan suurin ryhmä on kopra, 1,1 milj. ls. Pellavansiemenet tuotiin etupäässä Saksasta ja Liettuasta. Tupakkalehdistä tuotiin 1,2 milj. latin arvosta Saksasta ja Neuvostoliitosta 0,9 milj. latin arvosta. Mainittujen tuotteiden lisäksi tuotiin erilaisia siemeniä kuten apilavihanneksien ja muiden puutarhakasvien. Vuotien tuontiarvo oli 4,8 milj. latia, tästä oli 4,7 milj. latin arvosta lehmän- ja vasikannahkoja. Näistä tuotiin 3,1 milj. arvosta Saksasta sekä muu osa pääasiassa Liettuasta. Turkisten tuonti oli puheenaolevana vuotena 4,2 milj. latia ja siis enemmän kuin v. 1929 jolloin sen arvo oli 3,5 milj. latia. Suurin osa turkiksista tuotiin tänäkin vuotena Saksasta.

Teollisuustuotteiden tuonti, joka oli 154,5 milj. ls., on lisääntynyt arvoon nähden vain vajalla 2 miljoonalla latilla edelliseen vuoteen verraten, mutta tämän tuontihaaran osuus koko tuonnista on noussut 52,1 % oltuaan edellisenä vuotena 42 %. Kuten jo

alussa mainitsin osoittaa tämä tosiseikka, että talouspula ei Latviaa vielä v. 1930 sanottavasti koskenut. Tuotujen tehdastuotteiden laadusta tämä käy vielä selvemmin ilmi. - Kutomateollisuuden tuotteet, muodostavat arvoon nähden 52,5 milj.lla suurimman ryhmän; vastaavan luvun v. 1929 ollessa 55,4 milj. ls. Tästä oli huomattava osa, 15,5 milj. ls. arvosta pumpulikankaita, joita m.m. Suomesta tuotiin 1,2 milj. ls:n arvosta. Eniten tuotiin kuitenkin kutomateollisuuden tuotteita Saksasta, kaikkiaan 16,2 milj. ls. arvosta, senjälkeen Englannista 8,3 milj. ls., Puolasta 3,6 milj. ls. ja Neuvostoliitosta 2 milj. ls. arvosta, mutta myöskin muista maista on tuotu huomattavia määriä. Latvian oma kutomateollisuus on toiminut puheenaolevana vuotena vientivaikkeuksien merkeissä, koska Neuvostoliiton tilaukset jäivät edellisen vuoden tilauksia tuntuvasti pienemmiksi. Tästä huolimatta pyritään kotimaista teollisuutta kehittämään ja tässä mielessä ryhdyttiin jo v.1930 aikana puuhaamaan tuntuvia tullikorotuksia m.m. tämän teollisuusalan suojaksi. Menneen vuoden aikana niitä ei kuitenkaan vielä saatu voimaan. Metalliteollisuuden tuotteiden tuontiin ovat kieltämättä vaikuttaneet puheenaolevakin vuotena Neuvostoliiton suuret metallivalmisteiden tilaukset. Tämä koskee erityisesti valmiiden metallien ja liikennevälineiden ryhmää. Kaikkiaan tuotiin metalleja 12,2 milj. ls:n arvosta. Tästä oli rautaa 5,8 milj. ls. arvosta ja terästä 1,1 milj. ls. arvosta sekä rautapeltiä 2,4 milj. latin arvosta.

Erilaisten koneiden ja laitteiden tuontiarvot käyvät selville seuraavasta taulukosta:

	1930 Milj. ls.	1929 Milj. ls.
Maanviljelyskoneita ja tarpeita	4,9	4,4
Moottoreita ja muita koneita	13,7	14,9
Tästä: neulomakoneita	1,1	1,3
Koneosia	4,6	3,7
Erilaisia metallivalmisteita	13,0	12,4
Tästä: Johtoputkia	1,7	1,5

	1930 Milj. la.	1929 Milj. ls.
Tästä: Peltivalmisteita	1,3	1,2
Kuparivalmisteita	1,1	1,3
Sähkökoneita ja laitteita	6,9	6,6
Tästä: Sähkökaapelia	1,1	1,3
Radiokoneita	1,2	0,7
Optillisia, fysikalaisia ja lääkinöllisiä laitteita	5,6	4,5
Tästä: Valokuvauskoneita	0,3	0,2
Gramofonilevyt	0,8	0,4
Liikennevälineitä	12,3	9,4
Tästä: Vaununosia	2,9	1,2
Automobiileja	3,0	2,8
Chassis	3,1	2,0
Moottoripyöriä	0,7	0,6
Polkupyöriä	0,3	0,4

Ylempänä olevia summittaisia numeroita tarkastaessa voi panna merkille erityisesti radiokoneiden ja automobiilien tuonnin lisääntymisen, mikä jo osoittaa, ettei pula varsin ankarana painanut yleisön ostokykyä. Myöskin autonlustojen tuonti on voimakkaasti lisääntynyt erityisesti yleisen liikenteen tarpeiksi. Vaununosien tuonnin lisäys johtuu Venäjän tilauksista, joihin on aikaisemmin viitattu. Suurin osa metalliteollisuuden tuotteista tuotiin Saksasta, kaikkiaan n. 40 milj. latin arvosta. Maanviljelyskoneita tuotiin kuitenkin eniten Ruotsista, kaikkiaan 2 milj. latin arvosta.

Paperiteollisuustuotteita tuotiin sama määrä kuin edellisenäkin vuotena, eli 4,1 milj. latin arvosta. Suurin osa tuli Saksasta 2,9 milj. ls. Toiselle sijalle oli puheenaolevana vuotena kohonnut Suomi, josta tuotiin 0,3 milj. ls:n arvosta. Keramiikki ja kivennäistuotteita tuotiin 4,9 milj. latin arvosta vastaten 5,6 milj. edellisenä vuotena. Päätuontimaa oli näidenkin tuotteiden alalla Saksa 2,6 milj. latilla. Huomattavin artikkeli oli sementti, jota tuotiin pääasiassa Virossa ja kaikkiaan 0,9

Riian tiedotus n:o 58.

milj. ls. arvosta. Tuotujen porsiini- ja fajanssiteosten arvo on suunnilleen sama kuin sementin. Kemiallisen teollisuuden ryhmän tuontiarvo oli 15,2 milj. latia mikä arvo oli edellisenä vuotena 13,9 milj. ls. Näistähin tuotteista tuotiin suunnilleen puolet Saksasta, Englannin ollessa toisella sijalla 1,1 milj. tuontiarvolla. Tuontiarvoon nähden olivat tärkeimmät tuotteet erilaiset värit ja väriaineet sekä kvebracho. Erilaisia kumitavaroita tuotiin suunnilleen saman verran kuin edellisenäkin vuotena elikkä noin 2 milj. ls. arvosta. Farmaattisia aineita ja medikamenttejä 1 milj. latin arvosta. Viimeisenä ryhmänä teollisuustuotteiden joukossa ovat "muut tuotteet" joiden arvo on 2,6 milj. latia, käsittäen erilaisia ylellisyystavaroita, tupakkavalmisteita, koruja y.m.

Tarkastaessa miten koko teollisuustuotteiden ryhmän tuonti jakaantuu eri maiden kesken, voi jälleen panna merkille, että Saksa on ylivoimaisesti ensi sijalla, sillä sieltä tuotiin tämän ryhmän tuotteista puolet, elikkä n. 75 milj. latin arvosta. Toisella sijalla olevasta maasta, Englannista tuotiin 14,4 milj. latin arvosta sitten seuraavat Tšekkoslovakia 9,9 milj. ls., Yhdysvallat 8 milj. ls., Puola 7,2 milj. ls., Ranska 6,5 milj. ls., Ruotsi 6,5 milj. ls. Suomesta tuotiin teollisuustuotteita v. 1930 2,2 milj. latin arvosta.

Elintarpeiden ja nautintoaineiden tuonnin väheneviseen v. 1930 puoleen entisestään vaikutti ennen kaikkea viljantuonnin väheneminen. Oltuaan nimittäin v. 1929 279,949 tonnia vastaten 66,6 miljoonaa latia laski viljantuonti v. 1930 136.925 tonniin arvoltaan 26,4 milj. latia. Eri viljalajeja tuotiin seuraavat määrät:

	1930.		1929.	
	To.	1000 ls.	To.	1000 ls.
Vehnää	64,119	15.769	74,938	21.256
Ruista	59,764	8.249	126,712	27.062
Kauraa	1,351	164	40,581	9.467
Ohraa	7,980	1.066	37,130	8.697
Vehnäjauhoja	75	28	588	212

Saksasta ja Puolasta tuotiin viljaa 3,4 milj. latin arvosta kummastakin. Venäjältä 2,5 milj. ja Liettuasta 1,5 milj. latin arvosta.

Muista viljalajeista on riisin tuonti lisääntynyt ollen arvoltaan 2,6 milj. ls. vastaten 2,3 milj. ls. edellisenä vuotena. Silliä tuotiin 5,8 milj. ls. arvosta pääasiassa Englannista ollen tuonti edelliseen vuoteen verraten vähentynyt 7,9 milj. ls. / Sokerin tuonti väheni v.1930 voimakkaasti edelliseen vuoteen verraten, ollen puheenaolevana vuotena 51 milj. kg. ja arvoltaan 10,9 milj. latia vastaavien lukujen edellisenä vuotena ollessa 80,6 milj. kg. ja 23,8 milj. ls. Eniten tuotiin sokeria Puolasta, kaikkiaan 7,8 milj. latin arvosta ja seuraavalla sijalla on Neuvostoliitto 1,7 milj. latilla. Myöskin Saksasta ja Tchechoslovakiasta tuotiin huomattavia määriä. Suolaa tuotiin 0,7 milj. ls. arvosta ja kahvia suunnilleen saman verran kuin edellisenäkin vuotena eli 0,5 milj. latin arvosta, samoin teetä, jonka tuontiarvo niinkään oli 0,5 milj. ls. Mainitsemista ansaitsee vielä kaakao, jota tuotiin 1,2 milj. ls. arvosta.

Elävien eläinten tuonti oli edelliseen vuoteen verraten lisääntynyt, ollen 33,177 kappaletta ja arvoltaan 2,4 milj. latia, kun tuotujen eläinten luku edellisenä vuotena taasen oli 25.256 kappaletta ja niiden arvo 1,6 milj. ls. Tuoduista eläimistä oli hevosia 5.833 kpl. /edellisenä vuotena 3.613/, nautakarjaa 875 kpl. /613/, sikoja 2.682 kpl. /5.599/, lampaita 100 /270/, siipikarjaa 23.397 kpl. /15.366/. Samoin oli eläintuntuonti Liettuasta 1,8 milj. ls. ja Viirosta 0,3 milj. ls.

Eri maiden kesken jakaantui tuonti seuraavasti:

	1930 1000 ls.	1929 1000 ls.	1928 1000 ls.
Saksa	109.932	149.177	126.848
Englanti	25.138	30.360	29.069
Puola	31.277	33.158	20.392
Danzig	2.581	4.918	3.960
Neuvostoliitto	17.601	17.021	17.469

	1930 1000 ls.	1929 1000 ls.	1928 1000 ls.
Yhdysvallat -	15.468	19.860	17.068
Tshekkoslovakia	10.984	11.591	11.710
Tanska	5.631	7.909	9.912
Ruotsi	8.821	9.695	9.462
Ranska	9.480	8.917	8.320
Hollanti	5.529	8.006	7.434
Viro	3.970	7.322	6.987
Belgia	5.466	5.587	6.002
Liettua	9.138	9.753	5.657
Sveitsi	5.424	4.695	4.338
Suomi	2.408	1.675	1.883
Muut valtiot	<u>27.480</u>	<u>32.495</u>	<u>19.734</u>
	296.328	362.139	306.245

Tuonnin kokonaisuudessaan ja erityisesti raha-arvoon nähden vähentyessä, on tuonti, kuten ylläolevasta näkyy, miltei kaikista maista vähentynyt. Lisääntynyt on kuitenkin tuonti Neuvostoliitosta, mutta aivan vähän, jotenka tuonti sieltä ei puheenaoleva^{na}kaan vuotena saavuta latvialais-venäläisen kauppasopimuksen edellyttämää tuontiminimimäärää /19,7 milj. ls./. Sitäpaisti on tuonti lisääntynyt Ranskasta 0,5 latilla sekä Suomesta ja Sveitsistä kummastakin 0,8 milj. latilla, mistä on todettavissa, että kahden viimemainitun maan tuontilisäys on voimakas. Suurimpien tuontimaiden keskimäiseen järjestykseen eivät mainitut muutokset ole kuitenkaan mitään vaikuttaneet, Saksa pysyy ylivoimaisesti ensimmäisenä tuontimaana. Paljon pienemmillä tuontimäärillä seuraavat sitten Puola, Englanti ja Neuvostoliitto sekä Yhdysvallat ja Tšekkoslovakia, muiden maiden tuonnin jäädessä alle 10 miljoonan latin.

Verratessa ylempänä olevia eri maiden tuontinumeroita sivulla 13 oleviin vientinumeroihin voidaan todeta, että Latvian kauppataase v. 1930 on ollut useimpien maiden kanssa

passiivinen. Aktiivinen se on ollut vain viiden ylempänä erikseen mainitun maan kanssa, nimittäin Englannin /+45,2 milj.l.s./, Neuvostoliiton /+17,5 milj.l.s./, Ranskan /+3,5 milj.l.s./, Hollannin /+9,3 milj.l.s./ ja Belgian /+10,1 milj.l.s./ kanssa. Tyydytyksellä on todettava, että Suomen vienti Latviaan on sikäli kehittynyt, että kaupanvaihto nyt puheenaolevana vuotena on monen vuoden passiivisuuden jälkeen muuttunut Suomelle aktiiviseksi. Suomen kaupanvaihtoa Latvian kanssa koskevat yksityiskohtaiset numerot esitetään liitteessä A.

Kauttakululiikenne.

Latvian kauttakululiikenne on menneenä vuotena huomattavasti pienempi kuin viimeisinä sitä edellisinä vuosina. Viidentenä viime vuotena oli Latvian kauttakululiikenne seuraava:

	1000 ton:ssa
1926	626,1
1927	845,9
1928	853,3
1929	882,0
1930	792,6

Vuoteen 1929 verraten on siis vähennys puheenaolevana vuotena 11 %. Päätavaryhmittäin muodostui kauttakululiikenne kahtena viime vuotena seuraavaksi:

	1930 ton.	1929 ton.
Eläviä eläimiä	44,055 kpl.	135,189 kpl.
Raaka-aineita	561,036	604,118
Elintarpeita	91,496	150,298
Tehdastuotteita	140,103	127,608
Jalometalleja ja kiviä	2	1
	<u>792,637</u>	<u>882,025</u>

Merkille voidaan panna, että raaka-aineet kuljivat miltei yksinomaan suuntaan idästä länteen ja taasen tehdas-

tuotteet huomattavalta osaltaan päinvastaiseen suuntaan. Elin-
tarpeet taasen menivät suurimmalta osaltaan Venäjältä Puolaan
ja Liettuaan.

Naapurimaiden kauttakululiikennöinti Latviassa ja-
kaantui v. 1930 siten, että transitotavarasta oli 78,4 % tu-
levasta ja 33,5 % menevästä naapurimaiden tavaroita. Suurin
osa tavaroista kuului Venäjälle, kuten seuraavasta taulukosta-
kin selviää:

	1930		1929	
	ton.	%	ton.	%
Tulevaa tavaraa:				
Neuvostoliitosta	473,638	59,7	477,588	54,1
Puolasta	100,281	12,6	150,353	17,1
Liettuasta	34,317	4,3	28,223	3,2
Virosta	14,293	<u>1,8</u>	27,558	<u>3,1</u>
		78,4		77,5
Menevää tavaraa:				
Neuvostoliitosta	151,572	19,1	157,365	17,8
Puolasta	7,320	0,9	11,990	1,6
Liettuasta	88,696	11,2	81,616	9,3
Virosta	17,174	<u>2,3</u>	25,642	<u>2,9</u>
		33,5		31,6

Niinhyvin idästä menevien kuin tulevienkin tavaroi-
den päätemaista olivat tärkeimmät Saksa ja Englanti. Muiden
maiden osuus, ylempänä mainittuja naapurimaita lukuunottamat-
ta, oli aivan vähäinen.

Kauttakululiikenteestä suuntautui vain noin neljäs
osa Latvian satamien kautta. Noin 75 % kuljetetusta tavarasta
kulki vain lyhyen matkan itäisimmän maakunnan poikki Latvian
alueella.

Riiassa, 15 päivänä elokuuta 1931.

Rafael Seppälä.

I. Latvian vienti Suomeen.

	To	1930 1000 Ls.	To	1929 1000 Ls.
<u>A. Raaka-aineet ja</u>				
<u>puolivalmisteet.</u>	10,319	465	14,110	493
I. Kutomateollisuus	131	92	92	38
siitä:				
pellavaa	54	71	24	18
hamppua	4	5	2	4
lumppuja	73	16	66	16
II. Metalliteollisuus	-	-	-	-
siitä:				
romurautaa	-	-	-	-
III. Puutavaraa	-	-	-	-
IV. Paperiteollisuus	14	1	-	-
V. Kivennäisiä ja				
kivennäisöljyä	9,420	106	12,770	118
siitä:				
kipsiä	9,420	106	12,770	118
VI. Kasvituotteita	221	158	85	88
siitä:				
pellavansiemeniä	101	51	49	29
apilansiemeniä	70	96	35	58
muuta siemeniä he-				
delmäpuita ja kukkia	50	11	1	1
VII. Eläintuotteita	4	45	27	112
siitä:				
turkiksia	-	-	-	-
sianharjaksia	-	2	1	6
suolia	4	42	26	106
karvoja	-	1	-	-
VIII. Kemiallisia ja				
farmas. tuotteita	529	63	1,135	138
siitä:				
kasvisöljyjä	3	5	1	2
voiteluöljyjä	26	17	24	15
luujauhoja	500	41	1,110	121
IX. Muita raaka-aineita				
ja puolivalmisteita	-	-	-	-
<u>B. Teollisuustuotteet.</u>				
I. Kutomateollisuus	25	153	31	226
siitä:				
pellavalankaa	25	153	3	10
II. Metalliteollisuus	47	79	57	48
siitä:				
maatalouskoneita ja työkaluja	-	-	18	19
teollisuuskoneita ja laitteita	46	78	39	29
liikennevälineitä	1	1	-	-

II.

	To	1930.	1000 Ls.	To	1929.	1000 Ls.
III. Puutuotteita	55		131	77		174
siitä:						
korkkeja	48		130	28		131
puuastioita	7		1	-		-
IV. Paperiteollisuus	1		-	-		-
siitä:						
kartonkia	1		-	-		-
V. Keramiikki ja ki-						
vennäistuotteita	-		-	-		-
siitä: tiiliä	-		-	-		-
VI. Kasvituotteita	-		-	-		-
VII. Eläintuotteita	-		-	-		-
VIII. Kemiallinen teollisuus	242		782	371		1,047
siitä:						
linoleumia	180		227	198		243
kumituotteita	27		525	47		710
luu- ja nahkaliimaa	5		4	15		14
värejä ja väriaineita	30		25	91		78
IX. Muita tuotteita	2		28	2		28
<u>C. Elintarpeita ja</u>						
<u>nautintoaineita</u>	311		58	13		7
siitä:						
ruisjauhoja	50		14	-		-
perunoita	7		1	-		-
hedelmiä ja marjoja	27		3	-		-
kalasäilykkeitä	1		3	-		-
kalaa	13		3	10		3
rehuja	270		49	2		1
<u>D. Eläimiä</u>	-		-	-		-
<u>E. Jalomstalleja ja</u>						
jalokiviä.	-		-	-		-
Yhteensä A,B,C,D ja E.	11,002		1,696	14,664		2,031

III.

Latvian tuonti Suomesta.

	To	1930 1000 Ls.	To	1929 1000 Ls.
<u>A. Raaka-aineita ja puolivalmisteita.</u>	1.485	171	1.949	332
I. Kutomateollisuutta varten	80	12	67	9
siitä:				
puuvillaa	-	-	-	-
lumppeja	80	12	67	9
II. Metalliteollisuutta varten	69	17	9	4
III. Puutavaraa	341	52	-	-
IV. Paperiteollisuus	87	8	439	145
siitä:				
selluloosaa	23	4	376	140
paperia	64	4	-	-
V. Kivennäisiä ja kivennäisöljyjä	889	33	1.359	35
siitä:				
asbestia	63	14	-	-
rakennuskiviä	826	19	-	-
sementtiä	-	-	-	-
VI. Kasvituotteita	-	-	-	2
VII. Eläintuotteita	17	48	38	118
siitä:				
raakavuotia	-	-	32	107
nahkoja	10	22	4	31
turkiksia	7	25	-	1
suolia	-	-	6	10
VIII. Kemiallisia ja farmas. tuotteita	1	1	34	16
IX. Muita raaka-aineita ja puolivalmisteita	-	-	-	-
B. Teollisuustuotteita	881	2.233	446	1.343
I. Kutomateollisuus	201	1.288	116	722
siitä:				
puuvillakudoksia	198	1.274	106	674
villakudoksia	2	8	-	2
lankoja	1	6	-	4
II. Metalliteollisuus	82	274	108	260
siitä:				
separaattoreita	-	-	17	68
muita maatalouskoneita ja työkaluja	52	131	55	48
teollisuuskoneita	8	38	11	34
työkaluja	20	86	25	110
muita metallituotteita	2	19	-	-
III. Puutuotteita	2	8	12	38
IV. Paperiteollisuus	377	299	105	156
siitä:				
erilaista paperia	370	281	96	117
kirjoja ja aikakausjulkaisuja	5	17	7	28
kartonkia	2	1	-	-

IV.

	to 1930	1000 Ls.	to 1929	1000 Ls.
V. Keramiikki ja kiven- näistuotteita	46	30	27	14
VI. Kasvituotteita	-	-	-	-
VII. Eläintuotteita	-	2	-	-
VIII. Kemiallinen teollisuus	172	332	69	85
siitä:				
värejä ja väriaineita	6	2	6	2
kunitavaroita	6	74	2	11
superfosfaattia	-	-	-	-
kalia	90	53	48	24
kaseinia	48	61	-	-
saippuaa	6	12	-	-
ruutia	16	130	-	-
<u>C. Elintarpeita ja nautin-</u>				
<u>toaineita</u>	3	3	-	-
siitä:				
appelsiineja	3	3	-	-
<u>D. Eläimiä</u>	-	-	-	-
siitä:				
siipikarjaa	-	-	-	-
<u>E. Jalometalleja ja jalo-</u>				
<u>kiviä</u>	-	-	-	-
Yhteensä A, B, C, D ja E	2.369	2.407	2.397	1.575

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 16.

ASIA:

Ministeri Hynnisen rap. No. 59.

Riika

8/9-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 420.

Riiassa, syyskuun 8 p:nä 1931.

No 17 1243 Sal. 31		
11/9-31	?	—
RÄHMA	TO	ASIA
5	816.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 59, mikä käsittää seuraavat tiedotukset:

1. Presidentti Kviesiksen ulkomaanmatkasta.
2. Voldemaraksen oikeusjutun päätyttyä.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. Hymninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Ulkomaanmatkasta		
No 17/243 Sal. 12 31		
1/9-31	7 -	L.M. -
RYHMÄ		ASIA
5.	816.	

Tiedonantoja n:o 59.

1. Presidentti Kviesiksen ulkomaanmatkasta.

Näinä päivinä odotetaan täällä tasavallan presidentin paluuta kiertomatkaltaan ulkomaille. Matka, jolle häntä on seurannut koko perheensä sekä adjutantti ja sihteeri, on käynyt autoilla Liettuun, Saksan, Tshekkoslovakian ja Sveitsin kautta Ranskaan, jossa se päättyi Pariisiin jatkuakseen sieltä suoraan Berlinin kautta kotia.

Matka, joka tulee kestäneeksi nelisen viikkoa ja jonka piti tapahtua tavallisena virkistysmatkana ja täysin incognito, on antanut aihetta hälyyn ja sanomalehtien kirjoitteluun niinhyvin kotona kuin ulkomaillakin. Uskotaan tai ainakin ollaan uskovinaan, että matkaan liittyy polittistakin merkitystä ja sävyä.

Kotimaassa on presidentin matka huolestuttanut ennen kaikkea "Socialdemokrats'ia", joka siinä näkee yrityksen Latvian sekoittamiseksi suurpolitiikkaan, mistä se

tähän asti on parhaansa mukaan pyydettyt syrjässä. Jo sekin seikka, että hallitus on myöntänyt määrärahan matkaa varten - tosiasiasa supistuu se 3000 latiin bensinikuluja sekä sihteerin ja adjutanttin päivärahoja varten - on lehden mielestä todistuksena matkan poliittisesta luonteesta.

Tällä käsitykselleen presidentin matkasta lehti saa tukea ennen kaikkea "Vossische Zeitungista". Parisin kirjeenvaihtajansa tiedottamana tämä nimittäin yhdistää Kvietsin vierailun Parisissa Puolan ulkoministeri Zaleskin saapumiseen sinne samanaikaisesti. Samalla on myös lehden johtopäätös valmis. Huolimatta siitä, että käynti ilmoitetaan yksityisluontoiseksi, "darf man annehmen, dass der Besuch zu politischen Besprechungen benutzt werden wird. Lettland steht, wie man weiss, seit einiger Zeit in aussichtsreichen Verhandlungen über eine französische Anleihe von 2 Millionen Pfund, und wie in Frankreich üblich, wird bei dieser Gelegenheit das politische Einvernehmen zwischen den beiden Ländern einer Nachprüfung unterzogen werden. Die Verhandlungen über den Nichtangriffspakt zwischen Russland und Polen und eventuell noch anderen Oststaaten geben den geeigneten Anknüpfungspunkt zu einem umfassenden finanziell fundierten politischen Arrangement."

Tämän "Vossische Zeitungin" lausunnon johdosta olen useammalta eri taholta koettanut saada selvää, onko kyseelliseen virkistysmatkaan ehkä liittynyt jokin poliittinen tehtävä, mutta tullut täysin kielteiseen tulokseen. Matka on ollut täysin yksityisluontoinen. Tosiasia myöskin on, että pää- ja ulkoministeri Ulmanis olisi varovaisuussyistä mieluummin nähnyt matkan jäävän tekemättä. Presidentin halu saada nähdä Parisin siirtomaanäyttely ja varsinkin, kuten sanotaan, hänen puolisonsa kiintymys kevään kuluessa laadittuun matkasuunnitelmaan, veivät kuitenkin mahdollisista epäilyistä voiton.

Riassa, syyskuun 6 p:nä 1931.

P. J. Oksanen

2. Voldemaraksen oikeusjutun päätyttyä.

Kuten sanomalehdet kuluneella viikolla jo ovat tiedottaneet, päättyi Voldemarasta ja hänen kannattajiin vastaan Kaunaksen sota-oikeudessa nostettu juttu valtiopetoksesta odottamattoman lievään tuomioon. Kymmenen syytettyä, niiden joukossa itse Voldemaras, syyttöminä vapautettiin, kaksitoista tuomittiin 8 - 12 kuukauden vapausrangaistuksiin ja ainoastaan kaksi syytettyä, varsinaiset murhayrityksen tekijät ent. valtiollisen polisin päällikköä, nyky. sisäministeri Rusteikkaa vastaan, tuomittiin kuritushuonerangaistuksiin, Vaitkevicius 15 ja Pupaleikis 12 vuodeksi. Useimmat syytetyistä olivat kuitenkin saaneet istua jo vuosikauden tutkintovankeudessa ja Voldemaras, kuten tunnettua, karkoitettuna Plateliaissa, lähellä Latvian rajaa.

Sotaoikeuden päätöksessä on pääasiassa seurattu samaa jaottelua kuin yleisen syyttäjän syytekirjelmässä,

missä syytetyt olivat jaetut kolmeen ryhmään: ensimmäiseen kuuluivat varsinaiset murhayrityksentekijät, toiseen n. s. putschistit, niiden joukossa Voldemaras, hänen ent. adjutanttinsa Virbitzkas ja "Rautaisten Susien" johtaja Sliesoraitis, yhteensä 13 henkeä, kolmanteen hallitusta vastaan kohdistettujen häväistys- ja yllytyslehtisten levittäjät, kaikkiaan 6 henkeä. Tehtyään tämän jaottelun, mikä jo sellaisenaan helpotti Voldemaraksen asemaa, yleinen syyttäjä rajoittui toistamaan yleisen rikoslain ja valtakunnan suojelulain kyseellisiä rikoksia koskevat pykälät esittämättä itse määrättyjä rangaistusvaatimuksia muihin kuin murhayrityksentekijöihin nähden. Sotaoikeudelle oli siis tahdottu jättää mahdollisimman vapaat kädet.

Juttua käsiteltäessä, mitä kesti toista viikkoa, ei Voldemarasta vastaan ilmennyt mitään suoranaisesti raskauttavaa. Sellaisena ei voi pitää ent. esikuntapäällikkö Plehaviciusen lausuntoakaan, missä tämä kertoi, että hänen puoleensa oli käännytty pyynnöllä asettua valmisteilla olevan vallankaappauksen johtoon, sillä hän ei voinut väittää, vaan ainoastaan olettaa, että tarjouksen takana olisi ollut maan ent. diktaattori. Vielä vähemmän saattoi sotaoikeus kiinnittää huomiota murhayrityksentekijän ja valtiollisen polisin ent. asiamiehen Vaitkeviciusen Voldemarasta raskauttaviin lausuntoihin tutkintopöytäkirjoissa, koska tämä oikeuden edessä vakuutti poliisikuulusteluissa puhuneensa täysin perättömiä.

Paitsi suoranaisten todistusten puutetta on vapauttavaan tuomioon - niin on ainakin minulle kerrottu - saattanut vaikuttaa myös Voldemaraksen esiintyminen oikeuden edessä. Jutun kestäessä Voldemaras nim. kävi yhä vaatimattomammaksi ja asiallisemmaksi. Loppulausunnossaan hän selitti, että jokainen vallankumous ja -kaappaus merkitseisi Liettualle vain vahinkoa ja kansallista onnettomuutta, mistä syystä hän on tahtonut pysyä ja myöskin pysynyt syrjässä kaikista vallankumoussuun-

Riian tiedotus n:o 59.

nitelmistä.

Huolimatta siitä että sota-oikeuden päätös oli vapauttava ja että Voldemaras antoi edelläesitetyn lojalisuusvaikutuksensa on hänen annettu ymmärtää, että hänen jäämisensä Kaunakseen ei ole suotavaa. Uudeksi oleskelupaikakseen hän on valinnut Escherenin, pienen piirikaupunkin lähellä Latvian rajaa, missä hänen setänsä on Liettuan pankin haarakonttorin johtajana. Sanainsa mukaan eräälle sanomalehtimiehelle hän olisi kylläkin mieluummin matkustanut ulkomaille, varsinkin Ranskaan, mutta siihen ei hänellä ollut nyt taloudellisia edellytyksiä. "Mitä taas lähin tulevaisuus minulle mukanaan tuo, sitä en voi tietää" lisäsi hän kuitenkin keskustelun päättäjäksi.

Päättynyt oikeudenkäynti on epäilemättä ollut Voldemarakselle eduksi. Hän on voinut puhdistautua pitkäaikaisista syytöksistä ja hänellä on ollut suotuista tilaisuus esiintyä julkisesti hyvänä isänmeanystävänä. Vapauttava tuomio merkitsee hänelle lisäksi hyvitystä ja rehabilitointia, jolla voi olla merkitystä myöskin Liettuan yleiseen mielipiteeseen.

Riassa, syyskuun 7 p:nä 1931.

R. J. Hymn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeri Hyvisein raportti no 60.

Riika.

14/9-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 444.

Riassa, syyskuun 15 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
18/243 p. 15. 1931		
18/9-31	2	LEE
RYHMÄ	LUK. N:o	ASIA
5	C16.	

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 60, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Kansanäänestys Riian tuomiokirkosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Linn

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,

Ulkiasiainministeriö, H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

LEIKKOAS. ANTI-STERIO		
18/243/ae 19. 10 37		
18/9. 31	2	LEIK.
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	C16	

Tiedonantoja n:o 60.

Kansanäänestys Riian tuomiokirkosta.

Kuluvan kuun 5 ja 6 päivänä toimitettiin Latviassa perustuslainmukainen yleinen kansanäänestys Riian tuomiokirkon omistusoikeudesta. Kansanäänestyksen oli annettava vastaus saeimanjäsenen Skujenieks'in tekemään ehdotukseen tuomiokirkon vieraannuttamisesta sen nykyiseltä omistajalta, Riian saksalaiselta seurakunnalta, valtiolle.

Kysymys Riian tuomiokirkon vieraannuttamisesta on ollut esillä milloin missäkin muodossa koko Latvian itsenäisyysajan. Erityisellä innolla nostivat sen viime keväänä uudelleen päiväjärjestykseen demokraattinen keskus ja Skujenieks'in progressiivinen uudisviljelijäryhmä. Näiden taholta jätettiin, kuten tiedotuksessani n:o 48

olen esittänyt, saeimalle lakiehdotus tuomiokirkon vieraannuttamiseksi saksalaiselta seurakunnalta linnaväkiseurakunnalle "sotaministeriön määräysvallan alaisena". Tämän alotteen tarkoituksena oli samalla myöskin antaa isku hallituskoalition ja saksalaisten väliselle yhteisymmärrykselle.

Nämä laskelmat kuitenkin pettivät niin suhteessa kuin toisessakin. Kansalliset vähemmistöt asettuivat lakiehdotusta vastaan ja sosialidemokrattien pääasiallisesti pidättäytyessä äänestämistä, saeima, 41 äänellä 41 vastaan, siis äänten langetessa tasaan, hylkäsi alotteen.

Saeima-alotteen näin rauettua molemmat mainitut puolueet päättivät ryhtyä ajamaan asiaansa kansanäänestyksen kautta. Pian tapahtuvien saeima-vaalien aattona he laskevat eri puolueiden olevan pakotettuja ottamaan huomioon latvialaiskansalliset näkökohdat ja asettumaan tahtoon tai tahtomattaan tuomiokirkon vieraannuttamisvaatimuksia tukemaan. Tämä olelamus pitikin paikkansa eräisiin puolueisiin m. m. sosialidemokrateihin nähden, joita vanha viha saksalaisia "paroneja" kohtaan kaikesta teoreettisesta kansainvälisyydestä huolimatta silloin tällöin houkuttelee esiintymään myös saksalaista kansallista vähemmistöä vastaan. Latvialaisista porvarillisista puolueista asettui sitävästoin kansanäänestystä vastustamaan agraripuolue ja kansallinen ryhmä. Edellinen ilmoitti kuitenkin, joskaan se puolueena ei pitänyt osanottoa äänestykseen suotavana, jättävänsä kullekin puolueen jäsenelle vapauden menetellä halunsa mukaan. Jälkimmäinen taas perusteli kielteistä suhtautumistaan kansanäänestykseen sillä, että sillä oli valmisteilla oma ehdotuksensa tuomiokirkkoriidan ratkaisemiseksi. Ryhmän mielestä paras ratkaisu asialle oli se, että tuomiokirkko julistettaisiin Latvian evankelisluterisen kirkon "piis-

pankirkoksi", jonka asioita ja hallintoa tulisi hoitamaan 10 jäsenestä kokoonpantu kirkkoneuvosto, missä piispalla tulisi olemaan 1 edustaja sekä armeijan päälliköllä, Rauhan seurakunnalla ja saksalaisella Tuomiokirkkoseurakunnalla kullakin 3.

Kansalliset vähemmistöt asettuivat, kuten odotettavaa olikin, myöskin kansanäänestystä vastustamaan. "Sevodnja", jota on pidettävä sekä venäläisen että juutalaisen kansallisen vähemmistön äänenkannattajana julkaisi kansanäänestyksen alkaessa erikoisen varoituksen lukijoilleen ollen ottamalla siihen osaa, koska se on "sopimaton" ja "tarpeeton" ja koska se "ajaa vain Skujenieks'in ja hänen kumppaniensa asiaa". Innokkaimmin asettui kansanäänestystä luonnollisesti vastustamaan saksalainen vähemmistö, jonka käsityksen mukaan alote tuomiokirkon vieraannuttamisesta merkitsi "hyökkäystä Latvian valtion oikeusjärjestystä vastaan", kuten saksalais-balttilaisen kansanjärjestön julkilausunnassa sanotaan. Saksalaisella taholla teroitettiin jatkuvasti sekä kokouksissa, sanomalehdistössä että lentokirjasissa, että kyseessä oli oikeustaistelu, ja vedottiin samoihin lainopillisiin ja käytännöllisiin perusteihin, joista olen tehnyt selkoa tiedotuksessani n:o 48.

Niinhyvin kansanäänestyksen alkuunpanijat kuin sen vastustajatkin saattoivat kuitenkin olla jo etukäteen varmoja siitä, että tämä veisi kielteiseen tulokseen. Ainoakaan kansanäänestys Latviassa, mistä sitten kysymys lienee ollutkin, ei nimittäin ole vienyt alotteentekijäin toivomaan ratkaisuun. On osoittautunut mahdottomaksi koota uurnille vähintään puolta vaalioikeutetuista, minkä perustuslaki myönteisen ratkaisun saavuttamiseksi vaatii.

Tällä kertaa vaadittiin tilastollisen päätoimiston laskelmien mukaan 608,955 ääntä kansanäänestyksen päätymi-

seksi myönteiseen tulokseen s.o. päätökseen Riian tuomiokirkon vieraannuttamiseksi. Molempina äänestyspäivinä annettiin kuitenkin yhteensä vain 390.160 ääntä ja kansanäänestys oli niinmuodoin antanut alotteeseen kielteisen vastauksen.

Osanotto kansanäänestykseen oli vilkkaain Liivinmaalla m.m. Riassa, jota vastoin Kuurinmaalla ja varsinkin Latgalassa suhteellisesti vähäinen määrä äänioikeutetuista on halunnut sitä tukea. Kautta koko Latvian on se saanut jalkeille vajaan kolmanneksen äänioikeutetuista eli hieman yli 30 %.

Huolimatta siitä että kansanäänestyksen tulos on itse asiassa tuomiokirkon vieraannuttamista ajaville piireille nolompi kuin saeiman päätös viime keväänä, katsoo alotteentekijä Skujenieks, että "asia on kaatunut eteenpäin". "Jaunakas Sinas'issa" julkaisemassaan kirjoituksessa hän lausuu odottavansa, että hallitus, jos se oikein ymmärtää laajojen kansankerrosten vaatimukset, ei voi muuta kuin järjestää asian perustuslain 81 pykälän antamalla oikeudella "latvialaisen kansanaineksen enemmistön toivomuksen mukaisesti". Ellei hallitus sitä tee, "on kansa pitävä huolen siitä, että se uusissa saeimavaaleissa antaa edustukselleen sellaisen kokoonpanon kuin on tarpeellista enemmistön saavuttamiseksi tuomiokirkon vieraannuttamisialle".

Kuten edelläesitetystä ja eräiden muidenkin latviankielisten lehtien lausunnoista käy selville, ei kansanäänestyskään ole tuonut lopullista selvyyttä Riian tuomiokirkon asiaan. Kaikesta päättäen tulee se edelleenkin muodostamaan yhden irritamentin monien muiden lisänä Latvian poliittisessa elämässä.

Riassa, syyskuun 14 p:nä 1931.

P. J. K. K.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/6.

ASIA:

Ministeri Hyvärisen raportti no 61.

Riika.

24/9-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 464.

Riiassa, syyskuun 24 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19/243/ac.	28/9.31	31
5	1016	

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 61, mikä käsittää seuraavat tiedotukset:

1. Latvian sotalaivaston päällikön vaihdoksesta.
2. Saeimavaalien lähetessä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Kukkonen

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,
Ulkoasiainministeriö, H e l s i n k i.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

28/9	49 243	31
9-31		
5	C16.	

Tiedonantoja n:o 61.

1. Latvian sotalaivaston päällikön vaihdoksesta.

Näinä päivinä tapahtuu Latvian sotalaivastossa päällikön vaihdos. Ensi lauantaita /27/9/ vastaan yöllä vaihtuu "Virsaitiksella" amiralilippu komentajanlippuun merkkina päällikkyyden siirtymisestä amirali, kreivi Kayserling'ilta komentajakapteeni Spade'lle.

Amirali Kayserling'in ero ei itse asiassa tule odottamatta. Jokainen asioita seurannut tietää, että Kayserlingin asema on ollut jo vuosikausia uhattu ja että on tavallaan vain odotettu sopivan seuraajan valmistumista, joksi jo pitemmän aikaa on mainittu Spade'a. Kun tänä talvella 1929 palasi opinnoiltaan Parisista, luultiin ratkaisun tapahtuvan vielä samana keväänä. Niin ei kuitenkaan käynyt. Kayserlingin ero siirtyi toistaiseksi, ja viime kesäkuulla pi-

detyt Latvian laivastopäivät, joiden alote ja erinomainen järjestely on merkittävä Kayserling'in tiliin, näytti vahvistavan hänen asemaansa, mistä laivastopäiviä koskevassa tiedotuksessani katsoin olevan syytä huomauttaa. Elokuulla järjestettyjen Latvian ja Viron sotalaivastojen yhteisten harjoitusten aikana sattui kuitenkin jotain, mitä voitiin lukea Kayserling'in viaksi ja mikä nyt on johtanut hänen eroonsa.

Kayserlingia on täällä pidetty taitavana ja kokeneena meriupseerina ja hänellä on epäilemättä suuret ansiot niin hyvin Latvian sotalaivaston perustamiseen kuin myös kehitykseen nähden. Hänen alotteestaan ja johdollaan m.m. nostettiin Riianlahdesta uponnut saksalainen sota-alus, joka nyt "Virsaitiksena" muodostaa Latvian sotalaivaston parhaan aluksen ja sen päällikön lippulaivan. Kielipolittisessa suhteessa taas ei häntä vastaan - ainakaan syrjästäkatsojen mielestä - syyllä voinut mitään huomauttaa. Latviaa hän näytti puhuvan meliilyvällä ja ulkomaalaisten kanssa hän käytti äidinkieltä saksan asemasta mieluummin ranskaa tai englantia. Kaikesta tästä huolimatta pidettiin häntä latvialais-nationalistisissa piireissä "saksalaisena", josta ennemmin tai myöhemmin oli päästävä. Erityisestikin olivat häntä vastaan sosialidemokratit, jotka Latviassa ovat kansalliskiihkoisempia kuin ehkä missään muualla. Laivaston menosääntöä käsiteltäessä he vuosittain melko säännöllisesti ahdistelivat laivaston päällikköä ja viime joulukuussa tehtiin heidän taholtaan mielenosoituksellisesti saeimassa välikysymys Kayserling'in osanotosta ent. venäläisten meriupseerien hyväksi järjestettyyn hyväntekeväisyysiltamaan, mihin tämä samoin kuin muutkin latvialaiset upseerit olivat saapuneet sotaministeriltä pyytämällä ja saamallaan luvalla.

Tämä selittää - ainakin Kayserling'in ystävien mielestä - sen innon, millä saeiman sosialidemokratinen puemies, tri Kalnins, toimiessaan tasavallan presidenttinä Kvie-

siksen ulkomaanmatkan aikana, puuttui asiaan saatuaan kuulla sotalaivaston alkoholioikeuden väärinkäytöstä. Hänen määräyksestään toimeenpantu tutkimus on, kuten virallisesti ilmoitetaan, osoittanut, että Latviaan sotalaivoihin on edellämaintuttujen latvialais-virolaisten laivastoharjoitusten yhteydessä hankittu "kohtuuttoman suuria määriä väkijuomia" sekä ulkomaisia tupakkatuotteita ja että tämä on tapahtunut laivaston päällikön tieteen ja hänen myötävaikutuksellaan.

Viralliselta taholta ei ole tuotu tämän enemmän julkisuuteen. "Rigasche Rundschau" päätoimittaja artikkelissaan väittää myös, että viralliset asiakirjat eivät tiedäkään mistään enemmästä. "Von irgendwelchem Missbrauch, der mit diesem Alkohol und Rauchmaterial, etwa durch Verkauf, getrieben worden sei, ist, unseren Informationen nach, in dem vorliegenden Material überhaupt nicht die Rede". Yksityisesti kuitenkin kuulee kerrottavan, että ostetuista väkijuomista ovat muka päässeet osalliseksi amiraalin ystävät, jopa, kuten eräs diplomattinen edustaja oli tietävinään, Riian huomatuin ravintolakin. Tähän suuntaan on vihjaillut myös "Socialdemokrats", joka lisäksi eilisessä numerossaan kertoo kyseellisten tavarain saannin tapahtuneen siten, että "muuan ulkomainen laiva lähestyi sammutettuina valoin amiralilaivaa siirtäen siihen muutamia tonneja väkijuomia ja tupakkavalmisteita. Kayserling antoi määräyksen jakaa nämä tavarat, eikä, ymmärrettävästi, unohtanut siinä itseään."

Sotaministeri puolestaan on laivaston päällikön erosta ja sen syistä antanut sanomalehdille seuraavan lausunnon:

"Admiral Kayserling hat sein Gesuch, ihn vom Kriegsdienst auf eigenen Wunsch zu befreien, eingereicht. Admiral Kayserling hat für die Schaffung und Ausgestaltung unserer Kriegsflotte viel getan. In diese Arbeit hat er seine umfangreichen Kenntnisse und grossen Erfahrungen im Flottendienst sowohl während des Krieges, als auch des Friedens, hineingelegt. Doch schuf auch die Tätigkeit des Admirals Kayserling

als Kommandeur der Eskadre vielfachen Unfrieden und scharfe Angriffe, die das eine und andere Mal veranlasst wurden durch sein unbedachtes, unseren Verhältnissen nicht angemessenes Verfahren. Auch in der letzten Zeit waren infolge mangelhafter Aufsicht und einer falschen Auffassung und Auslegung der betreffenden Gesetze und Bestimmungen von seiten des Eskadrekommandeurs einige unerwünschte Erscheinungen zu beobachten, die einen Schatten auf das ganze Leben unserer Marinesoldaten werfen und noch schärfere Angriffe hervorrufen konnten. Es ist unzulässig, dass die Kriegsflotte die in den Gesetzen vorgesehenen Erleichterungen bei Einführung ausländischer alkoholischer Getränke in unerwünschten Ausmassen ausnutzt, weil das einen negativen Einfluss auf die Einhaltung der Disziplin und die Erziehung der Soldaten hinterlässt. Admiral Kayserling ist auch seinerseits zu dem Schluss gekommen, dass sein Bleiben im Amte den Marinesoldaten weitere Angriffe und Vorwürfe bereiten würde und ist deshalb heute um seine Verabschiedung eingekommen, wodurch seine Entlassung auf Grund eines Befehls regfällt."

Tämä sotaministerin lausunto, jossa annetaan täysi tunnustus Kayserling'ille ja työlleen Latvian sotalaivaston hyväksi, ei latvialaisella taholla ole antanut aihetta mihinkään reunamuistutuksiin. Saksalaisia piirejä ei lausunto sen sijaan näytä tyydyttävän. "Rigasche Rundschau" mielestä on Kayserlingin ero pääasiassa kasvavan nationalismin sanelema. "Dass der Nationalismus hier eine entscheidende Rolle gespielt hat, halten wir für unverkennbar. Wir bedauern das weniger in unserem Interesse, als in dem des Staates."

Riassa, syyskuun 23 p:nä 1931.

P. J. Kunninen

2. Saeimavaalien lähetessä.

Latviassa eletään nykyään saeimavaalien aattoa. Perustuslain mukaan tulee niiden tapahtua joka kolmas vuosi lokakuun ensimmäisenä sunnuntaina ja sen edellisenä lauantaina, mikä tällä kertaa merkitsee niiden sijoittamista lokakuun 3 ja 4 päiväksi.

Vaaleja varten on määräajan kuluessa maan 5 vaalipiirissä s. o. Riassa, Liivinmaalla, Kuurinmaalla, Semgalessa ja Latgalessa jätetty kappaleen toista sataa valitsijayhdistysten listaa, joista keskusvaalilautakunta on hyväksynyt vaalilippuihin otettavaksi 101. Vaaleissa tulee näin ollen esiintymään kaikkiaan 40 eri puoluetta tai ryhmää. Suurimmat niistä esiintyvät listoineen kaikissa vaalipiireissä, pienemmät ainoastaan yhdessä.

Varsinaisten puolueohjelmien vaatimusten ohella esiintyy useampien puolueiden nykyhetken vaalitunnuksina: tehostettu taistelu talouspulaa vastaan ja vaatimus Riian tuomiokirkon vieraannuttamiseksi Riian saksalaiselta seurakunnalta. Tämän vaatimuksen ympärille, joka viime keväänä hylättiin saeimassa ja myöhemmin yleisessä kansanäänestyksessä,

ovat kokoontuneet sekä porvarilliset vasemmistopuolueet että sosialidemokratitkin, jotka edellisessä saeimassa eivät vielä halunneet puuttua "kirkollisiin riitakysymyksiin". Tällä kertaa he eivät ole jaksaneet kiusausta vastustaa, huolimatta siitä, että puolueen keskushallinnon puheenjohtaja Menders joku aika sitten puheessaan lausui, että "Riian tuomiokirkon kukko ei ketään elätä".

Eri puolueiden vaaliohjelmia lähemmin tarkastaessa katson olevan syytä panna merkille seuraavaa:

Sosialidemokratien vaaliohjelmassa vaaditaan yleistä vanhuus- ja työttömyysvakuutusta sekä v. 1929 hyväksytyä sairaskassalain uudistusta, viljamarkkinain järjestämistä ja leivänhinnan määrämistä valtion viljamonopolin avulla, valtion tarkkaa valvontaa yksityispankkien toiminnan suhteen, sotapalvelusajan ja sotilasrasitusten vähentämistä sekä työajan lyhentämistä teollisuudessa 40 viikkotuntiin. Neuvosto-Venäjän kanssa on jatkettava ja edelleenkehittävä taloudellista sopimuspolitiikkaa sekä saatava aikaan tulliliitto Lietuan ja Viron kanssa. Vaalijulistus, johon nämä ja joukko muita vaatimuksia on sisällytetty, päättyy kehoitukseen järjestää "työkansan yhteinen rintama sosialidemokratian vallankumouksellisen taistelulipun alla".

Progressiivinen kokoomus /Skujenieksin ryhmä/ lupaa uudessa saeimassa tulevana ajamaan ankaraa säästäväisyysohjelmaa m.m. vähentämällä kansanedustajain ja korkeampien virkamiesten palkkoja sekä supistamalla hallituksen jäsenten lukumäärää, maaseutujen verotusolojen uudistusta katastroijärjestelmän avulla, "vierasten kansallisuuksien" vaikutuksen lopettamista niin hyvin sivistyksellisessä, taloudellisessa kuin myös poliittisessä suhteessa. Puolueen mielestä on pyrittävä säilyttämällä hyvät välit kaikkiin naapureihin aktivisimpiin otteisiin Itämerenmaiden liittoajatukseen toteuttamiseksi.

Utisviljelijäin ja pientilallisten puolueen /Blodnieks'in ryhmä/ vaaliohjelma sisältää suurin piirtein samat

vaatimukset kuin edelläesitetty progressivisen kokoomuksen vaalijulistus, mutta jossain määrin jyrkennettyinä. Sen mukaan on virkamiesten lukua huomattavasti supistettava, lakautettava kaikki valtionapurahat taiteelle ja urheilulle, sivistysrahasto muutettava maatalouden edistämisrahastoksi, sekä pantava työttömät tuotannolliseen työhön, tarpeen vaatiessa pakkovaltaakin käyttäen. Koululakia muuttamalla on tehostettava kansallismielistä kasvatusta kouluissa sekä "karkoitettava maasta kaikki epäisänmaalliset ainekset." Puolaan nähden on saatava aikaan selvä valtiollinen raja.

Demokratinen keskus pitää vaalijulistuksessaan välttämättömänä maan hallintokoneiston yksinkertaistuttamista lakauttamalla tarpeettomat virat ja virastot. Valtion metsien käyttö on otettava täydellisesti valtion haltuun ja lisäksi monopolisoitava vilja-, sokeri-, tupakka-, ja lannoitusainesten kauppa. Latvialaisen kansallistunnon vahvistumista on kaikin muodoin edistettävä ja puolalaistuttamisesta ja venäläistytymisestä rajaseuduilla on tehtävä loppu. Ulkopoliittisessa suhteessa on pyrittävä Itämerenmaiden liiton aikaansaamiseen.

Agraaripuolue pyrkii vaaliohjelmansa mukaan eräisiin perustuslain muutoksiin. Tasavallan presidentin valtuuksia on laajennettava antamalla hänelle oikeus eduskunnan hajoittamiseen ja hallituksen nimittämiseen. Presidentin vaali siirrettävä saemalta erikoisille valitsijamiehille. Puolue ilmoittaa vastustavansa valtion ja kuntien liiketoiminnan laajentamista sekä uusien valtionmonopolioiden asettamista. Tärkeimmille maataloustuotteille, kuten viljalle, sianlihalle, voille, sokerijuurikkaille ja perunalle on kuitenkin viljelijäin suojaamiseksi määrättävä rajahinnat. Opinnot ovat sovellettava käytännöllisen elämän tarpeita silmälläpitäen ja erikoista huolta on kiinnitettävä ammattisivistyksen kohottamiseen.

Latvialainen kansallinen kokoomus on tasavallan presidentin vaalitsemiseen nähden samalla kannalla kuin agraripuolue.

luekin, mutta vaatii presidentille suurempia valtuuksia. Saeiman edustajamäärä on puolueen mielestä vähennettävä puoleen nykyisestään ja epäluottamuslauseen antamiseen hallitukselle vaadittava 2/3 määräenemmistö saeimassa. Verotusjärjestelmä on muutettava sellaiseksi, että se edistää säästäväisyyttä ja pääomien karttumista maassa. Itämerenmaiden keskinäistä lähenemistä on kaikin muodoin edistettävä ja saatava aikaan tulliliitto Viron ja Liettuan kanssa.

Vaaleihin on tätä kirjoitettaessa jälellä vain 10 päivää, mutta siitä huolimatta on vaikea käydä päättelemään mitään varmaa niiden tuloksista. Luultavaa kuitenkin on, että uuden saeiman puoluekartta ei tule tarjoamaan mitään yllättäviä muutoksia. Agraripuolueella, joka vallassa ollessaan on kieltämättä tehnyt paljon Latvian maatalouden hyväksi, on mahdollisuus lisätä edustustaan. Mutta vieläkin enemmän lienee sitä pientilallisten ja uutisviljelijäin puolueella, joka viime kevään kunnallisvaaleissa kasvoi monin paikoin miltei toisella puolella. Niinikään saattaa demokratisella keskuksella olla menestystä, mikä siinä tapauksessa on pantava ent. presidentti Semgals'in tiliin, joka kauan epäroityään lopuksi suostui asettumaan puolueen ehdokkaaksi. Tappioita vaaleissa kärsivät arvattavasti eräät yhden-miehen puolueet, latvialainen kansallinen kokoomus, jonka asiallinen kannanotto Riian tuomiokirkon asiassa lienee vierottanut siitä osan kannattajia, sekä sosialidemokratit, joiden keskuudessa on syntynyt hankauksia, varsinkin Latgaleessa, ja joiden joukosta niin ollen "työläisten ja talonpoikain puolue" s.o. kommunistit saanevat lisääniä listoilleen.

Riiasa, syyskuun 24 p:nä 1931.

B. Kinninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: E 16.

ASIA: _____

U. a. Asiantuntija Leppälän rap. no 62:

Riika.

4/10-31.

SUOMEN LAHETYSTÖ

N:o 477.

Riika, lokakuun 1 p:nä 1931.

20 / 244 Salk. 1931		
3/10-31	No -	LT -
5	OSASTO C.16	ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 62, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvian hallituksen ratkaistua kysymyksen Riian tuomiokirkosta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

V.a. Asiainhoitaja:

Rafael Syyrälä

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA

Tiedonantoja n:o 62.

20 / 244 Salt. 1931		
3/10-31	No -	Liit -
5	OSASTO C16	ACIA

Latvian hallituksen ratkaistua kysymyksen
Riian tuomiokirkosta.

Toissapäivänä ratkaisi Latvian hallitus kysymyksen Riian tuomiokirkon määräämisvallan siirtämisestä ja tosiasiallisesta vieraannuttamisesta mainitun kirkon saksalaiselta seurakunnalta latvialaisille viranomaisille ja seurakunnille. Lähetystön tiedonannoissa n:o 60 on selostettu mitenkä aikaisemmat vieraannuttamisyritykset ovat johtaneet niin hyvin saeimassa kuin kansanäänestyksessäkin kielteiseen tulokseen.

Hallitus on järjestänyt asian julkaisemalla täydennysasetuksen v. 1923 annettuun lakiin /molemmat liitteessä/ katedralien luovuttamisesta evankelisluterilaiselle ja katolliselle piispalle. Asetus julkaistiin perustuslain 81 §:n nojalla, jonka esilläolevassa tapauksessa tärkeät kohdat kuuluvat: "In der Zeit zwischen den Saeimasessionen hat das Ministerkabinett das Recht, falls eine unaufschieb-

bare Notwendigkeit es verlangt, Verordnungen, welche Gesetzeskraft haben zu erlassen..... und sie verlieren ihre Kraft, falls sie nicht spätestens drei Tage nach der Eröffnung der nächsten Saeimasession der Saeima eingereicht werden"

Julkaistun asetuksen perusteena on kansallisen ryhmän ehdotus ja mainitaankin puheenaolevan asetuksen "isänä ja läpiviejänä" hallituksessa, kansalliseen ryhmään lukeutuvaa nykyistä sisäministeri Petrevics'ia.

Skujenieks ja hänen kannattajansa vaativat tappiolle joutuneissa ehdotuksissaan, että tuomiokirkko julistetaan valtion omaisuudeksi, mistä heidän mielestään luonnollisesti seuraisi itsestään, että latvialaiset myös tulisivat sitä hallitsemaan. Nyt julkaistussa asetuksessa sitävastoin omistusoikeuskysymys jätetään kokonaan syrjään. Asetuksen laatijat selittävät nimittäin tuomiokirkon olleen ja pysyvän "juridisena henkilönä pia causa", mistä he pitävät osoituksena sitäkin, että maa-alue jolla tuomiokirkko siihen liittyvine rakennuksineen sijaitsee on maakirjoihinkin merkitty vain "tuomiokirkkona" ilman, että muuta omistajaa mainitaan. Näinollen on siis vain ollut tarpeen järjestää tämän juriidisen henkilön organit eli hallinto "latvialaisten kansallista arvoa vastaavalla tavalla", joita sanoja useasti olen kuullut käytettävän. Nyt esitetty käsityskanta ilmenee myös selvästi Latvian kirkollisylihallituksen lausunnosta, jossa m.m. sanotaan: "Juridisella henkilöllä "Tuomiokirkolla" ei ole määrättyä sisältöä. Siksi ei ole ollut mitään syytä pakkoluovuttaa siltä sen omaisuutta. Oli saatava ainoastaan aikaan muutos siinä suhteessa, että määrättiin kuka edustaa tätä juridista henkilöä "Tuomiokirkkoa" ja hallitsee sen omaisuutta. Tätä tarkoitusta varten nyt on perustettu laitos tuomiokirkon hallituksen nimellä, joka tulee hoitamaan, hallitsemaan ja käyttämään juriidisen henkilön, "Tuomiokirkon", omaisuutta samoilla oikeuksilla kuin jokaisen kirkon omaisuutta hoitaa, hallitsee ja käyttää kunkin seurakunnan neuvosto. Tässä suhteessa asetukset on täy-

dellisesti sopusoinnussa kirkon sääntöjen kanssa ja vain samoja periaatteita ankarasti noudattaen niitä täydentää".

Asetus vaikeneekin tyystin omistusoikeudesta ja merkittävimmät kohdat siinä ovat 5. ja 6., joihin sisältyvät määräykset Tuomiokirkon hallituksesta. Tähän kuuluu 11 jäsentä, joista 3 tulee olemaan saksalaisen seurakunnan neuvoston valitsema, muut 8 tulevat ilmeisesti aina olemaan latvialaisia ja heistä 4 sotilaspiirien edustajaa. Viimemainittu seikka johtuu siitä, että erittäinkin Riian sotilasseurakunnan on katsottu olleen kirkon tarpeessa.

Latvialaisten vaatimukset ovat kieltämättä käytännöllisesti katsoen tulleet nyt hallituksen toimesta täysin tyydytetyiksi. Tämän toteaa myöskin "Latvis" kansallisen ryhmän lehti lausuen: "Kysymys on ratkaistu niinkuin vaatii kansan ja armeijan kunnia. Tuomiokirkkoa ei ole pakkoluovutettu, vaan muutettu Latvian ev.-lut. kirkon piispan katedraliksi ja sen omaisuuden hoito on jätetty Tuomiokirkon hallitukselle, jossa latvialaisilla on enemmistö. Tuomiokirkon kysymys on nyt ratkaistu teoilla eikä sanoilla, kuten demagogiset keskusryhmät tekivät vaalitouhuissaan". Samaan suuntaan kirjoittaa ratkaisun jälkeisenä päivänä myöskin hallitusta lähellä oleva "Briva Seime": "Mutta myöskään sosialidemokrateilla ei näytä olevan erikoisempaa huomautettavaa asetusta vastaan. "Socialdemokrats" tyytyykin vain toteamaan, että ehdotuksen tekijänä oli "taantumuksellinen kansallinen ryhmä" sekä että omistusoikeuteen ei ole koskettu vaan on ainoastaan "koetettu järjestää kirkon hallinto".

Asetukselle vastaisia ääniä kuuluu sensijaan latvialaisten vasemmistoporvarillisten ryhmien keskuudesta. Tämä on ymmärrettävää, koska hallitus järjestäessään tuomiokirkon kysymyksen oman ehdotuksensa mukaisesti on pudottanut vahvan valtin näiden puolueiden käsistä viikon kuluttua tapahtuvissa saeimavaaleissa. Ne kun eivät enää voi esiintyä latvialaiskansallisen aatteen ainoina ritareina vaan näkevät rinnallaan kan-

sallisen ryhmän, jota he vielä kuukausi sitten syyttivät kansallisesta petoksesta ja nimittivät "paronien nöyriksi palvelijoiksi". Mutta "gloriasta" tulee myös osa talonpoikaismpuolueelle, joka on hallituksen johtavana sieluna.

Myötämielisimmän asian aikaisemmista ajajista suhtautuu asetukseen Skujenieks, joka "Jaunakas Sinas'issa" oikeastaan vain tyytyy vetämään ansiot asetuksen synnystä oman puolueensa vaalivuottaan lausuen: "Asetus ei puhu mitään omistajasta, vaan kirkon hallitsemisesta. Epäilemättä on sekin huomattava askel eteenpäin. On korostettava sitä, että asetusta syntyi sen takia, kun kansa niin lukuisana otti osaa äänestykseen. Puoli vuotta sitten asetuksen puolustajat puhuivat samaa kieltä mitä saksalaiset. Jollei kansanäänestys olisi ollut niin vilkas ja eduskuntavaalit niin lähellä, niin tuskinpa asetusta olisi nähnytäkään päivänvaloa". Samaan suuntaan kirjoittaa myöskin J. Breikšs demokratisen keskustan johtaja, mutta epäilee tohokopa latvialaisten asema enemmistönäkään on kyllin turvattu ja lopettaa lausuntonsa huomauttamalla että "Saeimassa" syntyy asetuksesta "tulinen keskustelu".

Vielä jyrkempi on A. Blodnieks /autisviljelijäin ja pienviljelijäin puolue/, jonka lausunto "Jaunakas Sinas'issa" kuuluu: "Tuomiokirkon asetusta ei ratkaise kysymystä kansan arvoa ja kunniaa vastaavalla tavalla. Me vaadimme asetukseen otettaviksi samat periaatteet, jotka ovat kansanäänestyksenä olleen lakiehdotuksen pohjana. Hallituksen enemmistö ei suostunut siihen, siksi olemme asetusta vastaan. Saeimassa tulemme vaatimaan sen muutosta".

Saksalaisten vähemmistön taholta, jolla yhtenä miehenä pidetään Tuomiokirkon saksalaista seurakuntaa kirkon ainoana laillisena omistajana, ei luonnollisestikaan ole mitään hyvää sanottavana hallituksen julkaisemasta asetuksesta. Saksalaiset eivät katso asetusta ainoastaan hyökkäykseksi vähemmistöjä vastaan vaan toteavat Latvian valtion oikeuslaitoksen pe-

rusteita horjuttavan oikeudenlaukkauksen tapahtuneen. Kuvaava heidän mielialallen on seuraava "Rigasche Rundschau'n" tuomio-kirkkoasiaa koskevan kirjoituksen kohta, asetuksen hyväksymisen jälkeisenä päivänä: "Diese Parole des Hasses und der Gewalt feiert heute ihren Triumph. Besitz, Nutzung und Verwaltung der Domkirche, die von Deutschen erbaut, von Deutschen, bei ausdrücklicher Nichtbeteiligung der Letten, restauriert worden ist, sind einer Instanz übergeben worden, in der die Deutschen eine so kleine Minderheit bilden, dass ihre Dazugehörigkeit überhaupt keine Bedeutung mehr hat. Aber damit nicht genug. Es sind auch alle mit rein deutschem Gelde erbauten und Jahrzehnte lang erhaltenen Gebäude dem neuen Rate übergeben. Aber damit nicht genug. Es ist sogar alles unbewegliche Eigentum in lettische Nutzung übergeführt worden. Wenn auf Grund solcher Tatsachen behauptet wird, es handele sich nicht um Ent-eignung, so heisst das zum Unrecht noch den Hohn fügen".

Yrittämättä ryhtyä asetuksen juridista perustustasta sen paremmin kuin tapahtuneen tosiasian käytännöllistäkään puolta käsittelemään tyydyn ainoastaan viittaamaan saksalais-ten kannalta niihin tämän asian argumentteihin, joita on selostettu Lähetystön tiedonannoissa n:o 48 sivulla 3 ja 4.

Latvian evankelisluterilaisen kirkon piispa Irba, joka kuten tunnettua on vastustanut vieraannuttamista on pidät-täytynyt lausunnasta asetuksesta mielipidettään ennenkuin kirkkosynodin kokoonnuttua. Asiassa ovat kuitenkin tarpeen sik-si aikaavievät valmistavat toimenpiteet, että synodi voi hänen mielestään kokoontua aikaisintaan helmikuussa 1932. Asetuksen voimaanpanomääräyksiin julkaisee hallitus näinä päivinä.

Esilläolevan kysymyksen politista puolta tarkastel-lessa ei voida olla toteamatta että sillä on kuluneen vuoden aikana tarpeettomasti taktikoitu itse asiaa edistämättä. Niin-pä kansanäänestyksen kielteistä tulosta pidettiin yleisesti en-nakolta, voipa sanoa selvänä. Ainoana tuloksena siitä on ollut että kansallisia intohimoja on kiihoitettu ja kansallista vas-

takohtia äärimmillään kärjistetty. Onpa asia maalle vahingoksi joutunut ulkomaisten lehtienkin palstoille.

Kun tämä, eräänlaiseksi Gordionin solmuksi muodostunut asia nyt sai hallituksessa viikkoa ennen vaaleja ratkaisunsa tapahtui se kieltämättä osaltaan näiden painosta. Kansallisen ryhmän vastustaessa avoimesti Skujenieksin ja häneen liittyneiden ryhmien vieraannuttamisehdotuksia olivat viimeainitut tehneet säälimetöntä propaganda kansallisen ryhmän epäkansallisuudesta. Tämä ryhmä tahtoi näyttää pystyväisyytensä esilläolevankin asiaa hoitamaan ja viemään sen ratkaisuun johon saeimassa ei oltu päästy. Tähän tarjoutui hallituksessa vaalien edellä tavallista helpompi tilaisuus. Kansallisella ryhmällä oli sitäpaitsi jo ennakolta ollut ehdotuksensa valmisteilla joten ei ole ollut tässä asiassa sen "epäkansallisempi" kuin muutkaan Latvian porvarilliset puolueet.

Vaikka asetus onkin alussamainitun, perustuslain 81 §:n mukaan, jätettävä saeimalle heti sen kokoonnuttua ei siihen muutosta siellä ole odotettavissa. Tämänlaatuiset omaisuusriidat tuskin kuitenkaan loppuvat Latviassa tähän ratkaisuun. Niinpä esilläolevankin asian yhteydessä, eikä suinkaan ensimmäistä kertaa, on latvialaisten taholta esitetty vaatimus kaupungin keskellä olevan saksalaisen ampumaseuran puiston ja ammattikuntien talojen /Gilde/ ottamista valtiolle.

Edessäolevien vaalien tulokseen puheenaoleva sisäpolittisesti merkittävä tapaus tuskin tulee vaikuttamaan. Korkeintaan ehkä kansallisen ryhmän osakkeet hieman vahvistuvat jyrkimmissä kansallismielisissä piireissä.

Riiassa, lokakuun 1 päivänä 1931.

Rafaël Seppälä.

L A K I

katedralien luovuttamisesta Latvian evankelisluterilaiselle ja katoliselle piispalle Riiassa, 31 päivänä huhtikuuta 1923.

1. Latvian evankelisluterilaisella piispalla on käyttöoikeus Riian Tuomiokirkkoon kaikkine siihen kuuluvine rakennuksineen ja aukeamineen. Katolinen piispa saa haltuunsa Riian Jaakobin kirkon katolisen piispan katedralina.
2. Katolinen piispa saa haltuunsa piispan ja hänen kapitulin-
sa tarpeisiin valtiolle kuuluvat kiinteistöt Riiassa, Maza Pils iela 2, Klostera iela 2 ja 4, 17 ja 19, sekä Alekse-
jin kirkon ja rakennukset, jotka ovat näillä tonteilla.
3. 1 ja 2 pykälässä mainittujen omaisuuksien faktillisen luovuttamisen Latvian evankelisluterilaisen ja katolisen piispan haltuun suorittaa sisäministeri.

A S E T U S,

jolla 23 päivänä huhtikuuta 1923 annettu laki on täydennettävä 4.5.6.7 ja 8:lla pykälällä seuraavasti:

4. Riian Tuomiokirkko on Latvian evankelisluterilaisen kirkon piispan katedrali.
5. Juridisen henkilön "Tuomiokirkon" irtainta ja kiinteätä omaisuutta kaikkine oikeuksineen ja velvollisuuksineen käyttää ja hallitsee seurakunnan neuvoston oikeuksilla Tuomiokirkon hallitus.
6. Tuomiokirkon hallitukseen kuuluu: 1/ yksi Latvian evankelisluterilaisen kirkon piispan edustaja, 2/ yksi sotaministerin edustaja, jonka täytyy olla evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluva, 3/ kolme Riian Garnisoniseurakunnan neuvoston valitsemaa edustajaa, 4/ kolme Tuomiokirkon latvialaisen /ent.Rauhan/ seurakunnan neuvoston valitsemaa edustajaa ja 5/ kolme Tuomiokirkon saksalaisen seurakunnan neuvoston valitsemaa edustajaa. Hallituksen jäsenet valitaan tai nimitetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

7. Tuomiokirkon hallitus on täysioikeutettu toimimaan myös siinä tapauksessa, jos joku seurakunnan neuvosto omia edustajiaan ei valitse.
8. Määräykset tämän asetuksen toteuttamiseksi antaa sisäministeri.

Annettu 29 päivänä syyskuuta 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 816.

ASIA: _____

Ministeri Hynnisen raportti no 63.

Riika.

14/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 495.

Hiika, lokakuun 14 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21 / 244 Salt. 31		
19/10-31	2 -	L. -
mitä	OSASTO	ASIA
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 63, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Valuttasäännöstelyistä Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 63.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
21 / 244 Sal. D. 1931		
19/10-31	3	- L. L. -
5	C16	

Valuttasäännöstelyistä Latviassa.

Ulkomaisen valutan uhkaavaksi käynyt "pako" Latvian pankista on saattanut hallituksen ryhtymään jyrkkiin toimenpiteisiin maan rahakannan suojelemiseksi. "Völlig unerwartet", kuten "Rigasche Rundschau" sanoo, on hallitus istunnossaan kuluvan kuun 8 p:nä päättänyt siirtää, mistä Ministeriölle olen aikanaan sähkösanomalla ilmoittanut, valutakaupan erikoiskomissionin valvonnan alaisena yksinomaan Latvian pankille. Lisäksi hallitus päätti ankarien rangaistumääräyksien uhalla kieltää kaikenlaatuisen valutan, sekä koti- että ulkomaisen, viennin maasta ilman kyseellisen erikoiskomissionin lupaa. Asianhaaran niin vaatiessa on sekä liikkeiden että yksityishenkilöiden asetettava mahdolliset valuttavaransa Latvian pankin käytettäviksi.

Nämä päätökset sisältyvät erinäisten lisämääräysten

ohella samana päivänä julaistuun "hätäasetukseen", mikä sak-sankielisena laitoksena kuuluu seuraavasti:

"1. Nur die Bank von Lettland darf ausländische Zahlungsmittel und Forderungen in ausländischer Valuta erwerben und entäußern.

Anm.: Als ausländische Zahlungsmittel gelten ausländisches Metall- und Papiergeld, Banknoten, sowie Schecks und Tratten.

2. Forderungen, die an die Bank von Lettland wegen Austausch von ausländischen und inländischen Zahlungsmitteln gestellt werden, kontrolliert und entscheidet eine beim Finanzministerium zu begründende Kommission von fünf Gliedern, von welchen vier das Ministerkabinett ernennt und ein Glied von der Bank von Lettland delegiert wird.

3. Der Vertreter der Bank von Lettland hat in der im Pkt. 2 genannten Kommission ein Vetorecht bei den Kommissionsbeschlüssen. Fragen, in welchen er dieses Recht ausgenutzt hat, werden endgültig von dem Rat der Bank entschieden.

4. Ausländische und inländische Zahlungsmittel, sowie auch Gold, Silber und Platin, darf nur mit Erlaubnis der im Pkt. 2 genannten Kommission ins Ausland ausgeführt, oder überwiesen werden.

5. Die Bank von Lettland verrechnet die erworbenen und entäußerten ausländischen Zahlungsmittel nach den Kursen der Kotierungskommission, wobei nichtkotierte Kurse von der Bank von Lettland bestimmt werden.

6. Termingeschäfte mit ausländischen Zahlungsmitteln, Edelmetallen und ausländischen Wertpapieren sind verboten.

7. Das Ministerkabinett kann Bestimmungen darüber herausgeben, in welcher Zeit, in welchen Umfängen und welche ausländische Zahlungsmittel, Forderungen in ausländischer Valuta, Edelmetalle in Barren dem Finanzministerium anzumelden sind, und bei der Bank von Lettland zu deponieren oder derselben zu verkaufen sind.

8. Auf Anforderung des Finanzministeriums haben alle Institutionen, Firmen, Gesellschaften oder Personen, auf welche sich diese Bestimmungen beziehen, Bücher, Dokumente und Verzeichnisse aufzuweisen, um die Kontrolle der Ausführung dieser Bestimmung zu ermöglichen.

9. Alle Geschäfte, die entgegen diesen Bestimmungen abgeschlossen werden, sind ungültig.

10. Wer den in den Punkten 1.4.6 und 7 dieser Verfügung vorgesehenen Bestimmungen des Ministerkabinetts zuwiderhandelt, ist mit Gefängnis- und Geldstrafe bis zum zehnfachen Wert der betreffenden ausländischen Zahlungsmittel, Forderungen in ausländischer Valuta, Edelmetallen oder ausländischen Wertpapieren zu belegen.

11. Die Instruktion zur Ausführung dieser Bestimmung und zur Begründung der im § 2 genannten Kommission gibt der Finanzminister heraus.

12. Gesetze und Verfügungen, die diesen Bestimmungen widersprechen, sind aufgehoben.

13. Diese Bestimmungen treten mit dem Tage ihrer Veröffentlichung in Kraft."

Tämän asetuksen täydennykseksi ja samalla erikoiskomissionin valtuuksien määrittelemiseksi julaistiin eilisessä virallisessa lehdessä seuraava "ohjesääntö":

" 1. Die im zweiten Paragraphen der Bestimmungen über die Operationen mit ausländischer Valuta /Vald.Vehstn.No.226/ erwähnte Kommission zur Prüfung der Anforderungen von ausländischen und inländischen Zahlungsmitteln /Valuta-Kommission/ richtet sich bei ihrer Arbeit nach folgenden Bestimmungen.

2. Die Sitzungen der Valuta-Kommission sind rechtskräftig, wenn an ihnen nicht weniger als drei Glieder, darunter der Vertreter der Bank von Lettland, oder sein Substitut, teilnehmen.

3. Die Arbeiten der Kommission sind so einzurichten, dass ihre Beschlüsse über Gesuche um Enteignung und Ausfuhr

Überweisung ausländischer Devisen, im Falle der Termin der zugrunde liegenden Geschäftsoperationen innerhalb von drei Tagen abläuft, nicht später als am zweiten Tage nach der Einreichung der betreffenden Gesuche zu fällen sind, und zwar vor dem Zeitpunkt des Kassenschlusses in der Bank von Lettland.

4. Für die Durchsicht von Gesuchen nach ausländischer Valuta, die die Summe von 3000 Lat nicht übersteigen, und für die Ausreichung der Genehmigung in solchen Fällen kann die Valutakommission Subkommissionen begründen, die berechtigt sind, Beschlüsse zu fällen, wenn in diesen Subkommissionen wenigstens zwei Glieder, darunter der Vertreter der Bank von Lettland oder sein Substitut anwesend sind. Die Beschlüsse der Subkommissionen bedürfen der Bestätigung durch die Vollversammlung der Kommission.

5. Die Durchsicht und Beschlussfassung über die Gesuche von Ausreisenden und die Genehmigung kleiner Postüberweisungen kann die Kommission besonderen Gliedern auftragen, deren Beschlüsse der Bestätigung durch die Vollversammlung der Kommission bedürfen.

6. Genehmigungen ausländische Valuta zu erwerben und auszuführen, sind, falls sie bis 1000 Lat für eine Person lauten, gültig mit den Unterschriften eines Kommissionsglieds und des Geschäftsführers der Kommission. Dagegen bedürfen Genehmigungen über Summen von mehr als 1000 Lat pro Person oder mehr als 3000 Lat pro Erlaubnisschein der Unterschrift des Vorsitzenden der Kommission oder seines Substituten sowie des Geschäftsführers.

7. Die Kommission hat das Recht, eine Höchstgrenze für Zahlungsmittel festzusetzen, die von einer Person oder einer Familie ohne schriftliche Erlaubnis der Kommission ins Ausland ausgeführt werden darf. Ebenso kann die Kommission eine Höchstgrenze für kleinere Valuta-Überweisungen durch die Post, bis zu der eine Genehmigung der Kommission nicht notwendig wäre, festsetzen, sowie die Städte benennen, in denen die Postanstal-

ten solche Überweisungen ausführen dürften. Die Kommission hat ferner das Recht, zu bestimmen, wieviele Male in einem gewissen Zeitraum ein und dieselbe Person oder Familie kleine Geldbeträge ohne eine schriftliche Genehmigung ausführen resp. ins Ausland überweisen darf. Der Kommission steht das Recht zu, den Zoll- und Postbehörden zur Pflicht zu machen, ihr über die ausgeführten und überwiesenen Summen Bericht zu erstatten.

8. Die Valutakommission kann den Zollbehörden gestatten, den Einreisenden besondere Bescheinigungen auszustellen, auf Grund deren die betreffenden Personen das Recht erhalten, die eingeführte Valuta wieder ohne besondere Erlaubnis der Kommission auszuführen, im Falle sie sich in Lettland nicht länger als sieben Tage aufhalten. In den von den Zollbehörden ausgereichten Bescheinigungen ist anzugeben, welche Währungen und wie grosse Summen sich im Besitz jedes Einreisenden zum Zeitpunkt der Einreise befand. Bei der Wiederausreise sind die genannten Bescheinigungen wieder abzunehmen, und es ist in ihnen zu vermerken, welche Währungen und wie grosse Summen der Reisende wieder ausgeführt hat. Die Zollbehörden haben der Kommission in von dieser festzusetzenden Zeiträumen und Formen Übersichten über die Zahl der ausgereichten Genehmigungen und die Höhe der auf dieser Grundlage ausgeführten und eingeführten Summen einzureichen.

9. Die Valutakommission kann im Einvernehmen mit der Bank von Lettland einzelnen privaten Kreditinstitutionen die Genehmigung erteilen, zu den üblichen bankmässigen Bedingungen von physischen und juristischen Personen Export- und andere Dokumente aller Art entgegenzunehmen und Darlehen auf diese Dokumente in inländischer Valuta zu erteilen; ebenso Exporttratten und Wechsel zu diskontieren und alle diese Dokumente zu den entsprechenden Terminen an die ausländischen Korrespondenten zum Inkasso einzusenden; jedoch mit der Bedingung, dass die in ausländischer Währung einkassierten Summen in vollem Umfang unverzüglich der Bank von Lettland übergeben

werden müssen im Austausch gegen inländische Zahlungsmittel. Über die vorgenommenen Operationen haben die Privatbanken der Bank von Lettland erschöpfende periodische Übersichten einzureichen entsprechend den Anweisungen der Bank von Lettland.

10. Physische und juristische Personen dürfen lettländische Valuta auf Giro-Konti von im Ausland wohnenden physischen und juristischen Personen in der Bank von Lettland nur mit Genehmigung der Valutakommission einzahlen oder überweisen."

Edelläesitetyn asetuksen ja siihen liittyvän ohjesäännön valuttakaupan alalla luoma tilanne on synnyttänyt tyytymättömyyttä miltei kaikissa taloudellisissa piireissä. Ankarain rangaistusmääräysten tarpeellisuus näyttää kylläkin ymmärrettävän, koska Riikaa pitää asuinpaikkanaan suuri määrä Venäjältä siirtyneitä spekulatiivisia aineksia, mutta erikoiskomitean - jossa taloudellisilla piireillä ei ole ainoatakaan edustajaa - väitetään johtavan asiat in absurdum. Pienienkin valuttamäärrien saantiin Latvian pankista se vaatii erikoisen kirjallisen anomuksen, johon on liitettävä anomusta selvittävät asiakirjat ja todisteet. Ulkomaille matkustavien on muun selvityksen ohessa liitettävä anomukseensa viseerattu passi ja matkalippu. Myönteisessä tapauksessa saa anoja oikeuden viedä maasta erikoiskomissionin nykyisen käytön mukaan 1000 latia tai vastaavan määrän ulkomaista valuttaa. Ilman tällaista oikeutta sallitaan matkustajan ottaa mukaansa vain 50 latia tai vastaava määrä ulkomaan rahaa.

Erikoisestikin ovat tyytymättömiä, kuten olettaa voi, tuontiliikkeen harjoittajat. Heidän valituksiinsa on nyt yhtyneet m.m. laivanvarustajat, joiden keskusliitto tänään hallitukselle jättämässään memorandumissa vaatii yksityispankeille oikeutta valvonnan alaisina harjoittaa valuttakauppaa. "Latvian pankin koneisto ei ole kyllin elastinen hoitaakseen menestyk-

sellä yksityistaloudellisia liiketoimia" sanotaan heidän kirjelmässään. Lisäksi valitetaan sitä suurta eroa, mitä Latvian pankki sovelluttaa valuttojen osto- ja myyntinoterauksiinsa, mikä esim. Engl. punnalla muodostaa 1 latin.

Sanomalehdistössä on tyytymättömyyttä valuttajärjestelyihin osoittanut varsinkin kansallis-konservatiivinen "Latvis". Tämänpäiväisessä pääartikkelissaan se otsakkeella "Ilman johtoa" väittää valtiopankin olevan pätevää johtoa vaille, mikä tulee lehden mielestä selvästi ilmi pankin kyvyttömyydestä selviytyä nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja saada siihen oikea ote.

Huolimatta siitä että tyytymättömyys nykyiseen valutta-kauppajärjestelyyn on varsin yleinen, ei kuitenkaan ole luultavaa, että ennen uuden saeman kokoontumista ja ennen uuden hallituksen muodostamista, siinä tapahtuisi mitään oleellisia muutoksia - edellyttäen, että lat edelleenkin jaksaa pysyä kiinni kullassa.

Riiassa, lokakuun 13 p:nä 1931.

P. S. Kinninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ministeri Byroisew raportti no 64.

Ruikka.

9/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 508.

Riika, lokakuun 19 p:nä 1931.

Suomen Lähetystö		
22/10/31		31
23/10/31	L.H.	
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	1016	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 64, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Saeimavaalien tuloksista.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Hyman

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 64.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
22/244 fac. 10 31		
23/10-31		
5	C16	

Saeimavaalien tuloksista.

V Kuluvan kuun 3 ja 4 p:nä toimitetuista Latvian saeimavaaleista, joiden valmistelua olen ennakkolaskelmien ohella esittänyt tiedotuksessani n:o 61, on vasta nyt lähes kolmen viikon kuluttua saatu tuloksiin nähden joltinenkin selvyys. Tämä on täydellinen puolueiden mandattimääriin nähden, mutta saeimaryhmien kokoonpanoon nähden ei täyttä varmuutta vielääkään ole olemassa. Tämä johtuu osittain vaalitekniikasta, nimenomaan sen monimutkaisesta talonkijärjestelmästä, mikä tekee valitsijalle mahdolliseksi antaa osaääniä muiden kuin oman puolueensa hyväksi, osittain myös siitä Latvian kaikkien puolueiden keskuuteen juurtuneesta tavasta, että valituksi tullut saa nolens volens luovuttaa puoluehallinnon painostuksesta paikkansa jollekin puoluekoryfealle, joka itse

ei ole jaksanut koota kylliksi ääniä tullakseen valituksi. Niin
muodoin tarvittanee vielä viikon verran aikaa, ennenkuin kuva
Latvian uudesta, aikajärjestyksessä neljännestä saeimasta on
täysin selvä.

Osanotto vaaleihin oli odotettua vähäisempi. Äänioi-
keutetuista käytti oikeuttaan vain 77 % eli vähemmän kuin mis-
sään aikaisemmissa saeimavaaleissa /v.1928 79,3 %/. Eri vaa-
lipiireissä vaihteli osanottoprosentti seuraavasti: Riika 81 %
/v.1928 85,7 %/, Liivinmaa 76,3 % /76 %/, Kuurinmaa 74,4 %
/77,9 %/, Semgale 74,1 % /76,9 % ja Latgale 80,3 % /79,2 %/.

Edustajapaikat jakantuvat vaalitulosten perusteella
seuraavasti:

Oikeistoryhmät

Kansallinen ryhmä	-	v.1928	2
Kristillinen ryhmä	3		4
Talonomistajat	1		1
Latgalen latvialaiset	1		1
	<hr/>		<hr/>
	5		8

Talonpoikaisryhmät

Agraripuolue	14		16
Uudisviljelijät	7		4
Klerikalit	8		6
Latgalen talonpojat	5		6
Uusi agraripuolue	2		-
	<hr/>		<hr/>
	36		32

Keskustapuolueet

Demokratinen keskus	6		3
Baptistit	1		1
Rautatieläiset	1		-
Progressiivinen ryhmä/Sku- jenleksi/	3		2
Tallettajat	2		1
Työryhmä	1		1
	<hr/>		<hr/>
	14		8

Vähemmistöt

Saksalaiset	6		6
Oikeauskoiset venäläiset	2		2
Venäläiset maamiehet	1		2
Venäläinen talonpoikaisryhmä	1		-
Vanhauskoiset venäläiset	2		2
Puolalaiset	2		2
Ryhmä Dubin	2		1
Ryhmä Nurok	1		2
Ryhmä Jaserson	-		1
	<hr/>		<hr/>
	17		18

Vasemmistopuolueet

Sosialidemokratit	21	25
Juutalainen "Bund"	-	1
Ryhmä Opinzan	-	1
Riippumattomat	-	1
Kommunistit	7	6
	<hr/> 28	<hr/> 34

Kuten näistä numeroista näkyy, ovat oikeistopuolueet ja vasemmistopuolueet vaaleissa menettäneet paikkojaan keskustapuolueiden hyväksi vähemmistöjen säilyttäessä asemansa jokseenkin entisellään. Erittäin huomattava on äänten lisäys ollut demokratisella keskuksella, progressiivisella Skujenieks'in ryhmällä ja uudisviljelijöillä, mitä aikaisemmassa tiedotuksessaani ~~jo~~ ennustinkin ja mikä molempien ensimmäinnettujen suhteen on pantava etupäässä kiihkeän tuomiokirkon vieraannuttamista vaativan agitation tiliin. Uudisviljelijät näyttävät saaneen voimanlisäyksensä sosialidemokratien taholta, jotka monin paikoin maaseuduilta joukoittain ovat jättäneet "kaupunkilaisopit ja = johdon", kuten "Briva Seme" kirjoittaa.

Sosialidemokratien maaseudulla kärsimät tappiot vievät nyt siihen, että puolue menettää aikaisemmasta 25 edustajapaikastaan kokonaista neljä. Tämä tulos on suureksi osaksi pantava puolueen keskinäisten hankauksien ja riitaisuuksien tiliin, varsinkin Letgaleessa, mutta samalla on myös todettava, että puolue on jatkuvasti kolmessa viimeisessä saeimavaalissa menettänyt edustajapaikkojaan. Yhdeksässä vuodessa on sen edustajain luku supistunut 38:sta 21:een. Toisaalta ovat sen rivejä harventaneet uudisviljelijät, toisaalta taas kommunistit s.o. "työläisten ja talonpoikain puolue", joka nytkin vaaleissa kasvoi saaden yhden edustajapaikan lisää.

Agraaripuolue, jolla aikaisemmin näytti olevan mahdollisuus ei ainoastaan säilyttää vaan lisätäkkin edustustaan, on menettänyt kaksi edustajapaikkaa uudelle agraaripuolueelle, joka muodostui juuri vaalien aattona, suureksi osaksi puoluejohtoon tyytymättömistä vanhan agraaripuoluen aineksista. Tyytymättömyys puolueen piirissä on myöskin tullut esiin lukuisissa vaali-

listojen muutoksissa, joiden kautta monet puolueen vanhoista johtomiehistä ovat vasta viimeisinä tulleet valituiksi, kuten esim. Ulmanis, tai jääneet kokonaan valitsematta, kuten Albering, ent. saeimaryhmän puheenjohtaja, Klihve, ent. saeiman ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, y.m.

Erityisen raskaana kohtasi vaalitappio kansallista ryhmää, jota käytännössä kutsutaan nimellä "Bergin puolue". Sen saavut-tama äänimäärä väheni enemmän kuin puolella entisestään ja tu-loksena oli molempien ent. edustajapaikkojen menettäminen. Ky-seenalaiseksi tämän jälkeen jää, jaksako puolue, ~~jonka vaali-tappiota jo pidin edellämäinitussa tiedotuksessani selvänä~~, py-syä pystyssä vai liittyykö se esim. kristilliseen ryhmään, jon-ka kanssa se oli läheisessä yhteistoiminnassa edellisessä saei-massa. Puolue on nim. menettänyt ääniä jatkuvasti jokaisessa uu-dessä saeimavaalissa.

Paitsi kansallista ryhmää jäävät uudessa saeimassa edus-tusta vaille seuraavat siellä aikaisemmin edustetut puolueet: juutalainen "Bund", "riippumattomat", sionistit eli Lasersonin ryhmä ja Opinzanin ryhmä, jonka edustaja Opinzan on kuuden vuo-den ajan järjestänyt jatkuvasti skandaleja sekä saeimassa että sen ulkopuolella.

Ent. edustajista on uuteen saeimaan vaalitulosten perusteel-la jäänyt valitsematta 46 eli melkein toinen puoli. Heidän jou-kostaan on edellämäinitettujen Alberingsin ja Klihven ohella mai-nittava puoluejohtaja Arved Berg, nyk. rahaministeri Annus, so-sialidemokratisen puolueen keskushallinnon puoluejohtaja Blod-nieks.

Useimmat näistä "hävinneistä" saanevat kuitenkin puolueen-sa johdon avulla, mihin mahdollisuuteen viittasin jo tämän tie-dokseni alussa, jälleen paikkansa saeimassa. Varmuudella jää mai-nituista pois vain Berg, jonka puolueella ei ole mitään valinnan varaa. Latvian parlamenttarisen elämän kannalta on tätä tulosta epäilemättä valitettava. Berg on maansa ensimmäisiä poliittisia ky-kyjä ja sen puhtaimpia nimiä "Latvian saeimassa on vain kaksi

mielenkiintoista politikkoa", sanoi minulle keväällä muuan sen jäsen. "Toinen niistä on Berg, toinen Cielens /ept. sosialidemokr. ulkoministeri/. Mutta valitettavasti voin vain harvoin seurata heistä kumpaakaan".

Verrattaessa uutta saeimaa vanhaan on syytä edelläolevan lisäksi panna merkille vielä pari seikkaa. Ensinnäkin on uusi saeima kokoonpanoltaan yhtenäisempi kuin edeltäjänsä. Siinä on edustettuna "vain" 24 puoluetta tai ryhmää sen sijaan että edellisessä niitä oli 26. Toiseksi sen kokoonpano avaa ensi kerran Latvian valtiollisessa elämässä mahdollisuuden porvarillisen parlamenttarisen hallituksen muodostamiseen ilman vähemmistöjen tukea, mitä tulosta täällä latvialaisella taholla on tervehditty suurena kansallisenä saavutuksena.

Riiassa, lokakuun 18 p:nä 1931.

P. J. Kinnunen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/6.

ASIA:

Ministeriön työnraportti no 65.

Riika

26/10 - 31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 518.

Riika, lokakuun 26 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 23/244 ac. 1. 13 31		
30/10. 31	3	LIL
RYHMÄ	Luokka	ASIA
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 65, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Liettuan voitto transitokysymyksessä.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

R. J. Myllymäki

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
23/244 fac. 10 31		
30/10-31	2	101
RYLLÄ	LIITTO	ACIA
5	C16	

Tiedonantoja n:o 65.

Liettuan voitto transitokysymyksessä.

Kuluvalla viikolla on Liettuassa voimallisesti juhlittu "oikeuden voittoa" s.o. Liettuan voittoa n.s. transitokysymyksessä Haagin Kansainvälisessä tuomioistuimessa. Päätöksessään kuluvan kuun 15 p:ltä on nimittäin tämä korkea puolueeton oikeusistuin yksimielisesti todennut, että Liettua "nykyisten poliittisten suhteiden vallitessa" ei ole velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin rautatielinjan Landvorovo -Koshedary avaamiseksi liikenteelle.

Kuten tunnettua, on Puola vuosikautia vaatinut, että Liettuan olisi avattava rajansa ainakin Puolan transitoliikennettä varten edellämainitulla rataosalla /ratayhteys Vilna-Kaunas-Shaulen-Liepaja/ perustuen vaatimuksensa Kansainliiton-neuvoston joulukuussa 1927 tekemään päätökseen sekä muutamiin kansainvälisiin sopimuksiin, pääasiassa Barcelonan ja Memelin

sopimuksiin. Tähän vaatimukseen on Liettua aina suhtautunut jyrkästi kielteisesti väittäen, että mitkään kansainväliset sopimukset enemmän kuin kyseellinen Kansainliitonneuvoston päätöskään eivät velvoita sitä avaamaan nykyistä "demarkatiolinjaa", jotapaitsi sillä ilman muuta tulee olla oikeus soveluttaa "rauhallisia kostotoimenpiteitä" sellaiseen naapuriin, joka odottamatta on vallannut siltä huomattavan osan sen maa-alueesta.

Puolan vaatimuksesta on tämä transitokysymys useampaan otteeseen tullut esille Kansainliitossa, joka erikoisen tutkimuskomitean avulla on koettanut saada siihen selvyyttä. Lisäksi päätti Kansainliitonneuvosto viime joulukuun 24 p:nä tekemällään päätöksellä viitata Kansainliittosopimuksen 14 artiklaan pyytää Haagin Kansainvälisen tuomioistuimen lausuntoa asiasta.

Mihin suuntaan tämä lausunto tulisi käymään, siitä ei tietenkään etukäteen voinut olla mitään varmuutta. Mutta Liettuan taholla, ainakin sen asioitatuenteissa piireissä, näytti vallitsevan melko pessimistinen käsitys odotettavan lausunnon suhteen. Pidettiin todennäköisenä, että tutkimuskomitean - joka oli koettanut perehtyä transitokysymykseen liikkumalla "paikan päällä" sekä Puolassa että Liettuassa, vieläpä Latviassakin - selvästi puolalaiseen käsitystapaan kallistuva kanta tulisi näkyviin myös tuomioistuimen lausunnossa. Tätä mahdollisuutta silmälläpitäen Liettuan ulkoministeri eräässä julkilausunnossaan muutamia päiviä ennen ratkaisua katsoi olevan syytä alleviivata, että nykyinen olotila Puolan ja Liettuan välillä voidaan säilyttää, vaikkakin Liettua menettäisi jutun Haagissa. Kysessä on nimittäin vain lausunto, johon Geneve voi suhtautua harkintansa mukaan, ottaa sen huomioon tai jättää niin tekemättä. Hra Zaunius tällöin unohti tai tahtoi unohtaa sen tosiasian, että Kansainliitto ei tietääkseni tähän saakka ole koskaan poikennut päätöksissään siitä ratkaisusta, mitä Kansainvälinentuomioistuin on kulloinkin suositellut. Hänen varmuutensa kielteisestä tuloksesta on nähtävästi ollut niin suuri, että hän samalla unohti lausunnollaan heikentävänsä myös sellaisen ratkaisin merkitystä, joka olisi Liet-

tualle myönteinen, kuten nyt myös - ehkä yllätyksellisesti - sat-
tuikin.

Tosiasiallisesti merkitsee Haagin ratkaisu niin suhteessa kuin
toisessakin hyvin huomattavaa saavutusta ja voittoa Liettualle sa-
moin kuin siellä nyt vallitsevalle régime'llekin. Taloudellisessa
ja liikenneteknillisessä suhteessa se merkitsee lähinnä sitä, et-
tä Puolan ja Liettuan välillä tulee säilymään viimeksimainitun luo-
ma status quo s.o. niin toiseen kuin toiseenkin avautuu toisen
maan tavaroille ja matkustajille tie vain jonkun naapurimaan kaut-
ta. Molempien riitapuolien ohella on tästä tietenkin haittaa n.s.
kolmansille valtioille, jollaisia tässä tapauksessa tulevat kysy-
mykseen Saksa, Latvia ja Neuvosto-Venäjä, mutta näistä on nyttem-
min jokainen, viimeksi Latvia ent. pääministeri Celminsin viime
tammikuussa Kaunaksessa pitämän puheen kautta, ilmoittanut olevan-
sa asiassa "kiinnostusta vailla".

Polittisessa suhteessa merkitsee Haagin ratkaisu puolalais -
liettualaisen riitakysymyksen palauttamista samalle asteelle, jos-
sa se oli ennen Kansainliiton neuvoston päätöstä joulukuussa 1927.
Ainoa ero on siinä, että Liettua siihen saakka katsoi muodollises-
ti olevansa sodassa Puolan kanssa ja että se nyt ei enää voi tä-
tä väitettään uudistaa. Sen sijaan se voi nyt vetoamalla Haagin
yksimieliseen korkeaan tuomioistuimeen Vilna -teesiään kansain-
välisellä arenalla paremmin puolustaa ja saada vaatimuksilleen
suurempaa moraalista tukea ja kantavuutta. Liettua on joka tapa-
uksessa saanut arvovaltaisen rohkaisun, mitä se taistelussaan Puo-
laa vastaan ei tule koskaan unohtamaan.

Tarkastaessa Haagin ratkaisua, mikä oikeamielisyydestään huo-
limatta tuskin on omiaan lisäämään rauhaa ja ymmärrystä sillä kul-
malla Eurooppaa, jota se koskee, on syytä vielä panna merkille,
että kaksi tuomioistuimen jäsentä, italialainen Anzilotti ja es-
panjalainen Altamira olisivat olleet valmiit jyrkentämään annet-
tua lausuntoa Liettuan hyväksi. Varsinkin Anzilotti lienee halun-
nut lausuntoon otettavaksi lisäyksen, jonka mukaan Liettualle on
oikeus muillakin rataosillaan kuin Landvorovo-Koshedary, sikäli
kuin ne saattavat tulla kysymykseen Puolan transitoreitteinä, lak-

kauttaa liikenne.

Liettuassa on Haagin päätös, kuten ymmärrettävää on, herättänyt suoraisen riemumyrskyn. Kaunaksessa ja siellä tällä maaseudullakin on järjestetty juhlatilaisuuksia, soitokulkueita ja kiitosjumalanpalveluksia. Erityisestikin on suosionosoitukset kohdistuneet pääkaupunkiin palanneihin Liettuan edustajiin Haagissa, lähettiläs Sidzikauskas'een ja tuomari Stashinskas'een, mutta Smetonaa ja Zauniusta ei myöskään ole unohdettu. Molempien viimeainittujen luona on käynyt joukko lähetystöjä, ilmaisemassa ilonsa Haagin ratkaisusta. Vastauspuheissaan on varsinkin Smetona osoittanut suurta optimismia. Shaulenista saapuneella lähetystölle hän m.m. lausui: "Kansainvälisen tuomioistuimen päätöksen kautta on Liettuan asema vahvistunut naapurien ja koko maailman silmissä. Liettua on tullut huomattavasti lähemmäksi Vilnan ja Vilna Liettuaa. Totuus on sanonut sanansa Liettuan hyväksi". Linnan edustalle Kaunaksessa saapuneella kulkueella hän taas vakuutti "syvästi uskovansa siihen, että nykypoivi saa vielä omin silmin nähdä Vilnan".

Riassa, lokakuun 24 p:nä 1931.

B. H. H. H.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeriön työnsuunnitelman no 66.

Ruoka.

28/10-38.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 528.

Riika, lokakuun 28 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
24/244 ke D. 1381		
2/11 - 31	2	LIN
5	C 16	ACIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 66, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvialais-puolalaisesta konfliktista.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA

Tiedonantoja n:o 66.

24/244/10.13.39		
2/11.39	3	LAL
OSASTO	ACIA	
5	C/16	

Latvialais-puolalaisesta konfliktista.

Latvian ja Puolan välisissä suhteissa on viime aikoina, ja varsinkin viime päivinä, tapahtunut sellaista, mikä liioittelematta antaa aiheen puhua latvialais-puolalaisesta konfliktista. Varsovassa on, kuten lehdet tietävät kertoa, muutama päivä sitten /24/10/ järjestetty suuri mielenosoitus Latviaa vastaan. Mielenosoittajat, täällä esitettyjen tietojen mukaan 2 - 3000 ylioppilasta, jotka poliisivoimin estettiin tunkeutumasta Latvian lähetystöön, ovat esiintyneet varsin uhittelevasti, mitä joukkohuudot "alas Latvia", "sotaa Latviaa vastaan", "lyökää latvialaisia" myöskin osaltaan todistavat. Myöhemmin saapuneet tiedot, että mielenosoittajat ovat etupäässä olleet kansallisdemokratistisista piireistä ja että mielenosoituksella on ollut myös hallitusvastainen luon-

ne, ei paljon muuta asiaintilaa.

Syynä tähän mielenosoitukseen sekä Latvian ja Puolan välisen pingotukseen on Latvian suhtautuminen maassa asuvaan puolalaiseen kansalliseen vähemmistöön. Puolalaisella taholla väitetään Latvian käyttävien sortotoimenpiteitä sanottua vähemmistöä vastaan, latvialaisella taholla taas katsotaan puolalaisen vähemmistön piirissä esiintyvän sellaisia separatistisia virtauksia, jotka vaarantavat valtiollista kokonaisuutta ja joita mikään valtio ei voi alueellaan sallia. Hallinnolliset toimenpiteet, joihin Latvian viranomaiset ovat ryhtyneet, ovat virallisen Latvian mielestä olleet olosuhteiden pakottamia ja ne eivät ole olleet suunnatut puolalaista vähemmistöä vastaan sellaisenaan.

Näistä puolalaisen vähemmistön piirissä ilmaantuneista eristämispyrkimyksistä olen yksityiskohtaisesti tehnyt selkoa tiedotuksessani n:o 53, jolloin kuitenkin katsoin olevan syytä huomauttaa, että täysi selvyys asiain tilasta, saataneen vasta sitten, kun Latgalessa tapahtuvaa puolalaistuttamistyötä tutkimaan asetettu erikoiskomitea on työnsä suorittanut. Osa komissionin jäsenistä erosi kuitenkin kesken työn ja mitään aineistoa enemmän kuin sen loppulausuntoakaan ei ole saatettu julkisuuteen.

Mainitussa tiedotuksessani olen huomauttanut, että puolalaisen kiihotustyön johdossa esiintyy "Latvian puolalaisten Liitto"-niminen järjestö, jonka vaikutus on ulottunut varsinkin kirkollisiin ja kouluoloihin Latgalessa. Sen toimesta on vapautuvat pappien ja opettajien toimet täytetty kiihko-puolalaisilla aineksilla, jotka taas ovat käsittäneet tehtävänsä "ei ainoastaan puolankielisten kasvattajina kansallistuntoon vaan myös toimipiiriinsä kuuluvien latviankielisten sekä aikuisten että lasten puolalaistuttajina". Oppikirjat kouluhin on otettu Puolasta, latvialaisten juhlien asemasta vietetty puolalaisia juhlapäiviä j.n.e. Taloudellisella alalla on myöskin harjoitettu painostusta puolalaisten kylien puhdis-

tamiseksi latviankielisistä asukkaista. Samalla väitetään puolankielisten kesken avoimesti puhutun, että niinpian kuin Iluksten piirin puolankielisten asumat kunnat ovat saatu kielellisesti puhtaiksi, pannaan toimeen kansanäänestys - liittymisestä Puolaan.

Niin epänormaalinen kuin tilanne Latviassa latvialaiskansalliselta kannalta katsoen lienee ollutkin, arasteli Ulmaniksen hallitus kajota siihen. Vasta saeimavaalien aattona, jolloin "valtionvastainen puolalainen propaganda saavutti huipunsa", kuten "Jaunakas Sinas" sanoo, annettiin hallinnollinen määräys "Latvian Puolalaisen Liiton" sekä puolalaisen nuorisjärjestön lakkauttamisesta. Samanaikaisesti sulettiin Iluksten piirissä hallintoviranomaisten toimesta 6 kansakoulua ja eroitettiin toimestaan 8 puolalaista opettajaa. Lisäksi sai Väinänlinnan piirioikeuden yleinen syyttäjä määräyksen panna vireille jutun molempia mainittuja järjestöjä vastaan.

Nämä Latvian hallituksen toimenpiteet ovat aiheuttaneet Puolassa ankaran lehtisodan Latviasta vastaan, mikä latvialaisten lehtien mielestä ei ole missään suhteessa itse tapahtumiin. Lisäksi on uutisten mukaan seiman kansliaan jätetty välikysymys, missä tiedustellaan, mihin toimenpiteisin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä puolalaisen vähemmistön oikeuksien turvaamiseksi Latviassa.

Latvialaiset lehdet ovat verrattain hillitysti vastanneet Puolan lehdistön syytöksiin, jotka selostuksista päättäen joskus näyttävät saaneen uhkauksellisenkin luonteen. Vasta Varsovan mielenosoituksen jälkeen on äänilaji niissä muuttunut. Niinpä kirjoittaa "Socialdemokrats" /25/10/ otsakkeella "Pois Puolan panien hyppyset Latvian sisäisistä asioista" m.m. seuraa vaa: "Nyt Puolassa nationalistit pitävät suurta melua puolalaisten vainoamisesta Latviassa. Todellakaan ei niiden hävyttömyydellä enää ole rajaa. Puolan nationalistit, jotka omassa maassaan mitä raaimmalla tavalla sortavat ukrainalaisia ja valko-

venäläisiä, alkavat opettaa Latvialle vähemmistökansallisuuspolitiikkaa! Latviassa puolalaisia ei millään tavalla sotreta. On vaan ryhdytty toimenpiteisiin niitä järjestöjä vastaan, jotka ovat lisänneet vieraan vallan vaikutusta Latviassa, mitä mikään valtio omalla alueellaan ei voi sallia."

"Latvis"lausuu /25/10/ selostettuaan Varsovan tapahtumia: "Tällaisten tapahtumain jälkeen Europan mielipide epäilemättä yhä enemmän kallistuu siihen suuntaan, että puolalaiset eivät osaa /täytyy otaksua, että he eivät myöskään tahdo/ olla hyvässä naapurussovussa minkään naapurinsa kanssa. Shlesia - Danzig - Vilna - Ilukste - Galizia ja taas Shlesia - se on kiristysrenkas, joka todella voi tukehuttaa kokonaisen kansan, jollei sitä pelasta oman johtonsa järkevyyt. Sellaisesta järkevyydestä ei anna mitään todisteita se ankarasti tuomittava mielenosoitus, jonka Varsova on sallinut, vaikka sen täytyy olla selvillä Latvian puolalaistuttajain maanpetollisesta toiminnasta ja sen muodoista Ilukstessa ja Latgaleessa."

"Jaunakas Sinas" /25/10/ toteaa, että Latvian suopea suhtautuminen vähemmistökansallisuuksiin näyttää antavan vain negatiivisia tuloksia ja jatkaa: "Puolan sanomalehdistö ei ole yrittänytkään ottaa selvää asioista, eikä siitä, miltä ne näyttävät todellisuudessa, vaan on niitä vielä vääristellyt. Esim. Puolan hallituksen äänenkannattaja kirjoittaa, että latvialaiset eivät ole antaneet puolalaisten laulaa kirkoissa puolankielellä! Niin halpahintaista vääristelyä kansainvälisessä sanomalehdistössä ei ole pitkään aikaan todettu. Me olemme pitäneet puolalaisten kanssa sanomalehtikonferensseja ja yhdessä hyväksyneet kauniita ponssilauseita lähentymisestä sivistysalalla. Latvian sanomalehdistö on aina ollut lojalinen puolalaisia kohtaan eikä koskaan sekaantunut Puolan sisäisiin asioihin. Mutta puolalaiset nyt osoittavat toista mielenlaatua."

Samalla käyttää "Jaunakas Sinas" tilaisuutta hyväkseen hyökätä tapansa mukaan lähettiläs Grosvaldin kimppuun, joka vii-

me viikot on viettänyt lomaansa Italiassa. Lehti pitää tätä "ikävänä epäjärjestyksenä" Latvian asiain hoidossa ja arvelee uuden saeiman kokoonnuttuaan varmaankin puuttuvan asiaan.

Ulkoministeriön taholla täällä ollaan taas tyytymättömiä Puolan tšekäläiseen lähettilääseen Arciszewskiin, joka on matkustanut "epämääräiseksi ajaksi" Varsovaan. Hänen katsotaan henkilökohtaisesti edustavan jyrkkää nationalistista kantaa puolalaisen vähemmistön asiassa ja toimivan pikemmin konfliktin paisuttamiseksi kuin sen tasoittamiseksi. Tämä käsityskanta tulee selvästi näkyviin m.m. "Letan" kautta julaistussa hallituksen tiedonannossa, missä puhutaan "Puolan lähettilään sekaantumisesta Latvian sisäisiin asioihin".

Riiassa, lokakuun 27 p:nä 1931.

P. J. *Alm*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Ministeriön Kynniseen raportti no 67.
Rüka.

7/11-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 553.

Riika, marraskuun 7 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	25/244 ka.	D. 10 31
10/11-31	9	LII
Riika	C. 16	161A

valt. v. m. m.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 67, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Pulakauden aiheuttamista järjestelytoimenpiteistä Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus,

P. S. Hyytiäinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA.

Tiedonantaja n:o 67.

LIVONASTAINTIISTEIO		
No 25 244 la. D. 13 31		
10/11. 31	No	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C16	

Pulakauden aiheuttamista järjestely-
toimenpiteistä Latviassa.

Viime heinäkuulla katsoin olevan syytä kirjoittaa erikoisen tiedotuksen "luottamuspulasta" Latviassa. Saksassa sattuneiden romahduksien jälkeen valtasi täällä mielet suoranaan panikkitunnelma, jolle otollinen pohja jo ennastaan oli olemassa yleisessä luottamuksen puutteessa Latvian taloudelliseen elämään ja sen normaliseen kehitykseen, mikä varsinkin kevästä alkaen on päässyt leviämään yhä laajempiin piireihin maaseutua myöten. Yleisö, kaikenlaisten huhujen kiihottamana, täytti pankkien toimistot, nosti tilisääntäviä ja muutti saamansa latit joko dollareiksi tai punniksi valtiopankissa tai "mustassa pörssissä" pelastuakseen muka latin edessäolevalta romahdukselta.

Hallituksen oli aseman pelastamiseksi jätettävä kii-
reisesti koollekutsutulle saeimalle "hätälakiehdotus", joka

oikeuttaa hallituksen, tarpeen sitä vaatiessa ja harkintansa mukaan, valtiotakauksella turvaamaan pankkilaitoksiin maan omassa rahassa sijoitetut varat sekä myös määrääjäksi sulkemaan pankkilaitokset ja pörssit samoinkuin säännöstelemään niiden toiminnan. Ennenkuin tämä lakiehdotus ehti saada hyväksymisen ja astua voimaan olivat pankit kuitenkin jo omalla vastuullaan panneet toimeen "tilinomistajain edun nimessä" pankkimoratorion, jonka mukaan ne olivat velvoitetut toistaiseksi suorittamaan tilinomistajalle vain 5 % viikossa hänen tilisaatavaltaan. Hallitus tyytyi mutama päivä myöhemmin vahvistamaan tämän moratorionmuodon ja on saanut sen jo kaksi kertaa uudistaakin.

Pankkimoratorio tuotti epäilemättä ensi aikoina helpotusta pankkien vaikeaan asemaan. Kuukausien kuluessa on kuitenkin osottautunut, että se on kaksiteräinen puolustusase. Tilit pankissa tosin ovat tyhjenneet hiljaan, mutta säännöllisesti ja "uutta rahaa" on tullut kassoihin kovin niukasti. Panotilit ovat jatkuvasti vähentyneet muodostaen tämä vähennys viimeksi kuluneiden neljän kuukauden aikana liikepankkien osalta yhteensä lähes 30 milj. latia. Pankkien omalta taholta aletaan jo vaatia moratoriolain voimassaolon lakkauttamista ja sellaiset pankit, joiden suorituskyky on selvä, eivät enää siihen asiakkaittensa suhteen turvaudu.

Pankkimoratorio on epäilemättä ollut huomattavana esteenä valuttakeinottelulle, mutta kuukausi sitten oli ulkomaisen valutan "pako" Latvian pankista käynyt kuitenkin siksi uhkaavaksi, että hallituksen oli pakko 8/10/ julaista "häätäasetus" valuttakaupan säännöstelyksi. Tässä asetuksessa, jota yksityiskohtaisesti olen selostanut tiedotuksessani n:o 63, siirrettiin valuttakauppa erikoiskomissionin valvonnan alaisena yksinoikeudeksi Latvian pankille. Lisäksi hallitus päätti ankarien rangaistusmääräysten uhalla kieltää sekä koti- että ulkomaisen valutan viennin maasta ilman kyseellisen erikoiskomissionin lupaa.

Tämän asetuksen ja siihen liittyvän ohjesäännön valutta-
kaupan alalla luoma tilanne on ehtinyt synnyttämään tyytymät-
tömyyttä miltei kaikissa piireissä. Komissioni on kaikesta
päättäen käsittänyt tehtävänsä olevan diktatorista luonnetta
ja menetellyt sen mukaisesti. Pienimpienkin valuttamäärien
saantiin Latvian pankista se vaatii erikoisen kirjallisen ano-
muksen, johon on liitettävä kaikki mahdolliset anomusta sel-
vittävät asiakirjat ja todisteet. Siitä huolimatta että ky-
seessä on täysin perusteltu ja laillinen valutan tarve, kuten
esim. lainan maksu, saattaa se hylätä anomuksen tai kehottaa
jättämään sen uudelleen kuukauden tai parin kuluttua. Kuvaa-
vana esimerkkinä tässä suhteessa voi mainita, että esim. lat-
vialainen ylioppilaskuoro "Dziesmuvara" /Laulun voima/, joka
öskéisellä konserttimatkallaan Suomeen oli jäänyt velkaa e-
räälle yksityishenkilölle 25 dollaria, sai valutta-anomukseen-
sa kielteisen vastauksen. Sanomalehtien yleisön osastosta voi-
si myös poimia lukuisia vastaavia tapauksia.

Tämä oikeutetun, mutta, kuten näyttää, tyydyttämättä
jäävän valuttatarpeen paljous on pakottanut hallituksen tur-
vautumaan tuontirajoituksiin. Huomattavampien tavarain tuonti
on kahdella "häätäsetuksella" rajoitettu kontingentteihin, jot-
ka ovat määrätyt vuoden 1930 tuontinumeroita silmälläpitäen.
Nämä kontingentit, joista aikanaan on Ministeriölle yksityis-
kohtaisesti tehty selkoa /kirjeet n:o 500 ja 542/, merkitse-
vät useimmissa tapauksissa tuonnin ankaraa supistamista, muu-
tamissa suorastaan sen tyrehdyttämistä. Eräiden kontingenttien
sallimat tuontioikeudet ovat sitäpaitsi jaetut eri maiden kes-
ken, joten eräissä tapauksissa on tultu aivan mitättömiin tuon-
timääriin. Niinpä esim. Suomi saa tuoda Latviaan kunakin 3-
kuukautisjaksona 2 kg. radiokoneita ja -tarvikkeita, Ruotsi
ja Tanska kumpikin 2 kg. lasitavaroita, Unkari 3 kg. lihaa
ja lihavalmisteita, Ranska 4 kg. kenkiä ja kenkänahkaa j.n.e.
Näiden ankarain "leikkausten" avulla lasketaan Latvian tuon-
nin supistuvan noin 32 milj. latilla ja samalla maan kauppa-

bilanssin muuttuvan luonteeltaan aktiviseksi.

Hallituksen nykyinen talouspolitiikka nojautuu siis kolmijalkaan: pankkimoratorio, valuttasäännöstely ja kontingenttijärjestelmä. Jaksetaanko niiden avulla hallita asema ja, ennen kaikkea, estää latin irtautuminen kullasta, siitä on tällä hetkellä vaikea mitään vielä päätellä. Toistaiseksi ovat Latvian pankin valuttamäärät laskeneet vain niillä määrillä, jotka ovat käytetyt kullan ostoon. Syyskuulla käytettiin siihen noin 5,2 milj. latia, lokakuulla 2,5 milj. latia.

Latvian pankin taholla näyttää virallisen optimismin ohella olevan myöskin todellista uskoa mahdollisuuteen säilyttää latin arvo. Optimismia tässä suhteessa on edustanut myöskin Ulmanis, joskin hänen käsitystään paremmin vastannevat hänen sanansa viime toukokuulla eräässä seurassa: "Latvialla ei yksinkertaisesti ole varaa inflatioon". Hänen mielestään saattoi inflatio olla vaaraton suurelle maalle ja varsinkin maalle, jolla on voimakas vientiteollisuus, mutta pienelle ja taloudellisesti heikolle maalle, kuten Latvia, saattoi se hänen sanainsa mukaan merkitä vain turmiota. Ne jyrkät toimenpiteet, joista edellä on ollut puhe, ovat selviä merkkejä siitä, että hänen kantansa on sama kuin puoli vuotta sitten.

Taloudellisissa piireissä, varsinkin tuontiliikkeen harjoittajiin taholla, ovat hallituksen säännöstelytoimenpiteet synnyttäneet suurta tyytymättömyyttä, sillä niiden ymmärretään yhä vaikeuttavan elinehtoja ja vähentävän toimintamahdollisuuksia. Huoli tulevasta talvesta on saattanut eri tahoilla heräämään kysymyksen ulkomaalaisen raha-asiaintuntijan kutsumisesta maahan. Asiasta ovat melkein samanaikaisesti kirjoittaneet ministeri Bihlman "Latvijas Sargs'issa", pääkonsuli Walters "Jaunakas Sinas'issa" ja tri Siev "Sevodnjassa". Varsinkin viimeainittu perustelee laveasti ehdotustaan, huomauttaen, että ulkomaisella raha-asiaintuntijalla kotimaiseen verraten on se etu, että häneen puolueettomana henkilönä uskotaan eri tahoilla siinä maassa, johon hänet kutsutaan, ja li-

säksi hänen sanansa merkitsevät, jos hänet otettaisiin nimenomaan Kansainliiton suosituksesta, jotain myös kansainvälisillä rahamarkkinoilla. "Meidän on syytä vakavasti tätä mahdollisuutta harkita" lausuu Siev kirjoituksensa loppusanoiksi.

Riassa, marraskuun 6 p:nä 1931.

P. S. Rymanin

UK

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 616.

ASIA: _____

Ministeri Hynnisen rap. no 68.

Riika

1/12-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 597.

Riika, joulukuun 2 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	10
N:o 27 245 Jal	31
7/12-31	-
Ryhtö	
5.	16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 68, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Liettua käymässä presidentinvaaliin.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. YRJÖ - KOSKINEN,

H e l s i n k i.

ULKOAS.		
No 27	245 Kal	31
7/12-31	7	—
RÄHMÄ		

SUOMEN LÄHETYSTÖ

RIIASSA

Tiedonantoja n:o 68.

Liettua käymässä presidentinvaaliin.

Haagin tuomioistuimen n. s. transitokysymyksessä tekemällä ratkaisulla Liettuan hyväksi on ollut myös huomattava sisäpolittinen merkitys, kuten tiedotuksessani ratkaisun jälkeen jo pidin todennäköisenä. Valtapuolueen, tautininkain, asema on sen kautta lujittunut ja opposition ääni taas entisestään heikontunut. Tämän keskuudessa on sitäpaitsi alkanut esiintyä sisäistä tyytymättömyyttä ja rakoilemista. Aikaisemmin niin kiinteän kristillisdemokratisen puolueen piirissä on havaittavissa ilmeistä hajaannusta. Osa puolueesta haluaa etsiä jonkinlaista, vaikkapa lainaakin sovintoa hallituksen kanssa, mikä on aiheuttanut kahden "leppymättömimmän" kirkonmiehen eron puolueen keskushallinnosta. Puolueen johtaman "Työn liiton" ent. puheenjohtaja Verzinskas taas on ryhtynyt perustamaan uutta työläispuoluetta, joka tulee olemaan lähellä halli-

tuspuoluetta ja taistelemaan kommunistisia virtauksia vastaan työväen piireissä.

Tuntiessaan selvän myötätuulen purjeissaan on tautininkain johto nyt päättänyt käydä käsiksi jo kauemman aikaa esilläolleen kysymykseen presidentti Smetonan aseman läilistuttamisesta t. s. presidentinvaaliin. "Rauta on taottava sen ollessa kuumana". Ajankohta vaalille on erinomaisen sopiva, kieltämättä sopivampi kuin koskaan aikaisemmin tautininkain valtakaudella.

Vaaleja varten on ollut pakko - koska parlamenttia ei enää ole olemassa - laatia uusi laki presidentinvaalista, mikä julaistiin marraskuun 25 p:nä astuen samalla voimaan. Sen pohjana on kuulamani mukaan kaksi eri ehdotusta, joista se, joka oli laadittu jyrkemmässä diktatorisessa hengessä, etupäässä on antanut sisällön nyt voimaanastuneelle laille.

Uuden vaalilain mukaan tapahtuu presidentin vaali välillisillä vaaleilla 7 vuodeksi. Valitsijamiesten eli "erikoisten kansanedustajain", kuten heitä vaalilaissa nimitetään, vaali tapahtuu piirikunnittain vähintään 7 päivää ennen presidentinvaalia, josta taas on virallisesti ilmoitettava 14 päivää ennen sen tapahtumista. Äänioikeutettuja ovat kunnallishallitusten jäsenet sekä maalla että kaupungeissa samoin kuin hallintopiirien itsehallinnon jäsenet. "Erikoinen kansanedustaja" valitaan kutakin piirin 20.000 asukasta kohden, joten heidän kokonaismääränsä nykyisen väestötilaston perusteella tulee olemaan 118. Kummatkin vaalit, niinhyvin "erikoisen kansanedustajan" kuin myös presidentin, tapahtuvat salaisen äänestyksen perusteella. Ellei presidentinvaalissa kukaan ensi äänestyksessä saa ehdotonta enemmistöä, tulee valituksi se, joka toisessa äänestyksessä saa enimmät äänet. Jos äänet lankeavat tällöin tasaan, tarkaisee arpa. Vaalipäivät määrää lain mukaan pääministeri, joka valitsijamiestenvaalin on tällä kertaa asettanut joulukuun 2 päiväksi ja presidentinvaalin sen 11 päi-

väksi.

Uuden vaalilain julkaisemisen johdosta ja sen yhteydessä on presidentti Smetona julaissut erikoisen vaalikehotuksen, osoittaen sen lyhyesti "Kansalle". ~~Sinä~~ Hän aluksi lausuu, että joulukuun 17 p:nä 1926 suoritettu vallankumous on "palauttanut maahan jälleen rauhan ja järjestyksen, joka saeiman valtakaudella oli järkytetty". Valtion päämiehenä voi hän sanojensa mukaan rauhallisesti luoda katsauksen kansallisen hallituksen toimintaan ja todeta, että kuluneina viitenä vuonna on päästy huomattaviin saavutuksiin. Edistystä on havaittavissa niin hyvin alalla kuin toisellakin; rahataloudessa, maataloudessa, kaupassa ja teollisuudessa. Ulkopolitiikan alalla on pantava merkille joukko edullisia sopimuksia, joiden tarkoituksena on turvata Liettuan tuotteiden menekkimahdollisuuksia ja Vilnan kysymyksessä on kansallinen hallitus Haagin tuomioistuimen päätöksellä saavuttanut suuren voiton. Kuitenkaan eivät kaikki kysymykset ole ehtineet saada ratkaisuaan joulukuun 17 päivän **hengeissä**. "Silmälläpitäen johdon suurta vastuunalaisuutta olen katsonut, että kansan avoimesti lausuma kannatus on valtion johtajalle tarpeellinen hänen raskaiden tehtäväinsä täyttämiseksi. Tästä syystä päätin julaista valtiosäännön edellyttämän lain presidentinvaalista".

Tämä vaalikehotus antaa jo ymmärtää, että presidentti Smetona pitää uudelleenvalitsemistaan tapahtuvana tosiasiana. Sama käsitys näyttää vallitsevan myös tautininkain sanomalehdistössä. Hyvin luultavaa myöskin on, että oppositio ei tule asettamaan omaa ehdokasta vaalia varten. Vastashdokkaan asettaminen Smetonalle, joka epäilemättä on tällä erää Liettuan suosituin henkilö, ei ole helppo ja hänen mahdollisuutensa tulla valituksi suorastaan olematon. Kunnallishallinnot maaseudulla ovat nimittäin suureksi osaksi tautininkain käsissä ja kaupungeissa tukevat Smetonan vaalia valtuustojen lukuisat juutalaiset, joiden taholla tämä aina on ollut persona grata.

Näin ollen on mahdollista, että oppositio ei ollenkaan ota osaa presidentinvaaliin enemmän kuin aikaisemmin syksyllä toimitettuihin kunnallisvaaleihinkaan.

Riassa, joulukuun 1 p:nä 1931.

P. J. Heikkinen

W!

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ministeri Hynnisen raportti no 69.

Riika:

8/12-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 625.

Riassa, joulukuun 9 p:nä 1931.

28 / 245 Latv. 1931		
11/12-31	9 -	UL -
RYHMÄ	LUKIO	KOITA
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 69, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvian uudesta hallituksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

H e l s i n k i .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 28 / 245 Latv. 31		
11/12-31	№ -	Li -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

Tiedonantoja n:o 69.

Latvian uudesta hallituksesta.

Lokakuun alussa valitun uuden saeiman kokoonnuttua marraskuun 3 päivänä jätti Ulmanis sille perustuslainmukaisen ilmoituksen hallituksensa erosta. Tämän jälkeen on uuden hallituksen muodostaminen ollut vireillä päivästä päivään ja viikosta viikkoon siirtyen ylivoimaisena tehtävänä saeimaryhmältä toiselle. Vasta kuluvan kuun 4 p:nä s.o. kuukauden kestävän hallituspulan jälkeen saattoi edustaja Skujenieks ilmoittaa presidentille onnistuneensa muodostamaan uuden hallituksen ja esittää sen samana iltana saeimalle saaden siltä luottamuslausseen 51 äänellä 39 vastaan.

Parlamenttaarisen käytännön mukaisesti presidentti kääntyi ensiksi saeiman suurimman ryhmän, socialidemokratien puoleen, joilla nykyisessä saeimassa on 22 edustajaa, jättäen sen puheenjohtajan Mendersin tehtäväksi ottaa selvää uuden hallituksen muodostamismahdollisuuksista. Tämä tehtävä, kuten jo ajemmin olen huomauttanut, ei Latviassa jo vakiintuneen tavan mukaan merkitse suinkaan sitä, että tehtävän vastaanottaja it-

se muodostaisi hallituksen tai tulisi edes sen jäseneksi, sillä hallituksen muodostamisesta, sen ohjelmasta sekä sen kokoonpanosta niinhyvin päähän kuin jäseniinkin nähden sovitaan niiden ryhmien yhteisissä neuvotteluissa, jotka ovat valmiit astumaan hallitukseen.

Sosialidemokratien taholla oli kylläkin ilmeistä "hallitushalua", jota edusti ennen kaikkea ent. ulkoministeri Ciens, mutta lopputulos oli kuitenkin kielteinen. Niinmuodoin siirtyi tehtävä seuraavalle suurimmalle saeimaryhmälle, agrareille, joiden nimessä Ulmanis sai tehtäväkseen hoitaa neuvotteluja. Hänen mahdollisuutensa päästä tuloksiin olivat kuitenkin jo alunperin aivan minimaliset, koska hänestä vasemmistoryhmien taholla on viime aikoina tullut entistä paljota enemmän persona ingrata. Viikon päivät kestäneiden tuloksettomien neuvottelujen jälkeen siirtyi tehtävä agrareilta Skujenieks - Blodnieksin yhtyneelle uudisviljelijäryhmälle, Skujenieksin ryhtyessä johtamaan ryhmienvälisiä neuvotteluja. Skujenieks, jonka nimi jo saeigan kokoontuessa oli esillä pääministeriehdokkaista puhuttaessa - hänen inauguroimansa hyökkäävä nationalismi oli nimittäin johtanut keskustaryhmien vaalivoittoon - asetti päämääräkseen puhtaasti latvialaisen hallituksen muodostamisen mahdollisimman laajalle pohjalle sosialidemokrateista aina agrareihin saakka. Hänen vetoamisensa sosialidemokrateihin ei ollut aivan turha, mutta näiden asettamat ankarat ehdot - nimenomaan vaatimus 8-tuntisesta työpäivästä maataloudessa - katkaisivat kuitenkin neuvottelut. Tunnusteltuaan vielä maaperää puhtaasti latvialaisen porvarillisen hallituksen muodostamiselle hän lopuksi näki parhaaksi luopua yrityksistään niin muodossa kuin toisessakin. Tehtävä siirtyi kristilliselle työryhmälle n.s. pastorien puolueelle.

Tämän ryhmän kykyyn muodostaa vaikeissa oloissa uusi hallitus ei kukaan liene vakavasti uskonut. Ulmanis lausui minulle johtaessani keskustelun krist. työryhmän saamaan tehtävään; "Siitä ei tule kerrassaan mitään. Piirileikki on alotettava jälleen alusta, sitten ehkä jotain syntyy". Turhien neu-

vottelujen jälkeen ryhmän johtaja Rimbenieks jo oli kutsunutkin ryhmien luottamusmiehet koolle ilmoittaakseen, että hänen ei ole onnistunut sovittaa eri ryhmien vaatimuksia salkkuihin nähden, joten hänen ryhmänsä luopuu tehtävästään. Tällöin kerrotaan ent. ja nykyisen sosialiministeri Rubuls'in viitanneen "Briwa Semes' issä" olleeseen lähetettyyn kirjoitukseen, jossa ehdotetaan, että kukin latvialaisista porvarillisista puolueista tyytyisi yhteen salkkuun sekä että ryhmienvälisten kiistojen esineenä olleet salkuton ministerinpaikka ja 6 apulaismministerinpaikka jätettäisiin täyttämättä. Tämä oli jotain uutta ja yhteisestä toivomuksesta Rimbenieks päätti jatkaa neuvotteluja. Tuloksena niistä oli nykyinen Skujenieksin hallitus. "Piirileikki", käyttäkseni Ulmaniksen sanaa, oli odottamatta loppunut.

Tähän oli epäilemättä jo korkea aika. Osa sanomalehdistöstä alkoi jo käyttää ankaraa, ellei suorastaan uhkaavaa kieltä vaatien "puoluepelin ja taktikoimisen pikaista lopettamista". Liivinmaalla kerrotaan suojeluskuntapiireissä avoimesti puhutun "retkestä Riikaan". "Sevodnja" taas toteaa pääartikkelissaan erään latvialaisen demokratian esitaistelijan lausuneen, että ellei hän koko elämäntyötään olisi omistanut demokratialle, hänet näinä viikkoina olisi tullut fascisti. Kuvaava mielialalle maassa oli myös Liepajan /Libau/ valtuuston päätös liputtaa puolitangossa joulukuun 1 päivänä, ellei maa sitä ennen saisi uutta hallitusta. Niin ei tapahtunut ja - kaupungin raatihuoneella on tosiaankin ollut lippu puolitangossa siksi kunnes polisi lopuksi sekaantui asiaan.

Uuden hallituksen, kuten mainittu, piti muodostua periaatteella: puolue ja salkku, mutta niin ei kuitenkaan käynyt. Agraripuolueella on siinä kaksi edustajaa ja toisaalta ovat uutisviljelijät ja latvialaiset klerikalit edustajaa vailla. Tämän puutteen voi tosin helposti korjata, sillä uusi hallitus syntyi vajanaisena. Siltä puuttuu varsinainen rahaministeri, sisäministeri ja oikeusministeri. Rahaministerin salkkua ei tällä hetkellä mikään puolue halua ottaa vastaan, sisäministerin salkku taas

on ollut puolueiden välillä siksi suuren havittelun esineenä, että sitä on ollut vaikea millekään niistä antaa ja oikeusministerin salkku on vapaa "muuten vain". Pääministeri käy kuitenkin paraikaa neuvotteluja hallituksensa täydentämisestä ja toivoo vielä kuluvalle viikolla pääsevänsä tuloksiin. Rahaministeriksi saataneen joku sopiva henkilö ammattiministerinä.

Kokoonpano, jossa uusi hallitus ryhtyi /5/XII/ hoitamaan tehtäviään, on seuraava:

pääministeri: Skujenieks, progr. uutisviljelijä

ulkoministeri: Sarins, krist. työryhmä

oikeusministeri: toistaiseksi Kenins

sisäministeri: toistaiseksi Skujenieks

sotaministeri: Balodis, agrari

rahaministeri: toistaiseksi Skujenieks

maatalousministeri: Gulbis, agrari

opetusministeri: Kenins, demokr. keskus

sosiaaliministeri: Rubuls, latgalelainen talonpoika

kulkulaitosministeri: Kursits, latgalelainen klerikali

Aikaisempaa hallituskokemusta on uusista ministereistä vain Skujenieks'illä, Gulbis'ella ja Rubuls'illa, joka on ainoa ministeri, mikä edellisestä hallituksesta on siirtynyt nykyiseen. Muut ovat "ensikertalaisia" ja, lukuunottamatta Sarins'ia, täysin tuntemattomia julkisessa elämässä.

Uusi pääministeri Skujenieks, joka ammatiltaan on tilastomies, Latvian Tilastollisen päätoimiston johtaja, on jo kerran aikaisemminkin ollut pääministerinä /v.1927/. Alotettuaan valtiollisen toimintansa menshevikkinä on hänestä vuosien kuluessa kehittynyt vasemmistoporvari ja nationalisti. Nykyään voi häntä pitää kiihkeimmän nationalismin johtajana Latviassa.

Ulkoministeri Sarins on Suomelle vanha tuttu lähettiläskaudeltaan Helsingissä. Hänen toiminnastaan meillä, mutta varsinkin Tukholmassa ja Tallinnassa on täällä hyvin hyvä käsitys ja häntä pidetään ainakin keskustan ja vasemmiston taholla Latvian onnistuneimpana lähettiläänä. Vanhoilta ajoilta tunnen hänet hyvin ja vielä kuluvana vuonnakin olemme tehneet pari yhteis-

tä kesämatkaa.

Sotaministeri Balodis on Latvian vapaussodan ylipäällikkö eversti Kolpakin kaadettua. Erottuaan armeijasta ryhtyi hän poliittiseen toimintaan ja on ollut agrarien edustajana saeimassa v. 1925 alkaen.

Maatalousministeri Gulbis tuntee tehtävänsä jo Celminsin hallituksen pitkältä toimikaudelta ja on hyvä "nimi" muuallakin kuin omassa ryhmässään. Samaa voi sanoa myös sosialiministeri Rubuls'ista, joka on säilyttänyt salkkunsaa jo kolmessa peräkkäisessä hallituksessa.

Ohjelmajulistuksessaan on uusi hallitus asettanut ensisijalle taistelun taloudellista pulakautta vastaan. Maksutaseeseen on saatava tasapaino rajoittamalla tuontia, korottamalla tulleja ja suosimalla kotimaista tuotantoa. Hallituksen pyrkimyksenä on poistaa menosäännöstä kaikki menot, jotka eivät ole ehdottoman välttämättömiä sekä hankkia uusia tulolähteitä järjestämällä uusia valtion monopoleja, mikäli ne eivät ole talouselämälle vahingollisia. Samalla viitataan mahdollisuuteen, että hallituksen ehkä on pakko tilanteen selvittämiseksi turvautua pula-aikaveroon ja virkamiesten palkkojen supistamiseen. Mitä ulkopolitikkaan tulee, on hallitus tukeva kaikkia rauhan turvaamista edistäviä toimenpiteitä ja pyrkimyksiä, erikoisesti silmälläpitäen rauhaa Itämeren rannoilla.

Uuden hallituksen vastaanotto on ollut lyhyesti sanoen viileä niin taholla kuin toisellakin. Siihen liittyy jo alunperin - eikä vähemmin sen kautta, että pari tärkeintä salkkua on vakinaista hoitajaansa vailla - väliaikaisuuden ja ylimenokauden leima. "Latvis" nimittääkin sitä pääkirjoituksessaan "v.t. hallitukseksi". Missään tapauksessa ei se ole "luja pulakauden hallitus", jota niin vasemmalla kuin oikeallakin on vaadittu. "Tämä hallitus ei ole se, jota maa tarvitsee. Se tarvitsee auktoriteetteja, jotka tietävät, mitä he tahtovat, ja jotka kykenevät suorittamaan vakavaa valtiollista työtä sekä kantamaan myös siitä vastuun" lausuu Arved Berg "Latvis'essa". Erikoisen rohkeita eivät uudella hallituksella ole myöskään "Jaunakas Sinas'en" ja "Sosialidemokrats'in

artikkelit, huolimatta siitä, että edellinen niistä on kaikella voimallaan vaikuttanut hallituksen syntyyn. Jälkimmäinen varottelee Skujenieks'ia kiihkokansallisesta politikasta ja lausuu loppusanoikseen: "Skujenieks voi olla varma siitä, että hänen heikko hallituslaivansa ei kestä kovaa vastatuulta".

Riassa, joulukuun 8 p:ltä 1931.

P. J. Skujenieks

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5. _____

OSASTO: C/6. _____

ASIA: _____

Ministeriön Gyvnisen raportti no 70.

Riika.

15/12. 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 641.

Riassa, joulukuun 15 p:nä 1931.

29/245/ho		15 31
21/12-31-3		
5	C/16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 70, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Presidentinvaalin tuloksesta Liettuassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Hymninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
RIIASSA.

LEIKKAUSKÄSIKIRJASTO		
29/245/ae. D. 16 81		
21/12.81	22	LII.
RYHMÄ	Luokka	ACIA
5	C16	

Tiedonantoja n:o 70.

Presidentinvaalin tuloksesta Liettuassa.

Kuluvan kuun 11 p:nä toimitettiin Kaunaksessa tasaval-
lan presidentin vaali, jonka valmisteluista olen Ministeriölle
tiedottanut raportissani n:o 68. Vaalin tuloksena oli, kuten jo
etukäteen saattoi ennustaa, Antanas Smetonan uudelleenvalitse-
minen. Hänen hyväkseen annettiin kaikkien valitsijamiesten ää-
net, kaikkiaan 116 ääntä.

Valitsijamiesten eli "erityisten kansanedustajain" vaa-
li tapahtui uuden vaalilain perusteella rauhallisesti ja ilman
mitään opposition ilmauksia kautta maan, lukuunottamatta Klaipe-
dää (Memel). Siellä saapui vaalitulaisuuteen kaupungin valtuus-
ton 40 jäsenestä ainoastaan 16, joten quorumin puutteessa "eri-
tyiset kansanedustajat" joita kaupungilla oli oikeus asettaa kak-
si, jäivät valitsematta.

Tämä tapahtuma ei kuitenkaan ole mitenkään häirinyt
mielialaa Kaunaksessa, jossa kuten sanottiin, vaali tapahtui yksi-
mielisesti. Tämä yksimielisyys johtui osaksi siitä, että opposi-

tio ei missään tapauksessa olisi kyennyt oleellisesti vaikuttamaan vaalin tulokseen - valitsijamiehistä kuului ainakin 100 tautinikain puolueeseen - osaksi siitä, että oppositionkin taholla tunnustetaan Smetonan ansiot liettualaisuuden esitaisteilijana ja sen nykyisenä henkisenä johtajana, joka sitäpaitsi henkilökohtaisesti on täysin moitteeton.

Vaalin jälkeen ja vannottuaan presidentinvalansa piti Smetona lyhyehkön puheen, missä hän ilmoitti, että Liettuan hallitus tulee vastaisuudessa noudattamaan kansallis-liettualaista politiikkaa ja pysymään edelleen kosketuksessa eri kansankerrosten kanssa. Hallituksella on valmisteilla joukko toimenpiteitä ja uudistuksia, jotka odottavat toteutukseen vain sopivaa hetkeä. Tärkeimpänä niiden joukossa on uuden eduskunnan koollekutsuminen. Tällöin on kuitenkin katsottava, että "rusi saeima ei saa muuttua poliittisten intonimojen temmellyskentäksi, vaan että se omistautuu rauhalliselle, luovalle työlle". Lopuksi presidentti lausui luottavansa siihen, että kun seuraava presidentinvaali tapahtuu, siihen jo ottavat osaa Vilnan alueenkin edustajat.

On luonnollista, että tautinikain lehdistö on erikoisen tyytyväinen vaalin tulokseen. Puolivirallinen "Lietuvos Aidas" alleviivaa erikoisesti vaalin yksimielisyyttä, mikä "optimistillekin tuli yllätyksenä". Puolueeton ja vähemmistölehdistö terventii myöskin mielihyvin Smetonan uudelleenvalitsemista, joka aina on osoittanut halua valvoa kaikkien Liettuan kansalaisten etua kansallisuuteen katsomatta. Sen sijaan sivuuttavat oppositiolohdet vaalin miltei täydellisellä vaikenemisellä. Niinpä "Lietuvos Zinios", liandinikain päälehti, kertoo vaalista "3-rivin uutisissaan" ja kristillisten demokratien lehti "Auschra", joka ilmestyy toistaiseksi lakkautetun "Rytas'en" asemasta, ei tiedä mitään koko tapauksesta, ei ennen vaalia eikä sen jälkeenkään. Luultavaa kuitenkin on, että lehti on kirjoittanut joltain sellaista, mitä ennakkosensuri ei ole hyväksynyt, jolloin lehti on pitänyt parhaana kuitata vaikenemisellä koko asian.

Sen sijaan on Smetonan uudelleenvalitseminen saanut

suotuisan vastaanoton naapurimaiden Saksan ja Latvian lehdistössä ja nimenomaan vapaamielisissä lehdissä. "Vossische Zeitung" ja "Berliner Tageblatt" toteavat molemmat mielihyvällä vaalin tuloksen. "Smetona on lausuu viimemainittu, "kansallisen rakennustyön aatteen ruumiillistuma Liettuassa. Hän on yksi Liettuun vapauden esitaistelijoista. Vuodesta toiseen on hän sekä puhuen että kirjoittaen tohtanut maansa vapauttamista Venäjän herruudesta. Hänen perustamaansa 25 vuotta sitten on myös ensimmäinen liettualainen sanomalehti "Vilniaus Zinios". Huomautettuaan vielä, kuinka hänen "suoralinjaisuutensa" ja henkilökohtainen moitteettomuutensa on hankkinut hänelle kansakunnan luottamuksen lausuu lehti lopuksi: "Myöskin ne Liettuassa, jotka ovat kaukana Smetonan poliittisista periaatteista, ottavat mielihyvällä vastaan uutisen hänen valitsemisestaan uudelleen valtakunnan presidentiksi".

Riikalainen lehti "Latvis" kirjoittaa, että Smetona valittiin presidentiksi uudelleen sentähden, että "hän on Liettuun suosituin henkilö ja kansan kaikkien kerrosten kunnioittama valtiomies". "Rigasche Rundschau" lausuu m. m.: "Antanas Smetona ei ole Liettuassa ainoastaan sen suosituin valtiomies, joka tunnetaan myös ulkopuolella maan rajojen, vaan myös kirjailija ja liettuan-kielen huomattava tuntija. Hänen artikkelinsa ja kirjoituksensa kelpaavat esikuviksi liettualaisille sanomalehtimiehille ja kirjailijoille."

Presidentinvaalia seuraa Liettuun hallitusmuodon mukaan myös uuden hallituksen muodostaminen. Käytännöllisesti katsoen merkitsee se tällä kertaa vain nykyisen hallituksen valtuuksien pidentämistä. Ainoa muutos hallituksen kokoonpanossa, mikä saattaa tulla kysymykseen, lienee sisäministeri Rüsteikan korvaaminen tri Novakasella, mistä jo viime marraskuulla, ennenkuin presidentinvaalistakaan mitään varmaa vielä voitiin sanoa, kuulin Kaunaksessa puhuttavan.

Riassa, joulukuun 15 p:nä 1931.

P. J. ...